

ပြန်ဟန်ငံအတွင်း
အရပ်ဘက်လူထုပူးပေါင်းပါဝင်မှု
မြှင့်တင်ရေး

ဇန်နဝါရီ ၂၀၂၀

The Asia Foundation

ကျေးဇူးတင်လွှာ

ဤအစီရင်ခံစာအတွက် ရက်ရောစွာ အကူအညီပေးခဲ့ကြသူ တစ်ဦးစီတစ်ယောက်စီတိုင်းနှင့်၊ အထူးသဖြင့် အချိန်ပေးတွေ့ဆုံကာ အတွေ့အကြုံများ ဝေမျှပေးခဲ့ကြပါသော အရပ်ဘက် လူ့အဖွဲ့အစည်းနှင့် ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရအဖွဲ့ဝင် ပုဂ္ဂိုလ်များကို ကျေးဇူးတင်ရှိကြောင်း စာရေးသူနှင့် သုတေသနအဖွဲ့မှ ပြောကြားလိုပါသည်။ ဤအစီရင်ခံစာအတွက် လွန်စွာမှ အဖိုးထိုက်တန်လှသော အတွေ့အကြုံနှင့် အတွေးအမြင်များ ပေးခဲ့သည့် အာရှဖောင်ဒေးရှင်း Governance team ကိုလည်း အထူးကျေးဇူးတင်ရှိကြောင်း ပြောကြားလိုပါသည်။

ကြီးကြပ်မှုနှင့် စဉ်ဆက်မပြတ် အကူအညီပေးခဲ့သည့် Matthew Arnold၊ Diana Fernandez နှင့် Nicola Nixon တို့အားလည်းကောင်း၊ မြန်မာနိုင်ငံ ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများနှင့် စပ်လျဉ်း၍ တန်ဖိုးရှိလှသော အတွေးအမြင်များ မျှဝေပေးခဲ့သည့် Richard Batcheler အားလည်းကောင်း အထူးကျေးဇူးတင်ရှိကြောင်း ပြောကြားလိုပါသည်။

စိစစ်လေ့လာမှု (သို့) အကြောင်းအရာပိုင်းတွင် အမှားအယွင်းပါရှိပါက စာရေးသူများနှင့်သာ သက်ဆိုင်ပါသည်။

သုတေသနအဖွဲ့

Sumaya Saluja

ရဲမင်းသန့်

Matthew Hamilton

Saw Raymond Andrew

စုဖြိုးဝင်း

Jane Sail

ခေါမျှော်

ဂရပ်ဖစ်ဒီဇိုင်း

Elzemiesk Zinkstok

မြန်မာပြန်ဆိုခြင်း

ဝေဖြိုးမောင်

အမှတ်စဉ်

အဓိပ္ပါယ်ပြည့်ဝပြီး ခိုင်မာအားကောင်းသော အရပ်ဘက်လူထု ပူးပေါင်းပါဝင်မှုသည် ခြုံငုံမှု၊ တာဝန်ခံမှုရှိသော အစိုးရအုပ်ချုပ်ရေးအတွက် အဓိကနည်းလမ်း ဖြစ်သည်။ သို့သော်လည်း နိုင်ငံရေး အကူအပြောင်း ကာလများအတွင်း အရပ်ဘက် လူထု ပူးပေါင်းပါဝင်မှုကို စတင်ရန်နှင့် အားကောင်းအောင်ပြုလုပ်ပေးရန်အတွက် မဟာဗျူဟာမြောက် လမ်းစဉ်များ ဖော်ဆောင်ရန်မှာ အမြဲတစေ ရှင်းလင်းလွယ်ကူလှသည် မဟုတ်ပေ။ ဇာတ်ကောင်သစ်များ အဖွဲ့အစည်း ယန္တရားသစ်များအနေဖြင့် ဆုံးဖြတ်ချက် ပြုလုပ်သည့် လုပ်ငန်းစဉ်များကို နားလည်ရန်နှင့် ပင်မလုပ်ငန်းတာဝန်များကို ဆောင်ရွက်ရန် ကြိုးပမ်းလာသည့် အချိန်တွင် အရပ်ဘက် လူထုပူးပေါင်းပါဝင်မှုတွင် ယခင် အာဏာရှိသူများကို တရားဝင်စေရန် ပြုလုပ်ပေးခြင်း၊ ထိပ်ပိုင်းမှ ဦးဆောင်မှုကို ခံရခြင်း၊ ပေါ်ထွန်းစ ယန္တရားများကို ဝန်ပိုစေခြင်း၊ သို့တည်းမဟုတ် အပြောင်းအလဲ ပြုလုပ်ရာ၌ မအောင်မြင်ခြင်းကြောင့် နဂို စိတ်ဓါတ်တက်ကြွနေသော ပြည်သူလူထုကို စိတ်ပျက်အားလျော့စေခြင်းဟူသော အန္တရာယ်များဖြင့် ကြုံတွေ့လာနိုင်သည်။ အရပ်ဘက် လူထုပူးပေါင်းပါဝင်မှုကို အကူအညီပေးရာ၌ အဓိကကျသော ပထမခြေလှမ်းမှာ ဆုံးဖြတ်ချက် ပြုလုပ်သည့် ဇာတ်ကောင်များ၊ ၎င်းတို့ ဆုံးဖြတ်ချက်များ ပြုလုပ်ပုံနှင့် အဆုံးသတ်တွင် မည်သူ့အား တာဝန်ခံရပုံတို့ကို အချိန်နှင့်တပြေးညီ ကျေညက်စွာ နားလည်ထားရန် ဖြစ်သည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် ၂၀၁၀ ခုနှစ် ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများ ထူထောင်ချိန်မှစ၍ ပြည်နယ်/တိုင်း အဆင့် ဇာတ်ကောင်သစ်များ ပေါ်ထွက်လာခဲ့ ပါသည်။ ယနေ့အချိန်၌မူ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများမှာ ဆထက်ထမ်းပိုး အရေးပါလာခဲ့ရာ၊ ၎င်းတို့၏ လုပ်ရည်ကိုင်ရည်ကို တိုးမြှင့်ပြုမူလာနိုင်ခဲ့ရုံသာမက ကျယ်ပြန့်လာသော အခန်းကဏ္ဍများနှင့် တာဝန်များကို ထမ်းဆောင်လျက်ရှိကြပါသည်။ ဤအစီရင်ခံစာတွင် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပြောင်းလဲလျက်ရှိသော အစိုးရ အုပ်ချုပ်ရေး နယ်ပယ်များသည် အဓိပ္ပါယ်ပြည့်ဝသော အရပ်ဘက်လူထု ပူးပေါင်းပါဝင်မှုအပေါ် မည်သို့သက်ရောက်လျက် ရှိသည်ကို အထူးအသေးစိတ် လေ့လာထားပါသည်။ အရပ်ဘက်လူထု ပူးပေါင်းပါဝင်မှု၏ ဦးဆောင်မှုပိုင်းနှင့် လျင်မြန် အားကောင်းစေရန် ပြုလုပ်သည့်အပိုင်းတွင် ဦးစီးဦးရွက်ပြုနေသည့် အရပ်ဘက် လူ့အဖွဲ့အစည်းနှင့် ပြောင်းလဲလာသော ပတ်ဝန်းကျင်တွင် တုံ့ပြန်ရာ၌ ၎င်းအနေနှင့် လိုက်ပါပြောင်းလဲပြီး ဆန်းသစ်တီထွင်လာပုံတို့ကို ဤစာတမ်းတွင် အထူးပြု လေ့လာထားပါသည်။

ဤအစီရင်ခံစာကို မြို့နယ်ငါးခုရှိ အရပ်ဘက် လူ့အဖွဲ့အစည်းနှင့် ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအဆင့် အစိုးရပိုင်း ပုဂ္ဂိုလ် များအား လူ့တွေ့မေးမြန်းမှုများ၊ အာရှဖောင်ဒေးရှင်းမှ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး ကိုးခုတွင် အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်သည့် **Myanmar Strategic Support Program (MSSP)** နှင့် **Open Budget Initiative (OBI)** စီမံကိန်း တို့မှ ရရှိသော အတွေ့အကြုံများအပေါ် အခြေခံထားပါသည်။

ဤစာတမ်းအတွက် ဘဏ္ဍာငွေကို အထောက်အထားနှင့် ဒေတာများအသုံးပြု၍ အဓိပ္ပါယ်ပြည့်ဝသော အရပ်ဘက်လူထု ပူးပေါင်းပါဝင်မှုကို အကူအညီပေးရန် ကြိုးပမ်းလျက်ရှိသည့် Strengthening Civic Engagement in Myanmar Program မှတစ်ဆင့် Rockefeller Foundation မှ ရက်ရောစွာ ထောက်ပံ့ပေးခဲ့ပါသည်။ ဤစာတမ်းသည် မြန်မာနိုင်ငံ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအဆင့် ထိရောက်သော အရပ်ဘက်လူထု ပူးပေါင်းပါဝင်မှုဆိုင်ရာ အားထုတ်ကြိုးပမ်းမှုများ၏ ဒီဇိုင်းပုံစံနှင့် အကောင်အထည်ဖော်မှုပိုင်းကို တင်ပြရာ၌ လက်တွေ့လုပ်ကိုင်လျက်ရှိသူများနှင့် အလှူရှင်များအတွက် လက်တွေ့ အကိုးအကားတစ်ရပ် ဖြစ်စေလိမ့်မည်ဟု ကျွန်ုပ်တို့ အနေဖြင့် မျှော်လင့်ပါသည်။

အစီရင်ခံစာပါ ထင်မြင်ယူဆချက်များသည် စာရေးသူများ၏ အဘော်သာဖြစ်ပြီး အာရှဖောင်ဒေးရှင်း သို့မဟုတ် Rockefeller Foundation နှင့် သက်ဆိုင်ခြင်းမရှိပါ။

Dr. Matthew B. Arnold
ဌာနေကိုယ်စားလှယ်

အာရှဖောင်ဒေးရှင်း၊ မြန်မာ
ရန်ကုန်၊ ဖေဖော်ဝါရီ ၂၀၂၀

ဗဟိဏ္ဍာ

ကျေးဇူးတင်လွှာ
အမှာစာ

၂
၃

မိတ်ဆက်

၆

ရည်ရွယ်ချက်
အဓိက ဖွင့်ဆိုချက်များနှင့် သုတေသန နယ်ပယ်
သုတေသနနည်းလမ်း
အစီရင်ခံစာ

၇
၇
၈
၈

အပိုင်း ၁

အရပ်ဘက်လူထု ပူးပေါင်းပါဝင်မှု

၉

၁.၁. အရပ်ဘက်လူထု ပူးပေါင်းပါဝင်မှုဆိုသည်မှာ အဘယ်နည်း။ အဘယ်ကြောင့် အရေးကြီးပါသနည်း?
၁.၂. တာဝန်ခံမှု မူဘောင်များနှင့် အရပ်ဘက်လူထု ပူးပေါင်းပါဝင်မှု

၉
၁၀

အခန်း ၂

အရပ်ဘက်လူထု ပူးပေါင်းပါဝင်မှု နှင့် မြန်မာနိုင်ငံရှိ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရ

၁၄

၂.၁. မြန်မာနိုင်ငံရှိ အစိုးရအုပ်ချုပ်ရေး အဝန်းအဝိုင်း
၂.၁.၁. အဓိက အင်စတီကျူးရှင်းများ နှင့် ပါဝင်သူ အင်အားစုများ
၂.၁.၂. မြန်မာနိုင်ငံ မူဝါဒ စက်ဝန်း
၂.၂. မြန်မာနိုင်ငံရှိ အရပ်ဘက်လူထု ပူးပေါင်းပါဝင်မှု

၁၄
၁၄
၁၄
၂၀
၂၄

အခန်း ၃

ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးများ၏ အရပ်ဘက်ပါဝင်မှု အားကောင်းစေရေး အခွင့်အလမ်းများ

၃၄

နောက်ဆက်တွဲ ၁။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲပြီး ဟန်ချက်ညီသော ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု စီမံကိန်း၊ မဟာဗျူဟာ ၁.၅

၄၁

အခန်းဆုံးမှတ်စု

၄၂

မိတ်ဆက်

အဓိပ္ပါယ်ပြည့်ဝပြီး ဘက်ပေါင်းစုံလင်သော အရပ်ဘက်လူထု ပူးပေါင်းပါဝင်မှုတွင် မြန်မာဒီမိုကရေစီ အိမ်မက်များကို အားပေး ထိန်းသိမ်းရန်၊ စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကို ရေရှည် တည်တံ့စေရန်နှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးကို အခွန်ရှည်စေရန် အလားအလာ ကောင်းရှိပါသည်။ ဆယ်စုနှစ်များစွာကြာမြင့်ခဲ့သည့် စစ်အုပ်ချုပ် ရေးကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံတော်နှင့် ပြည်သူများကြားတွင်ရှိသော လူမှုပဋိညာဉ်မှာ ဆိုးရွားစွာ ထိခိုက်ပျက်စီးခဲ့ရသော်လည်း ဒီမိုကရေစီ အသွင်ကူးပြောင်းရေးကြောင့် တာဝန်ခံမှု၊ ဘက်စုံထောင့်စုံဖြစ်မှုနှင့် တည်ငြိမ်မှု ပိုမိုအားကောင်းသော လူမှုပဋိညာဉ်တစ်ရပ်ကို ပြန်လည် ညှိနှိုင်းရန် နိုင်ငံတော်အတွက် အခွင့်အလမ်းတစ်ရပ် ထွက်ပေါ်လာ ခဲ့သည်။

ဤအချက်သည် လက်ရှိ အကူးအပြောင်းကာလ၏ ပင်မ လက္ခဏာရပ် များမှာ အထူးပင် ကိုက်ညီလှသည်။ ပထမတစ်ခုမှာ ၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေကြောင့် တိုင်းပြည်အတွင်း နိုင်ငံရေး တင်းမာမှု အများစုကို ဆက်လက် ဖြစ်ပေါ်စေသည့်တိုင် ယင်းအခြေခံဥပဒေ ကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံ အစိုးရအုပ်ချုပ်ရေးစနစ်၏ ယန္တရားနှင့် လက္ခဏာ ရပ် အသစ်များပေါ်ထွက်လာစေသည့် အကျိုးသက်ရောက်မှု ဖြစ်ပေါ် စေခဲ့သည်။^၁ ဒုတိယတစ်ခုမှာ စစ်အုပ်ချုပ်ရေးမှ အရပ်သား တပိုင်း အုပ်ချုပ်ရေးသို့ ကူးပြောင်းမှုဖြစ်ပြီး အထူးသဖြင့် ရွေးကောက်ပွဲ များနှင့် ရွေးကောက်ခံ ကိုယ်စားလှယ်များကို မိတ်ဆက် အသုံးပြုလာခြင်း ကြောင့် အောက်ခြေပိုင်း ပြည်သူလူထုထံသို့ တာဝန်ခံမှုများ ရှိလာစေ ရန် တွန်းအားဖြစ်စေခဲ့သည်။ တတိယတစ်ခုမှာ နိုင်ငံရေးနှင့် ဥပဒေ ရေးရာ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုဖြစ်ပြီး ယင်းကြောင့် အစဉ်အလာ အားဖြင့် ပိတ်ဆို့နေပြီး သတိကြီးစွာဖြင့် စောင့်ကြည့်ခြင်းခံနေရသည့် ပြည်သူ့ ရပ်ဝန်းသည်လည်း ကျယ်ပြန့်လာခဲ့သည်။ ယင်းအခြေ အနေများ ပေါင်းစုံကာ မြန်မာပြည်သူများ၊ အရပ်ဘက် လူ့အဖွဲ့အစည်း နှင့် အစိုးရ တို့ကြား အရပ်ဘက်လူထုပူးပေါင်းပါဝင်မှုဆိုင်ရာ အခွင့်အလမ်းများ ဖြစ်ထွန်းပေါ်ပေါက်လာခဲ့သည်။ သရုပ်ဖော်ပြရပါမူ သီအိုရီအားဖြင့် အစိုးရအောက်ပိုင်း အလွှာများရှိလာသောအခါ ပိုမိုအားကောင်းသော တာဝန်ခံမှုနှင့် တုံ့ပြန်ဆောင်ရွက်မှုတို့ကြောင့် အစိုးရအုပ်ချုပ်ရေးကို ပိုမိုကောင်းမွန်စေရန် အလားအလာရှိလာသည်။^၂ မြန်မာနိုင်ငံ ဗဟို ချုပ်ကိုင်မှု လျှော့ချရေး ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများ၏ ကောင်းမွန်သော အကျိုးသက်ရောက်မှုများကို အာမခံနိုင်သည့် အလျောက် ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများမှာ အလွန်တရာမှ အရေးကြီးလှပြီး အဓိပ္ပါယ်ပြည့်ဝသော အရပ်ဘက်လူထု ပူးပေါင်း ပါဝင်မှုအတွက် ထူးခြားသည့် တံခါးပေါက်များ ဖြစ်လာသည်။ သို့သော်လည်း မြန်မာနိုင်ငံ အောက်ခြေအဆင့်အစိုးရပိုင်းမှ ဆုံးဖြတ်ချက် ချမှတ် သူများနှင့် ပြုလုပ်သည့် အရပ်ဘက်လူထု ပူးပေါင်း ပါဝင်မှု၏ ဖြစ်ပေါ် တိုးတက်လျက်ရှိသော သဘောသဘာဝနှင့် ပတ်သက်၍ များစွာသိရှိ ခွင့်မရသေးချေ။

ခိုင်မာအားကောင်းသော အရပ်ဘက်လူထု ပူးပေါင်းပါဝင်မှုရရှိရန် ပြည်သူလူထုတွင် အသိပညာနှင့် ယုံကြည်မှုရှိရမည် ဖြစ်သည်။ ဆုံးဖြတ်ချက် ပြုလုပ်သည့် လုပ်ငန်းစဉ်များတွင် အစုအဖွဲ့လိုက် သော်လည်းကောင်း တစ်ဦးချင်းတစ်ယောက်ချင်းအနေဖြင့်

“ ခိုင်မာအားကောင်းသော အရပ်ဘက်လူထု ပူးပေါင်းပါဝင်မှု ရရှိရန် ပြည်သူလူထုတွင် အသိပညာနှင့် ယုံကြည်မှု ရှိရမည်ဖြစ်သည် ”

လည်းကောင်း ချိတ်ဆက်ဆောင်ရွက်နိုင်သည့် အသိပညာနှင့် ဤသို့ ဆောင်ရွက်ခြင်းကြောင့် အကျိုးဖြစ်ထွန်းမည်ဟူသော ယုံကြည်ချက် တို့ကို ဆိုလိုပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံသားများ၏ အသိပညာနှင့် တန်ဖိုးထားမှုများနှင့် ပတ်သက်၍ ပထမဦးဆုံးသော နိုင်ငံအဝှမ်း စစ်တမ်းကောက်ယူမှုတစ်ရပ်ကို ၂၀၁၄ ခုနှစ်တွင် အာရှဖောင်ဒေးရှင်းမှ ပြုလုပ်ခဲ့ပါသည်။^၃ ဤတွင် အစိုးရအဆင့်ပေါင်းစုံရှိ ဖွဲ့စည်းမှုများနှင့် လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုများ၊ ၎င်းအစိုးရအဆင့်ပေါင်းစုံနှင့် ပူးပေါင်း ဆောင်ရွက်ရန် အခွင့်အလမ်းများနှင့် ပတ်သက်၍ အများပြည်သူ၏ အသိပညာမှာ နည်းပါးနေပြီး၊ ဒီမိုကရေစီ လူ့အဖွဲ့အစည်းတစ်ရပ် အတွက် အရေးပါလှသည့် အခြေခံစည်းမျဉ်းများနှင့် ကျင့်ထုံးများနှင့် ပတ်သက်သည့် နားလည်မှုမှာလည်း နည်းပါးလျက်ရှိသည်ကို တွေ့ရသည်။ လူမှုရေး ယုံကြည်မှုမှာလည်း နိမ့်ပါးလျက်ရှိပြီး နိုင်ငံရေး သဘောထားကွဲလွဲမှုများမှာလည်း အစွန်းတစ်ဖက်စီ၌ ရှိနေသည်ကို တွေ့ရသည်။ စစ်တမ်းအရ ကျားမအခန်းကဏ္ဍနှင့်ဆိုင်သည့် စိတ်သဘောထားများ၌ ဖိုဝါဒ ကြီးစိုးမှုမြင့်မားခြင်းကို တွေ့ရသည်။ ကျားမတန်းတူ မညီမျှမှုများ၊ ခွဲခြားမှုများမှာ တိုးပွားလျက်ရှိကာ အမျိုးသမီးများကို နှိမ့်ချထားပြီး နိုင်ငံရေးကိစ္စများ၌ ပါဝင်ဆောင်ရွက် ရန် အခွင့်အလမ်း အနည်းငယ်သော ပေးထားသည်ကို တွေ့ရသည်။^၄ မြန်မာပြည်သူလူထုနှင့် အရပ်ဘက် လူ့အဖွဲ့အစည်းမှာ နိုင်ငံရေး စနစ်များအပေါ် စိတ်ပါဝင်စားမှုနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု မြင့်မားလျက်ရှိသည်။ ထို့အပြင် ပုဂ္ဂလိကနှင့် အစိုးရ အာဏာပိုင်များကို ပွင့်လင်းမြင်သာမှု ပိုမိုရှိစေရန် တောင်းဆိုလျက်ရှိပြီး ၎င်းတို့၏ လိုအပ်ချက်များနှင့် အိမ်မက်များကို ထုတ်ဖော်ပြောကြားလျက်ရှိသည် ကိုလည်း တွေ့ရသည်။ ရပ်ရွာ အစုအဖွဲ့များအနေဖြင့် ဝန်ဆောင်မှုနှင့် မူဝါဒ အဆိုပြုသည့်အပိုင်းတွင် အစိုးရနှင့် ချိတ်ဆက်ဆောင်ရွက်မှုကို စတင်လျက်ရှိသည်။ သို့သော်လည်း အရပ်ဘက်လူထု ပူးပေါင်း ပါဝင်မှုမှာမူ အများအားဖြင့် အငြင်းပွားဖွယ်ရာ နိုင်ငံတော်-လူ့အဖွဲ့ အစည်း ဆက်ဆံရေးများ ထွက်ပေါ်စေသည့် ပဋိပက္ခဖြစ်စေနိုင် လောက်သည့် ထိပ်သီးပိုင်းမှ မောင်းနှင်သော လုပ်ငန်းစဉ် ဖြစ်လာနိုင်သည်။ နိုင်ငံသားများ၊ အထူးသဖြင့် အမျိုးသမီးများနှင့် အခြားသော အပစ်ပယ်ခံ အုပ်စုများအတွက်မူ အနည်းငယ်မျှသော နိုင်ငံရေးပြောရေးဆိုခွင့်ကိုသာ ရရှိနေသေးသည်။ ရလဒ်အားဖြင့် ယနေ့အချိန်တွင် လက်ရှိ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများသည် စစ်မှန်ပြီး ဘက်ပေါင်းစုံသော ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးတို့ကို ပေးစွမ်းနိုင်ပါမည်လောဟူ၍ လူအများ သံသယဖြစ်လျက်ရှိသည်။

ရည်ရွယ်ချက်

စာတမ်း၏ ရည်ရွယ်ချက်မှာ မြန်မာနိုင်ငံအတွင်း ၂၀၁၀ ခုနှစ်မှ စတင်သော အစိုးရအုပ်ချုပ်ရေး ဖွဲ့စည်းမှုများအတွင်း ဖြစ်ပေါ်ပြောင်းလဲလာသည်များနှင့် အရပ်ဘက် လူထုပူးပေါင်း ပါဝင်မှုဆိုင်ရာ ဆောင်ရွက်ချက်များနှင့် စပ်လျဉ်း၍ အကျဉ်းချုပ် ဖော်ပြချက်တစ်ရပ် ပေးရန် ဖြစ်ပါသည်။ စာတမ်းတွင် ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အဆင့်ကို အသားပေးထားပြီး အဓိက အင်အားစုများနှင့်တကွ ဆုံးဖြတ်ချက်ပြုလုပ်သည့် လုပ်ငန်းစဉ်များတွင် ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအဆင့် အရပ်ဘက်လူထု ပူးပေါင်းပါဝင်မှု ပြုလုပ်ရန်အတွက် ပေါ်ထွန်းလျက်ရှိသော အခွင့်အလမ်းများကို မီးမောင်းထိုးပြထားပါသည်။ ဤသို့ဆောင်ရွက်ခြင်းအားဖြင့် လက်ရှိပြုလုပ်လျက်ရှိသော ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုဆိုင်ရာ အားထုတ်မှုများကို တိကျမှန်ကန်စွာ တင်ပြနိုင်ရန်နှင့် အတွေ့အကြုံ အခြေပြု ဆွေးနွေးမှုများကို မြှင့်တင်ပေးနိုင်ရန် ဤစာတမ်းအနေဖြင့် မျှော်လင့်ပါသည်။ စာတမ်း၏ အဓိက ရည်ရွယ်သည့် ပရိတ်သတ်မှာ အရပ်ဘက် လူ့အဖွဲ့အစည်း ဖြစ်သော်လည်း လက်ရှိ အပြောင်းအလဲ များကို ကူညီရန် စိတ်အားထက်သန်သည့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး မိတ်ဖက်များ၊ အထူးသဖြင့် အရပ်ဘက်လူထုပူးပေါင်းပါဝင်မှုတွင် ပူးပေါင်းပါဝင်မှုနှင့် ဘက်စုံပါဝင်မှု ပိုသော ချဉ်းကပ်နည်းကို ပုံမှန်ဖြစ်စေမည့် ပိုမို၍ ကျိုးကြောင်းညီညွတ်ပြီး ခန့်မှန်းရလွယ်ကူမည့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကို အစိုးရတာဝန်ခံမှုနှင့် တုံ့ပြန်ဆောင်ရွက်မှု တို့ကို ပိုမိုရရှိစေမည့် နည်းလမ်းများအဖြစ်ဖြင့် ထူထောင်ပေးရန် စိတ်ပါဝင်သူများအတွက် လမ်းစ ဖြစ်နိုင်ပါသည်။

အဓိက ဖွင့်ဆိုချက်များနှင့် သုတေသန နယ်ပယ်

အရပ်ဘက်လူထု ပူးပေါင်းပါဝင်မှု ဟူသည် အာဏာပိုင်များမှ ပြုလုပ်သည့် ဆောင်ရွက်ချက်များတွင် ပြည်သူတစ်ရပ်လုံးအတွက် သတင်းအချက်အလက်များ မျှဝေရန်၊ ဆွေးနွေးမှုတွင် ပါဝင်နိုင်ရန်နှင့် ထင်မြင်ချက်များ ပေးနိုင်ရန် ရည်ရွယ်၍ ဆုံးဖြတ်ချက် ချမှတ်သူများကို ဩဇာသက်ရောက်နိုင်စေရန် သော်လည်းကောင်း ဘုံရည်မှန်းချက် ပန်းတိုင်များသို့ ၁ ရောက်ရှိရန်အတွက်လည်းကောင်း ကြိုးပမ်းသည့် ပြည်သူတစ်ဦးချင်း သို့ အစုအဖွဲ့လိုက် ပြုလုပ်သည့် လုပ်ငန်းစဉ်များဟု ယူဆနိုင်ပါသည်။

အရေးကြီးသော အချက်မှာ အရပ်ဘက်လူထု ပူးပေါင်းပါဝင်မှုတွင် မျက်နှာစာများစွာရှိပြီး အင်အားစုမျိုးစုံမှ ပြုလုပ်ဆောင်ရွက်သည့် အမျိုးအစား စုံလင်ကျယ်ပြန့်လှစွာသော လုပ်ငန်းစဉ်များစွာ ပါဝင်သည်။ စာတမ်းတွင် ဤသို့သော မျက်နှာစာတစ်ခုဖြစ်သည့် ပါဝင်ဆောင်ရွက်ရှိသော အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းမှ ဦးစီးဦးရွက်ပြုသည့် အရပ်ဘက်လူထု ပူးပေါင်းပါဝင်မှုကို အထူးပြုလေ့လာထားပါသည်။ အရပ်ဘက် လူ့အဖွဲ့အစည်းအတွက် ပိုမို၍ ခြုံငုံမိသော အဓိပ္ပါယ် ဖွင့်ဆိုချက်တစ်ခုကို ယူ၍ စာတမ်းတွင် အရပ်ဘက်လူ့အဖွဲ့အစည်းကို မိသားစု၊ ဈေးကွက်နှင့် နိုင်ငံတော်ကြား လည်ပတ်ဆောင်ရွက်နေသည့် တစ်ဦးတစ်ယောက် သို့ အစုအဖွဲ့ အင်အားစု အဖြစ် ဖွင့်ဆိုသတ်မှတ် ထားပါသည်။ ၆ အရပ်ဘက်လူ့အဖွဲ့အစည်းကို ဦးစားပေးရသည့် အကြောင်းရင်းတွင် နှစ်ပိုင်းရှိပါသည်။ ပထမတစ်ပိုင်းမှာ အကူး အပြောင်းကာလအတွင်း ဖြစ်ပေါ်ပြောင်းလဲလျက်ရှိသော မြန်မာနိုင်ငံရှိ ပြည်သူလူထု-နိုင်ငံတော် အပြန်အလှန်ဆက်ဆံရေးနှင့် စပ်လျဉ်းသည့်

အရပ်ဘက်လူထု ပူးပေါင်းပါဝင်မှု၏ သဘောသဘာဝ၊ နယ်ပယ်နှင့် ထိရောက်မှုတို့မှာ အခြေအနေကိုလိုက်၍ ကွာခြားပြီး အောက်ပါ အခြေခံကဏ္ဍနှစ်ရပ်မှ အကြောင်းတရားများပေါ် မှီခိုနေပါသည်။

ပထမ

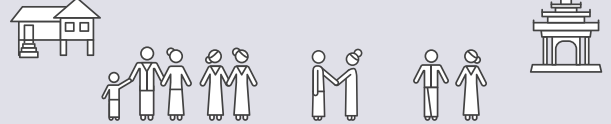
၁

- ရပ်ရွာအစုအဖွဲ့များကို စုဝေးစည်းရုံးခွင့်၊ ပြောရေးဆိုခွင့်ရစေပြီး သတင်းအချက်အလက်များ လွတ်လပ်စွာ မျှဝေခွင့်၊ ရယူခွင့်ရှိသော၊ ခိုင်မာပြီး အများပြည်သူသို့ တာဝန်ခံနိုင်သည့် အင်စတီကျူးရှင်းများကို အားပေးသော၊ လုံခြုံပြီး ပွင့်လင်းမှုရှိသော လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်သည့် ပတ်ဝန်းကျင် တစ်ရပ်။ ဤတွင် ဥပမာအားဖြင့် အောက်ပါတို့ ပါဝင်သည်
- က။ အကူအညီပေးနိုင်မည့် ဥပဒေနှင့် ကြီးကြပ်ရေး မူဘောင်(များ)
 - ခ။ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးနှင့် တိုးတက်သော အပြောင်းအလဲ တို့နှင့် ကျယ်ပြန့်စွာ ကိုက်ညီမည့် နိုင်ငံရေး ပတ်ဝန်းကျင်
 - ဂ။ ဒီမိုကရေစီ စနစ်များနှင့် ဖွဲ့စည်းမှုများ

ဒုတိယ

၂

- နှစ်ဖက်အင်အားစုများ၊ ဆိုလိုသည်မှာ အာဏာပိုင်များ (ဖြည့်ဆည်းသည့်ဘက်) နှင့် ဩဇာလွှမ်းမိုးရန် ကြိုးပမ်းသည့် အုပ်စုများ (တောင်းဆိုသည့်ဘက်) တွင် တစ်ဖက်နှင့် တစ်ဖက် ချိတ်ဆက်ရန် လိုလားချက်၊ နေရာနှင့် စွမ်းဆောင်ရည်တို့ ရှိကြသည်။ ဥပမာ။
- က။ ဖြည့်ဆည်းသည့်ဘက်တွင် မူဝါဒချမှတ်ရေးနှင့် အကောင် အထည်ဖော်ရေးကို ဆောင်ရွက်နိုင်သော အင်စတီကျူး ရှင်းများ၊ ဇာတ်ကောင်များနှင့် စနစ်များ။ နိုင်ငံသားများ၏ ပူးပေါင်းပါဝင်မှုနှင့် ကောင်းမွန်သော ဆက်ဆံရေးများကို အားပေးသော တရားဝင် လုပ်ငန်းစဉ်များ။ အဆိုပါ လုပ်ငန်း စဉ်များကြားမှ ကောင်းမွန်သော ဆက်သွယ်မှု၊ တာဝန်ခံမှု ပိုမိုအားကောင်းစေလိုသော စိတ်ဆန္ဒနှင့် အင်စတီကျူး ရှင်းများအတွက် ထိုသို့တာဝန်ခံမှုရှိစေရန် တွန်းအားများ
 - ခ။ တောင်းဆိုသည့်ဘက်တွင်မူ လူမှုရေးယုံကြည်မှု၊ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေး အခွင့်အလမ်းများဆိုင်ရာ အသိပညာနှင့် အများအားဖြင့် အရပ်ဘက် လူ့အဖွဲ့အစည်း ထံမှ အသိပညာနှင့် အခွင့်အလမ်းဆိုင်ရာ ပါဝင်ဆွေးနွေးသူ အနေဖြင့် အကူအညီပေးမှုတို့ကို လိုအပ်ပါသည်။

ရတတ်သမျှသော သုတေသနကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။ ဒုတိယ တစ်ပိုင်းမှာမူ နိုင်ငံရေး အကူးအပြောင်းကာလများ၏ ကြားကာလနှင့် နောက်ပိုင်းတွင် အရပ်ဘက်လူထု ပူးပေါင်းပါဝင်မှုကို ချဲ့ထွင်ခြင်းနှင့် ထိန်းသိမ်းခြင်းနှစ်မျိုးလုံးအတွက် အရပ်ဘက် လူ့အဖွဲ့အစည်းအနေဖြင့် ပါဝင်ဆောင်ရွက်နိုင်စရာ အခန်းကဏ္ဍကို အသိအမှတ်ပြုထားသည့် ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ အထောက်အထားများမှာလည်း တိုးပွား၍လာခြင်း ကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။ အရပ်ဘက်လူ့အဖွဲ့အစည်းကို အပြု သဘောဆောင်သည့် ပစ္စည်းတစ်ခုအဖြစ် အများအားဖြင့် ရှုမြင်လေ့ ရှိကြသော်လည်း အရပ်ဘက် လူ့အဖွဲ့အစည်း အင်အားစုများ အားလုံးတွင် တူညီသော အတွေးအခေါ်များ၊ ဘုံအကျိုးစီးပွားများ ရှိကြသည်မဟုတ်ပါ။ အရပ်ဘက် လူ့အဖွဲ့အစည်း အုပ်စုများက ခွဲခြားဆက်ဆံမှုကို ပိုမိုဖြစ်ပွားစေပြီး မညီမျှမှုကို ဆက်လက်ဖြစ်ပွား စေခြင်း သို့မဟုတ် နိုင်ငံရေး အကျိုးအမြတ်ရှာဖွေခြင်းတို့ လည်း ရှိပါသည်။ ဤစာတမ်းတွင် အသိအမှတ်ပြုထားသည့်အတိုင်း ယင်းအနေနှင့် အဆိုပါ လုပ်ရပ်များကို ဆန်းစစ်လေ့လာရန် အတွက်သော်လည်းကောင်း၊ မြန်မာနိုင်ငံရှိ အာဏာလက်ဝယ်ရှိ သူများနှင့် အဓိပ္ပါယ်ပြည့်ဝပြီး ရှုထောင့်စုံလင်သော အရပ်ဘက်လူထု ပူးပေါင်းပါဝင်မှု ပြုလုပ်ရန်အတွက် အရပ်ဘက်လူ့အဖွဲ့အစည်းသည် သာလျှင် တစ်ခုတည်းသော သို့မဟုတ် လိုလားအပ်သော ကြားခံ ဖြစ်သည်ဟု အကြံပြုရန်အတွက်လည်းကောင်း ရည်ရွယ်ခြင်းမရှိပါ။ စာတမ်းတွင် ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရတွင် အရပ်ဘက်လူထု ပူးပေါင်းပါဝင်မှု ပြုလုပ်ခြင်းကို ဦးစားပေး တင်ပြသွားပါမည်။

သုတေသနနည်းလမ်း

ဤအစီရင်ခံစာကို အာရှဖောင်ဒေးရှင်းမှ များမကြာမီ ပြုလုပ်ခဲ့သည့် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချရေး၊ ပြည်သူ့ဘဏ္ဍာစီမံခန့်ခွဲမှုနှင့် ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရအုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာ သုတေသနများအပေါ် အခြေခံထားပါသည်။ ထို့အပြင်လည်း အစိုးရအုပ်ချုပ်ရေးနှင့် အရပ်ဘက်လူ့အဖွဲ့အစည်းတို့နှင့် စပ်လျဉ်း၍ မြန်မာနိုင်ငံသီးသန့်အပြင် ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာအခြေအနေနှင့် ပိုမိုသက်ဆိုင်သည့် ရတတ်သမျှသော အထောက်အထားများကို စုဆောင်းလေ့လာ သုံးသပ်သည့် သုတေသနတစ်ရပ် ပြုလုပ်ကာ ဤအစီရင်ခံစာအတွက် အားဖြည့်ပေးထားပါသည်။ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး ကိုးခုရှိ

အာရှဖောင်ဒေးရှင်း၏ အစိုးရအုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာ အစီအစဉ်နှင့် ရန်ကုန် တိုင်းဒေသကြီး၊ ကချင်ပြည်နယ်နှင့် တနင်္သာရီတိုင်းဒေသကြီးတို့ရှိ အစိုးရနှင့် အရပ်ဘက် လူ့အဖွဲ့အစည်းတို့ကို လူတွေ့မေးမြန်းမှုများနှင့် ပတ်သက်သည့် ရုံးတွင်း မှတ်တမ်းပြုစုမှုအပေါ်တွင်လည်း ဤစာတမ်းကို အခြေခံထားပါသည်။

အစီရင်ခံစာ

ဤစာတမ်းကို အဓိက အပိုင်းသုံးပိုင်းဖြင့် ဖွဲ့စည်းထားပါသည်။ အပိုင်း (၁) တွင် အရပ်ဘက် လူ့အဖွဲ့အစည်းနှင့် အစိုးရများကြားမှ အရပ်ဘက် လူထုပူးပေါင်းပါဝင်မှုကို နားလည်ရန်နှင့် ဆန်းစစ်ရန် သဘောတရားရေးရာ မူဘောင်တစ်ရပ်ချမှတ်ပေးထားပါသည်။ ၎င်းတွင် အဓိပ္ပါယ်ပြည့်ဝပြီး ဘက်ပေါင်းစုံလင်သော အရပ်ဘက်လူထု ပူးပေါင်းပါဝင်မှုကို ဖြစ်စေမည့် အဓိက အရည်အသွေးများကိုလည်း အသားပေး တင်ပြထားပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံဆိုင်ရာ အထူးပြု တင်ပြချက်များ ပါဝင်သည့် နောက်လာမည့် အခန်းများတွင် ယင်းမူဘောင်သည် ဖွဲ့စည်းပုံ လမ်းညွှန်ချက်တစ်ရပ်အနေဖြင့် ဆောင်ရွက်သွားမည် ဖြစ်ပါသည်။

အပိုင်း (၂) တွင် ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အဆင့်ရှိ အဓိက အင်အားစုများ၊ အင်စတီကျူးရှင်းများနှင့် လုပ်ငန်းစဉ်များနှင့် ပတ်သက်သည့် အကျဉ်းချုပ် ဖော်ပြချက်တစ်ရပ် ပါဝင်ပါသည်။ ဤသို့ ဖော်ပြရာ၌ ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ဒေသန္တရအဆင့်တို့ရှိ အဓိကကျသော အစိုးရနှင့် အရပ်ဘက် လူ့အဖွဲ့အစည်း အင်အားစု များကို မိတ်ဆက်တင်ပြခြင်း၊ အစိုးရ၏ ဆုံးဖြတ်ချက် ချမှတ်ရေး လုပ်ငန်းစဉ်များပါ အဓိက လုပ်ငန်းဆောင်တာများကို အကျဉ်းချုပ် တင်ပြခြင်းနှင့် ဖြစ်ပေါ်ပြောင်းလဲလျက်ရှိသော အရပ်ဘက် လူ့အဖွဲ့ အစည်းမှ ဆောင်ရွက်သည့် အရပ်ဘက်လူထု ပူးပေါင်းပါဝင်မှု ပြုလုပ် ပုံကို အကျဉ်းချုပ်တင်ပြခြင်းတို့ ပါဝင်ပါသည်။

အပိုင်း(၃) တွင် လက်ရှိဆောင်ရွက်နေမှုများအရ အရပ်ဘက်လူထု ပူးပေါင်းပါဝင်မှုကို ပိုမိုအားကောင်းအောင် ပြုလုပ်နိုင်စရာ ဖြစ်ထွန်း ပေါ်ပေါက်လာသော အခွင့်အလမ်းများကို မီးမောင်း ထိုးပြခြင်းဖြင့် အစီရင်ခံစာကို နိဂုံးချုပ်ထားပါသည်။

အခန်း ၁

အရပ်ဘက်လူထု ပူးပေါင်းပါဝင်မှု

၁.၁။ အရပ်ဘက်လူထု ပူးပေါင်းပါဝင်မှုဆိုသည်မှာ အဘယ်နည်း။ အဘယ်ကြောင့် အရေးကြီးပါသနည်း။

ဤစာတမ်းတွင် “အရပ်ဘက်လူထု ပူးပေါင်းပါဝင်မှု” ဟူသည် ဆုံးဖြတ်ချက် ချမှတ်သူများကို ဩဇာလွှမ်းမိုးရန်နှင့် အများပြည်သူနှင့် သက်ဆိုင်သော ကိစ္စရပ်များတွင် အရေးယူဆောင်ရွက်နိုင်ရန် အလို့ငှာ ပြည်သူလူထုအနေဖြင့် တစ်ဦးချင်းတစ်ယောက်ချင်းသော် လည်းကောင်း၊ အစုအဖွဲ့လိုက်သော်လည်းကောင်း ပြုလုပ်သည့် ဆောင်ရွက်ချက်ဟု နားလည်ထားပါသည်။ ဤသို့သော ဆောင်ရွက် ချက်မျိုးကို တိုက်ရိုက် သို့မဟုတ် သွယ်ဝိုက်သောနည်းဖြင့် ပြုလုပ် နိုင်ပါသည်။ လူပေါင်းစုံ အဖွဲ့ပေါင်းစုံ ပါဝင်သော အဖွဲ့အစည်း ယန္တရားများနှင့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများကဲ့သို့ အင်အားကြီး ဇာတ်ကောင်များကို ဩဇာလွှမ်းမိုးရာတွင်လည်း အရပ်ဘက်လူထု ပူးပေါင်းပါဝင်မှုကို ပြုလုပ်နိုင်ပါသည်။ အရပ်ဘက်လူထု ပူးပေါင်း ပါဝင်မှု အခြားတစ်ဖက်တွင်မူ သတင်းအချက်အလက်များ မျှဝေရန်၊ ဆွေးနွေးမှုတွင် ပါဝင်ရန်နှင့် ပြည်သူတစ်ရပ်လုံးထံမှ ထင်မြင်ချက်များ ပြန်လည် တောင်းခံနိုင်ရန်တို့အတွက် အာဏာပိုင်များ၏ အားစိုက် ထုတ်မှုများလည်း ပါဝင်ပါသည်။ မြောက်မြားစွာသော နိုင်ငံတကာ အခြေအနေများထဲတွင် မူဝါဒနှင့် ဆုံးဖြတ်ချက် ချမှတ်သူများနှင့်အတူ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရာ၌ နိုင်ငံသားများနှင့် နိုင်ငံသားဖြစ်မှုတွင် အလေးအနက်ထားကြသည်ကို သတိပြုသင့်သည်။ သို့သော်လည်း မြန်မာနိုင်ငံတွင် “သာမန်ပြည်သူ” ဟူသော ဝေါဟာရကို နိုင်ငံရေး ဇာတ်သွင်းမှု များစွာမပြုထားဘဲ၊ ထိလွယ်ရှလွယ်မှုနည်းပါးပြီး ပို၍လည်း ခြုံငုံနိုင်စွမ်းရှိသည်ကို တွေ့ရသည်။

အရပ်ဘက်လူထု ပူးပေါင်းပါဝင်မှုသည် အချိန်တိုနှင့် နယ်ပယ် တိကျမှုရှိနိုင်သကဲ့သို့ အချိန်ကာလ တာရှည်ပြီး ကျယ်ပြန့်သော အပြောင်းအလဲတစ်ရပ်ကိုလည်း ဦးတည်နိုင်သည်။ ပန်းတိုင်များ မှာလည်း အချိန်ကာလကိုလိုက်၍ တစ်စထက်တစ်စ ပြောင်းလဲလာ နိုင်သည်။ လူပုဂ္ဂိုလ်များနှင့် အုပ်စုများအနေဖြင့် မြင့်မားသော နိုင်ငံရေး လမ်းစဉ်များဖြင့် အပြောင်းအလဲပြုလုပ်ရန် ကြိုးစားစရာမလိုလှပေ။ အရပ်ဘက်လူထု ပူးပေါင်းပါဝင်မှု၏ အချို့သော ပုံသဏ္ဌာန်များမှာ ပို၍ပင် လူမှုသဘောဆောင်ပြီး၊ ဒေသန္တရ ဝန်ဆောင်မှုများ ပြုလုပ် ပေးခြင်း၊ စေတနာ့ဝန်ထမ်းအဖြစ် ဆောင်ရွက်ပေးခြင်း၊ သို့မဟုတ် အလှူငွေထည့်ဝင်ခြင်း အစရှိသည့် လှုပ်ရှားမှုများ ပါဝင်သည်။

မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ အချို့သော ပူးပေါင်းပါဝင်မှု ပုံစံများမှာမူ

အတိအလင်း နိုင်ငံရေးဆန်ပြီး အစိုးရ ဖွဲ့စည်းမှုများ၊ အင်စတီကျူး ရှင်းများ၊ သို့မဟုတ် အင်အားစုများနှင့် တိုက်ရိုက် ချိတ်ဆက်ရန် ကြိုးပမ်းသည့် ဆောင်ရွက်ချက်များ ပါဝင်လာသည်။ ဤတွင် အဖွဲ့အစည်း သို့မဟုတ် ကော်မတီတစ်ရပ်တွင် အဖွဲ့ဝင်အဖြစ် ပါဝင်ခြင်း၊ အစိုးရ၏ လှုပ်ရှားမှုများကို စောင့်ကြည့်ခြင်း၊ သို့မဟုတ် ပိုမိုပြင်းထန်သော အခြေအနေများ၌ နှောင့်ယှက်သော သို့တည်း မဟုတ် ထိပ်တိုက်ရင်ဆိုင်သော ဆောင်ရွက်ချက်များပင် ပါဝင် လာနိုင်သည်။ အဆိုပါ ဆောင်ရွက်ချက်များသည် မည်မျှပင် ပြင်းထန်စေကာမူ “အရပ်ဘက်လူထု ပူးပေါင်းပါဝင်မှု” ဟူသည် အကြမ်းမဖက်နည်းဖြစ်သည်ဟု ယေဘုယျ နားလည်ထားရမည်။

အရပ်ဘက်လူထု ပူးပေါင်းပါဝင်မှုသည် မတူညီသော အဆင့်မျိုးစုံတွင် ဖြစ်ပေါ်နိုင်သည်။ ရပ်ရွာအဆင့်တွင် နိုင်ငံသား အသိပညာနှင့် ပညာ ပေးမှုများ သို့မဟုတ် ဒေသဆိုင်ရာ အာဏာပိုင်များနှင့်အတူ (တရားဝင်နှင့် အလွတ်သဘော) ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုတို့ကို အဓိက ဆောင်ရွက်နိုင်စရာရှိသည်။ တစ်နိုင်ငံလုံး အဆင့်တွင်မူ (ဥပမာ) အရပ်ဘက်လူထု ပူးပေါင်းပါဝင်မှုတွင် ဥပဒေများ၊ မူဝါဒများ ရေးဆွဲခြင်းဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းများ၌ နီးနှောဖလှယ်ခြင်းနှင့် ထင်မြင်ချက် ပေးခြင်းတို့ ပါဝင်နိုင်ပါသည်။ အဆိုပါ ဆောင်ရွက်ချက်များ၏ သဘောသဘာဝ၊ နယ်ပယ်နှင့် ရည်ရွယ်ချက်တို့မှာမူ ဒေသန္တရ လိုအပ်ချက်များ၊ နိုင်ငံတော်-လူ့အဖွဲ့အစည်း ဆက်ဆံရေးသမိုင်း၊ စီးပွားရေး ပတ်ဝန်းကျင်တို့အပြင် ပြည်သူလူထုနှင့် အရပ်ဘက် လူ့အဖွဲ့အစည်း၏ သဘောသဘာဝနှင့် စွမ်းဆောင်ရည်များကို လိုက်၍ ကွဲပြားနိုင်သည်။^၁ တစ်နည်းအားဖြင့် ဖော်ပြပါ အချက်အလက် များသည် အရပ်ဘက်လူထု ပူးပေါင်းပါဝင်မှု၏ ယေဘုယျ လက္ခဏာ ရပ်များဖြစ်သည့်တိုင် ၎င်းအာရုံ စိုက်ရာ နယ်ပယ်နှင့် သက်ဆိုင်ရာ လှုပ်ရှားမှုများမှာမူ အခြေအနေနှင့် များစွာသက်ဆိုင်သည်။

အရပ်ဘက်လူထု ပူးပေါင်းပါဝင်မှုတွင် ပြည်သူများအတွက် “၎င်းတို့ တန်ဖိုးထားသည့် ပန်းတိုင်များ၊ စိတ်ကူးများကို ရောက်ရှိစေရန်နှင့် တရားမျှတမှုနှင့် တွေ့ကြုံရပါက ပြန်လည်ကုစားနိုင်ရန်”^၂ နည်းလမ်း များစွာကို ပေးအပ်ထားပါသည်။ ယင်းမှာ အများပြည်သူကို အသိပညာ တိုးပွားအောင် ပြုလုပ်ခြင်း၊ ပြည်သူများ၏ လိုအပ်ချက်များနှင့် အမြင် ရှုထောင့်များကို နားလည်ခြင်းနှင့် ဖော်ပြခြင်းတို့အတွက် အရေးကြီး

သော ယန္တရားတစ်ခုဖြစ်သည်။ အရပ်ဘက်လူထု ပူးပေါင်း ပါဝင်မှုကို ထိရောက်စွာ ဆောင်ရွက်နိုင်မည်ဆိုပါက အစိုးရများနှင့် (ပုဂ္ဂလိက ကဏ္ဍမှ ကော်ပိုရေးရှင်းများ အစရှိသည့်) အခြားသော အာဏာလက် ဝယ်ရှိသူများကို တာဝန်ခံလာအောင် ပြုလုပ်နိုင်ပါသည်။

အရပ်ဘက်လူထု ပူးပေါင်းပါဝင်မှုသည် ဒီမိုကရေစီ အကူးအပြောင်း ကာလများတွင် အပြုသဘောဆောင်သော တွန်းအားတစ်ရပ် ဖြစ်သည့်အပြင် လောလောလတ်လတ် သုတေသနများအရ ဘက်ပေါင်းစုံလင်သော အရပ်ဘက်လူထု ပူးပေါင်းပါဝင်မှုရှိပါက နိုင်ငံတော်-လူ့အဖွဲ့အစည်း ဆက်ဆံရေးများ တိုးတက်ကောင်းမွန် လာသည့်အလျောက် အဆိုပါ အကူးအပြောင်းများသည်လည်း ပိုမို ဟန်ချက်ညီမှုရှိသည်ကို တွေ့ရှိရသည်။^၉ အရပ်ဘက်လူထု ပူးပေါင်း ပါဝင်မှုပြုခြင်းဖြင့် ပြည်သူလူထု ပါဝင်ဆောင်ရွက်မှုကို မြှင့်တင်ရန် ရည်ရွယ်သည့် ကြိုးပမ်းမှုများတွင်လည်း ရည်မှန်းချက် ပေါက်မြောက် အောင်မြင်နိုင်စရာ အခွင့်အလမ်းတိုးပွားလာသည်။ အဆိုပါ ပူးပေါင်း ဆောင်ရွက်မှုသည် ပွင့်လင်းမှုရှိပြီး ခွဲခြားဆက်ဆံခြင်းလည်း မရှိသည့်

အပြင် ပြည်သူများအနေဖြင့်လည်း မကြောက်မရွံ့ ပြောဆိုဆွေးနွေး ရဲပါက လူပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးချင်းအဆင့် ပျော်ရွှင်ချမ်းမြေ့မှုနှင့် ဘဝနေထိုင်မှု အရည်အသွေးလည်း တိုးတက်လာမည် ဖြစ်သည်။^{၁၀}

စဉ်ဆက်မပြတ်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု အကျိုးရလဒ်များကို ပြည့်မီစေရေး အတွက် အရပ်ဘက်လူထု ပူးပေါင်းပါဝင်မှုသည် ပင်မအခန်းကဏ္ဍကို စဉ်ဆက်မပြတ်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု ပန်းတိုင်များ (SDGs) တွင် အသိ အမှတ်ပြုထားပါသည်။ SDG (၁၆) ရေရှည်ဟန်ချက်ညီသော ဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်မှုအတွက် ငြိမ်းချမ်းပြီး လူစုံတက်စုံပါဝင်သော လူ့အဖွဲ့ အစည်းများ၊ လူတိုင်း တရားမျှတမှု ရရှိရေးနှင့် အဆင့်အားလုံးအတွက် ထိရောက်သော၊ တာဝန်ခံမှုရှိသော၊ ဘက်စုံပါဝင်သော အဖွဲ့အစည်း ယန္တရားများနှင့်၊ SDG (၁၇) ရေရှည်ဟန်ချက်ညီသော ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု အတွက် တစ်ကမ္ဘာလုံးနှင့် မိတ်ဖက်အဖြစ်ဆောင်ရွက်ရေးဟူသော SDG နှစ်ခုလုံး ဆိုက်ရောက်ပြည့်မီရေးအတွက် အရပ်ဘက်လူထု ပူးပေါင်းပါဝင်မှုမှာ ကိန်းညွှန်းတစ်ခုဖြစ်သည်။

၁.၂။ တာဝန်ခံမှု မူဘောင်များနှင့် အရပ်ဘက်လူထု ပူးပေါင်းပါဝင်မှု

အရပ်ဘက်လူထု ပူးပေါင်းပါဝင်မှု၏ ရလဒ်တစ်ခုဖြစ်သော လက်ဆုပ်လက်ကိုင် ပြနိုင်သည့် အပြောင်းအလဲ ရရှိရန် အတွက် တောင်းဆိုသည့်ဘက်မှ တာဝန်ခံမှု (အရပ်ဘက် လူ့အဖွဲ့ အစည်းနှင့် ပြည်သူလူထုထံမှ) နှင့် ဖြည့်ဆည်းသည့်ဘက်မှ တာဝန်ခံမှု (အစိုးရနှင့် အခြား အာဏာလက်ဝယ်ရှိသူထံမှ) ဟူသော တာဝန်ခံမှု နှစ်မျိုးနှစ်စား လိုအပ်ပါသည်။ ဖြည့်ဆည်းသည့်ဘက်တွင် အစိုးရမှ သက်ဆိုင်ရာ သတင်းအချက်အလက်များကို ရရှိစေရန်နှင့် လက်လှမ်း မီစေရန် အာမခံနိုင်ခြင်း၊ အစိုးရပိုင်း အင်အားစုများမှ သက်ဆိုင်သူ များထံ ချဉ်းကပ်ပြီး စုံလင်ကျယ်ပြန့်လှသော အမြင်များကို လက်ခံ ခြင်းတို့ ပြုလုပ်မှု အသင့်တော်ဆုံးသော အခြေအနေများကို ရရှိလာမည် ဖြစ်သည်။ တစ်ချိန်တည်းမှာပင် တောင်းဆိုသည့်ဘက်တွင်လည်း စုံလင်များပြားလှသော အင်အားစုများသည် အစိုးရမှ ပေးအပ်လာသော သတင်းအချက်အလက်များနှင့် ချိတ်ဆက်ပြီး ၎င်းတို့ လက်လှမ်းမီရာ လမ်းကြောင်းများတွင် ပါဝင်ဆောင်ရွက်ခြင်းဖြင့် ၎င်းတို့ လိုအပ်ချက် များကို တင်ပြကာ အစိုးရ၏ ကတိကဝတ်များကို တာဝန်ခံအောင် ပြုလုပ်လာနိုင်မည်။ ထို့အပြင်လည်း ပြည်သူလူထု၏ အရေးယူ ဆောင်ရွက်မှုသည် ရွေးကောက်ပွဲများ၊ နိုင်ငံရေး ပါတီများ၊ လွှတ် လပ်သော သတင်းမီဒီယာ၊ တရားစီရင်ရေးစနစ်များ၊ လွှတ်တော် များနှင့် အခြား ယန္တရားများမှတစ်ဆင့် ပြည်သူလူထု ပူးပေါင်း ပါဝင်မှုပြုနိုင်စရာ အခြေအနေများ၊ စွမ်းရည်များ၊ အစိုးရဘက်မှ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများနှင့် ကိုက်ညီရန် လိုအပ်သည်။^{၁၁} မည်သည့် အခင်းအကျင်းတွင် အဆိုပါ အနေအထားများသို့ ရောက်ရှိရန်မှာ လွန်စွာ ခက်ခဲပြီး စွမ်းဆောင်ရည်ပိုင်း စိန်ခေါ်မှုများ ရှိသည့်အလျောက် နိုင်ငံရေး အတားအဆီးများကို များနိုင်သမျှ များစွာ ညှိနှိုင်းဖြေရှင်းရန် လိုအပ်သည်။

တူညီသော တာဝန်ခံမှုကို စောစီးစွာ မိတ်ဆက်ကျင့်သုံးမိသည့်အခါ အခြေအနေများကို ကာကွယ်တားဆီးရန်အတွက် ကြားဝင်

ဆောင်ရွက်မှုများ တစ်ခုပြီးတစ်ခု ပြုလုပ်ရန်အတွက် လွန်စွာ အရေးကြီးသည်ကို သတိပြုရမည်။ တစ်နည်းဆိုရပါမူ တာဝန်ခံမှု တိုးမြှင့်ရန် လိုအပ်သည့် တောင်းဆိုချက်များကို မိတ်ဆက် ကျင့်သုံးခ ငြင်းမပြုမီ အစိုးရအနေဖြင့် အနိမ့်ဆုံး သတ်မှတ်ထားသည့် စွမ်းဆောင်ရည် အဆင့်တစ်ခု ရှိထားရန် လိုအပ်သည်။ အများပြည်သူ လိုအပ်ချက်များကို ချိတ်ဆက်ဆောင်ရွက်ခြင်း၊ ထိရောက်စွာ တုံ့ပြန် ဆောင်ရွက်ခြင်းကို အားပေးကူညီရန်နှင့် ပူးပေါင်းပါဝင်မှု၏ ဘေး အန္တရာယ်ကို ကာကွယ်တားဆီးရန်အတွက် တည်ငြိမ်သော လုပ်ငန်း စဉ်များနှင့် တာဝန်ထမ်းဆောင်မှုပိုင်း ရှင်းလင်းမှုတို့ လိုအပ်သော အကူးအပြောင်းကာလ အစိုးရများပါဝင်သည့် အခင်းအကျင်းများ တွင်နှင့် ပေါ်ထွန်းစ အဖွဲ့အစည်းများအတွက် ဤအချက်မှာ မဖြစ်မနေ အရေးကြီးလာပါသည်။

တောင်းဆိုသည့်ဘက် တာဝန်ခံမှုကို ခိုင်မာအားကောင်းစေခြင်း

ကျယ်ပြန့်စွာဖွင့်ဆိုသတ်မှတ်ထားသော အရပ်ဘက် လူ့အဖွဲ့အစည်း^{၁၂} အနေဖြင့် အစိုးရနှင့် သာမန် ပြည်သူလူထုကြား ဆွေးနွေးသူများ အဖြစ်ဖြင့် လွန်စွာအရေးကြီးသော အခန်းကဏ္ဍတစ်ခုကို ဆောင်ရွက်နိုင်စရာရှိပါသည်။ ဤဆက်ဆံရေးမှာ အမျိုးစုံကွဲပြားပြီး ရှုပ် ထွေးသော်လည်းတာဝန်ခံမှုနှင့် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုကို မြှင့်တင်ပေးခြင်း၊ ဒေသန္တရ ပြည်သူများ၊ အများအားဖြင့် အပစ်ပယ်ခံ အုပ်စုများ၏ လိုအပ်ချက်များကို ပေါ်လွင်ထင်ရှားစေခြင်း၊ နိုင်ငံတော်၏ လုပ်ငန်း ဆောင်ရွက်ချက်များ အနက်မှ အစိုးရ ဝန်ဆောင်မှု ပေးအပ်ရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးတို့တွင် စွမ်းဆောင်ရည် လိုအပ်သည့်နေရာများ၌ လိုအပ်သည်ကို ဖြည့်စွက်ပေးခြင်း (များသောအားဖြင့် အားဖြည့် ပေးခြင်း) ဒီမိုကရေစီအရေး မြှင့်တင်ပေးခြင်း၊ သာတူညီမျှနှင့်

ပုံ (၁) အရပ်ဘက် အဖွဲ့အစည်းများ၏ အဓိကလုပ်ငန်းတာဝန်များ

အရပ်ဘက် အဖွဲ့အစည်းများသည် မတူညီသော လူအမျိုးအစားများ၏ လိုအပ်ချက်များကို ဖော်ထုတ်တင်ပြခြင်း၊ ဆုံးဖြတ်ချက် ပြုလုပ်သည့် လုပ်ငန်းစဉ်တွင် ခိုင်မာစွာ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်း၊ ဤကိစ္စနှင့်စပ်လျဉ်း၍ အစိုးရအနေဖြင့် မည်သို့ ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည်ကို စောင့်ကြည့်ခြင်းနှင့်၊ မည်မျှကောင်းမွန်စွာ ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည်ကို ဆန်းစစ်ခြင်းတို့ကို ပြုလုပ်နိုင်စွမ်းရှိသူများဖြစ်သည့် အားလျော်စွာ အာရှဖောင်ဒေးရှင်း မှ ၎င်းတို့၏ အဓိကကျသော လုပ်ငန်းတာဝန်များကို အောက်ပါအတိုင်း ဖော်ထုတ်တင်ပြ ထားပါသည်။

အသိပညာဖြန့်တင်ခြင်း

အဓိပ္ပါယ်ပြည့်ဝပြီး ထိရောက်မှုရှိသော ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုကို ပုံစံချမှတ်ရန်နှင့် ကောင်အထည်ဖော်ရန် အလို့ငှာ အရပ်ဘက် လူ့အဖွဲ့အစည်းအနေဖြင့် အစိုးရ၏ အခန်းကဏ္ဍနှင့် လုပ်ငန်းတာဝန်၊ အစိုးရ ဦးစားပေးကိစ္စရပ်များနှင့် ကတိကဝတ်များ၊ ဆုံးဖြတ်ချက် ပြုလုပ်သည့် လုပ်ငန်းစဉ်နှင့် အဆုံးသတ် ဆုံးဖြတ်ချက်များ အစရှိသည့် အခြေခံကျသော သတင်းအချက်အလက်များကို ရယူနိုင်စွမ်းနှင့် နာလည်နိုင်စွမ်း ရှိရပါမည်။ ထို့အပြင် အရပ်ဘက် လူ့အဖွဲ့ အစည်းအနေဖြင့် အဆိုပါ သတင်းအချက် အလက်များကို ပြည်သူတစ်ရပ်လုံး လက်လှမ်းမီစေမည့် နည်းလမ်းတစ်ရပ်ဖြင့် ဖြန့်ဖြူး ပေးရသည့် အရေးကြီးသော လုပ်ငန်းစဉ်ကိုလည်း တာဝန်ယူ ဆောင်ရွက်ရပါမည်။ အဆိုပါ လုပ်ငန်းကို ဆောင်ရွက်ရာ၌ အရပ်ဘက် လူ့အဖွဲ့အစည်းအတွက် အရေးကြီးသော တာဝန်များမှာ။

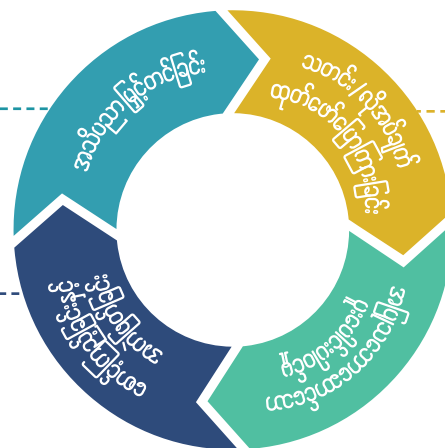
- လုပ်ငန်းစဉ်များ၊ မူဝါဒများနှင့် သက်ဆိုင်သည့် အခြေခံကျသော သတင်းအချက် အလက်များကို သဘောပေါက် နားလည်ခြင်း
- ဆုံးဖြတ်ချက်ပြုလုပ်ခြင်း၊ အကောင်အထည်ဖော်ခြင်း လုပ်ငန်းစဉ်များမှ ပြည်သူ လူထုနှင့် သက်ဆိုင်ရာ အရေးကြီး လူပုဂ္ဂိုလ် အဖွဲ့အစည်းများ၏ အခန်းကဏ္ဍ
- သက်ဆိုင်ရာ ဒေတာနှင့် သတင်းအချက်အလက်များကို ဆန်းစစ်ခြင်းနှင့် စိစစ် လေ့လာခြင်း
- ပြည်သူလူထု နှင့် (သို့) ပစ်မှတ်ထားသည့် သက်ဆိုင်သူများကို အခြေခံသတင်း အချက်အလက်များ၊ မူဝါဒချမှတ်သည့် လုပ်ငန်းစဉ်အတွင်းရှိ ၎င်းတို့၏ ရပိုင်ခွင့်များ၊ တာဝန်များနှင့် အခန်းကဏ္ဍတို့ကို သဘောပေါက် နားလည်အောင် ကူညီခြင်း (online နှင့် offline လမ်းကြောင်းများနှင့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများမှတစ်ဆင့် ဤကိစ္စကို ဆောင်ရွက်နိုင်)

သတင်းအချက်အလက်နှင့် လိုအပ်ချက်များကို ထုတ်ဖော်ပြောကြားခြင်း

အရပ်ဘက် လူ့အဖွဲ့အစည်းအနေဖြင့် သက်ဆိုင်ရာ အထောက် အထားများ အသုံးပြုခြင်းဖြင့်သာမက အပစ်ပယ်ခံနှင့် ဆိုးကျိုး ခံစားရ နိုင်ဖွယ်ရှိသော လူများ၏ အသံများကို မှတ်တမ်းတင်ခြင်း၊ မီးမောင်း ထိုးပြခြင်းတို့ဖြင့်ပါ ဒေသန္တရအဆင့် ပြဿနာရပ်များနှင့် လိုအပ်ချက် များကို ဖော်ထုတ်ခြင်း၊ ပေါင်းစပ်ခြင်း၊ ဆက်သွယ်ခံ ဖြင်းတို့ကို ပြုလုပ်နိုင်ရပါမည်။

ဤသို့ ဆောင်ရွက်ရာ၌ အောက်ပါတို့ ပါဝင်ပါသည်။

- အဓိက ပြဿနာရပ်များနှင့် လိုအပ်ချက်များကို ဖော်ထုတ်ရန် သက်ဆိုင်ရာ ဇာတ်ကောင်များကြား ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက် ပေးခြင်း
- ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရမည့် ကိစ္စရပ်များကို ဦးစားပေးခြင်းနှင့် ရွေးချယ်ခြင်း
- မဲဆန္ဒရှင်များ၏ အသံများ၊ သက်ဆိုင်ရာ ဒေတာ/အထောက် အထားတို့ကို စုဆောင်းခြင်းနှင့် ပေါင်းစည်းခြင်း၊ ဆက်သွယ် ရေးပိုင်း ပြဿနာများအတွက် ဗျူဟာများ အကောင်အထည် ဖော်ခြင်း။
- အထောက်အထားများ ထုတ်လုပ်ပေးခြင်း (မှတ်တမ်းစု ဆောင်းမှု၊ သုတေသန စာတမ်း၊ မူဝါဒ အကျဉ်းချုပ် စသည်)

စောင့်ကြည့်ခြင်းနှင့် အကဲဖြတ်ခြင်း

အရပ်ဘက် လူ့အဖွဲ့အစည်းသည် အစိုးရ၏ လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်မှုကို ထိရောက်စွာ စောင့်ကြည့်ခြင်း၊ ဆန်းစစ်လေ့လာခြင်းတို့ ပြုလုပ်နိုင်ရမည်။ ဤသို့ ဆိုရာတွင်

- အစိုးရ၏ မူဝါဒ အကောင်အထည်ဖော်မှုကို စောင့်ကြည့်ရန် စနစ်ကျသော ချဉ်းကပ်မှုတစ်ရပ် သတ်မှတ်ထားရှိခြင်း
- ပုံမှန်စောင့်ကြည့်လေ့လာရေး လုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်ခြင်း
- စောင့်ကြည့်လေ့လာရေး လုပ်ငန်းများမှ ကောက်ယူရရှိသည့် ဒေတာများကို ဆန်းစစ်လေ့လာခြင်း

အပြုသဘောဆောင်သော ပူးပေါင်းပါဝင်မှု

အရပ်ဘက် လူ့အဖွဲ့အစည်းသည် အစိုးရ၏ ဆုံးဖြတ်ချက် ပြုလုပ်သည့် လုပ်ငန်းစဉ်များတွင် တက်ကြွစွာ ပူးပေါင်းပါဝင်နိုင် ရေးအတွက် အခွင့် အလမ်းများ၊ စွမ်းဆောင်ရည်များ ရှိသင့်သည်။ ဤတွင် အောက်ပါတို့ ပါဝင်သည်။

- အစိုးရနှင့် တိုက်ရိုက် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်နိုင်ရေးအတွက် တံခါးပေါက်များ ရှာဖွေခြင်း။
- အစိုးရနှင့် ချိတ်ဆက်ဆောင်ရွက်ခွင့်ရမည့် အခွင့်အလမ်းများတွင် ပါဝင်ခြင်း။
- အစိုးရအတွက် ဆုံးဖြတ်ချက် ပြုလုပ်ရေး စဉ်းစားမှုပိုင်းတွင် ထည့်ဝင်မှု ပြုခြင်း
- အစိုးရပိုင်းမှ ဆုံးဖြတ်ချက် ပြုလုပ်သူများအတွက် အများသူငါ ထင်မြင် ချက်များပေးရန် သို့ လမ်းကြောင်းပေးနိုင်ရန် တံခါးပေါက်များ ရှာဖွေခြင်း

ဘက်ပေါင်းစုံ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုရရှိအောင် ပြုလုပ်ပေးခြင်း စသည် တို့တွင် အရပ်ဘက် အဖွဲ့အစည်း များသည် အဓိက အင်အားစုများ ဖြစ်လာနေသည်။^{၁၃}

အရပ်ဘက်လူထု ပူးပေါင်းပါဝင်မှုကို ပိုမို၍ ဘက်ပေါင်းစုံသော၊ တုံ့ပြန်မှုအားကောင်းသော၊ တာဝန်ခံမှုရှိသော အစိုးရအုပ်ချုပ် ရေးအတွက် အထောက်အကူပြုစေလိုသည်ဆိုပါက အရပ်ဖက် လူ့အဖွဲ့အစည်းအနေဖြင့် ပြီးပြည့်စုံအောင် ပြုလုပ်ထားရမည့် အဓိက လုပ်ငန်းတာဝန်များ ရှိသည်။

ဤသည်ကို အဆင့်လိုက် တိကျစွာ ပိုင်းဖြတ်ရန် မလွယ်ကူသော်လည်း ဘုံတူညီသော အချက်များကိုမူ တွေ့ရှိရပါသည်။ ယင်းအဆင့်များကို ပုံ (၁)တွင် သဘောတရားရေးရာပုံစံဖြင့် ဖော်ပြထားပြီး လူပုဂ္ဂိုလ် တစ်ဦးချင်းစီအလိုက် လိုအပ်ချက်အတွက်လည်းကောင်း၊ သို့မဟုတ် အစုအဖွဲ့လိုက် အနေဖြင့်မူ အရပ်ဘက်လူ့အဖွဲ့အစည်းအနေဖြင့် ကိုယ်စားပြုနိုင်မည့်နယ်ပယ် အတွက် ဆုံးဖြတ်ချက်နှင့် မူဝါဒ ပြုလုပ်ခြင်းရှုထောင့်မှနေ၍ ၎င်းတို့ကိုယ်တိုင်နှင့် အစိုးရ၏ အခန်းကဏ္ဍများ၊ တာဝန်များကို သိနားလည်စေရန် တင်ပြထားပါသည်။

ပုံ (၁) အရပ်ဘက် အဖွဲ့အစည်းများ၏ အဓိကလုပ်ငန်းတာဝန်များ အရပ်ဘက် အဖွဲ့အစည်းများသည် မတူညီသော လူအမျိုးအစားများ၏ လိုအပ်ချက်များကို ဖော်ထုတ်တင်ပြခြင်း၊ ဆုံးဖြတ်ချက် ပြုလုပ်သည့် လုပ်ငန်းစဉ်တွင် ခိုင်မာစွာ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်း၊ ဤကိစ္စနှင့် စပ်လျဉ်း၍ အစိုးရအနေဖြင့် မည်သို့ ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည်ကို စောင့်ကြည့်ခြင်းနှင့်၊ မည်မျှကောင်းမွန်စွာ ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည်ကို ဆန်းစစ်ခြင်းတို့ကို ပြုလုပ်နိုင်စွမ်းရှိသူများဖြစ်သည့် အားလျော်စွာ အာရှဖောင်ဒေးရှင်းမှ ၎င်းတို့၏ အဓိကကျသော လုပ်ငန်းတာဝန် များကို အောက်ပါအတိုင်း ဖော်ထုတ်တင်ပြ ထားပါသည်။

အဓိပ္ပါယ်ပြည့်ဝသော အရပ်ဘက်လူထု ပူးပေါင်းပါဝင်မှု၏ အဓိက အရည်အသွေးများ

အဆိုပါ တာဝန်များကို ထိထိရောက်ရောက်နှင့် ကျေပွန်စွာဆောင်ရွက် နိုင်ရန်အတွက် အရပ်ဘက် လူ့အဖွဲ့အစည်းနှင့် အစိုးရတို့တွင် သက်ဆိုင်ရာ ကျွမ်းကျင်မှုများ ရှိရန်လိုအပ်သည်။ အဆိုပါ ကျွမ်းကျင်မှုများသည် နိုင်ငံအလိုက်၊ နယ်ပယ်အလိုက် ကွာခြားနိုင်စရာရှိသော်လည်း မြန်မာနိုင်ငံအနေအထားအတွက်မူ စွမ်းရည်ငါးမျိုးရှိရန် လိုအပ်ကြောင်းတွေ့ရှိထားပါသည်။ ၎င်းတို့မှာ အခန်းကဏ္ဍနှင့် တာဝန်များကို သဘောပေါက်နားလည်ခြင်း၊ ဒေတာနှင့် သတင်းအချက်အလက်များကို အသုံးပြုနိုင်သည့် စွမ်းရည်၊ သက်ဆိုင်ရာ ဘာသာရပ်အလိုက် နည်းပညာပိုင်း ကျွမ်းကျင်မှုများ၊ အထက်အောက်နှင့် ဘေးဘယ်ညာ ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်မှုနှင့် သက်ဆိုင်သူများနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်နိုင်မှုတို့ ဖြစ်ကြပါသည်။

နိဂုံးချုပ်အားဖြင့် ပုံ ၁ တွင် သရုပ်ပြထားသည့်အတိုင်း ဖော်ပြပါ အဓိက စွမ်းရည်တစ်ခုချင်းစီသည် အရပ်ဘက် လူ့အဖွဲ့အစည်းအတွက် မဖြစ်မနေ လိုအပ်သော အစိတ်အပိုင်းများဖြစ်ကြပြီး၊ အပြန်အလှန်အားဖြင့်လည်း အရပ်ဘက်လူထု ပူးပေါင်းပါဝင်မှုကို အားကောင်းစေပါသည်။ ဥပမာ အသိပညာ မြှင့်တင်ခြင်းဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းများတွင် အရပ်ဘက် လူ့အဖွဲ့အစည်းအနေဖြင့် အခန်းကဏ္ဍနှင့် တာဝန်များကို သဘောပေါက် နားလည်မှု၊ နည်းပညာပိုင်း ကျွမ်းကျင်မှုများ၊ ဒေတာနှင့် သတင်းအချက်အလက် ရရှိနိုင်မှုတို့ ရှိရမည့်အပြင် (နောက်ဆုံးအနေဖြင့်) သက်ဆိုင်သူများနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုကို ပြုလုပ်နိုင်ရပါမည်။ အခြားတစ်ဖက်တွင်မူ ခိုင်မာအားကောင်းသော ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု ပြုလုပ်ရန် ဖော်ပြပါ စွမ်းရည်များအားလုံး လိုအပ်ပြီး၊ ၎င်းတို့ ပေါင်းစည်းမှသာလျှင် သိနားလည်မှု နက်ရှိုင်းသော၊ သက်သေ အထောက်အထားနှင့် ဒေသန္တရအဆင့် အရှိတရားကို အခြေခံသော သက်ဆိုင်ရာ ဇာတ်ကောင်အလိုက် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု လုပ်ငန်းစဉ်များ ပေါ်ပေါက်လာမည် ဖြစ်ပါသည်။

ပုံ (၂) အရပ်ဘက်ပူးပေါင်းပါဝင်မှု အားကောင်းစေရေးအတွက် ပင်မအရည်အသွေးများ

အရည်အသွေး

အစိုးရ

အရပ်ဘက် လူ့အဖွဲ့အစည်း

အသုံးကဏ္ဍနှင့် တာဝန်များကို သဘောပေါက်နားလည်ခြင်း

အစိုးရအဖွဲ့ပါ ဝန်ကြီးများနှင့် အရာရှိများသည် ၎င်းတို့ ကိုယ်တိုင်နှင့် အခြားသူများ၏ အခန်းကဏ္ဍနှင့် တာဝန်များကို သဘောပေါက် နားလည်ခြင်း

အစိုးရကို တာဝန်ခံအောင် ပြုလုပ်ရာ၌ နိုင်ငံသားအတွက် အခန်းကဏ္ဍတစ်ခုရှိသည်ကို နားလည်ခြင်း။ (အစိုးရ အင်အားစုများ အပါအဝင်) သက်ဆိုင်သူများမှ ပြည်သူများအတွက် တာဝန်ယူထားရသည့် ကိစ္စရပ်များကို နားလည်ခြင်း။

ဒေတာနှင့် သတင်းအချက်အလက်များ ရရှိနိုင်မှု

လိုအပ်သော စုံလင်များပြားလှသည့် ဒေတာနှင့် သတင်းအချက်အလက်များကို အရင်းမြစ် ပေါင်းစုံမှနေ၍ ဖော်ထုတ်ခြင်း၊ စုဆောင်းခြင်းနှင့် ပုံမှန် မျှဝေခြင်း

အစိုးရကို တာဝန်ခံအောင် ပြုလုပ်ရန် မည်သည့် ဒေတာနှင့် သတင်းအချက်အလက်များ လိုအပ်သည်ကို နားလည်ရမည်။ သက်ဆိုင်ရာ ဒေတာနှင့် သတင်း အချက်အလက်များအကြောင်း ဗဟုသုတရှိပြီး ရယူနိုင်စွမ်း ရှိရမည်။

နည်းပညာ ကျွမ်းကျင်မှု

အစိုးရအဖွဲ့ပါ ဝန်ကြီးများနှင့် အရာရှိများ အနေဖြင့် လျင်မြန်ထိရောက်သော ဆုံးဖြတ်ချက် ချမှတ်ရာ၌ အဆင်ပြေချောမွေ့စေရန် အတွက် သက်ဆိုင်ရာ (ဥပမာ ပြည်သူ့ဘဏ္ဍာ စီမံခန့်ခွဲမှုနှင့် ဒေတာ စိစစ်လေ့လာမှုတို့မှ) နည်းပညာ ကျွမ်းကျင်မှုများ ရှိခြင်း။

အခြေခံကျသော သတင်းအချက်အလက်များ (ဥပမာ ဘတ်ဂျက် ဒေတာများ) ကို နားလည်ပြီး ကျန်အခြားသော နိုင်ငံသားများ၏ အသိပညာကိုပါ မြှင့်တင်ပေးခြင်း

ဒေါက်တာနှင့် ငရုတ်ညို ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်မှု

မဟာဗျူဟာမြောက်နှင့် မူဝါဒဆိုင်ရာ ပန်းတိုင်များကို ဆိုက်ရောက်ရန်အတွက် ဌာနပေါင်းစုံ၊ အုပ်ချုပ်ရေး အဆင့်ပေါင်းစုံ အပါအဝင် အစိုးရအဖွဲ့တွင်းမှ ဝန်ကြီးများနှင့် အရာရှိများသည် ထိရောက်စွာ ဆယ်သွယ်မှု၊ ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်မှု တို့ကို ပြုလုပ်နိုင်ခြင်း

ကဏ္ဍပေါင်းစုံရှိ အခြားသော အရပ်ဘက် အဖွဲ့အစည်း အင်အားစုများနှင့်/သာမက အဆင့်ပေါင်းစုံ/အလွှာပေါင်းစုံ (ကျေးရွာ/ကျေးရွာအုပ်စု မှသည် ပြည်ထောင်စု အဆင့်များထိ) ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်ခြင်း နှင့်/သို့ မိတ်ဖွဲ့ လုပ်ကိုင်နိုင်ခြင်း

ဆက်သွယ်ပါဝင်သူများဖြင့် ချိတ်ဆက်ခြင်း

သတင်းအချက်အလက်ကို လိုအပ်သလောက် အသေးစိတ် ဖော်ပြ၍ သက်ဆိုင်ရာ အဖွဲ့အစည်းနှင့် လူပေါင်းစုံကြား ဖြန့်ဝေပေးပြီး၊ အရေးကြီးသည့် အစိုးရ ဆုံးဖြတ်ချက်များတို့ ၎င်းတို့ကို အလှည့်ကျ ပါဝင်စေခြင်း (အစိုးရ ဆုံးဖြတ်ချက်များတွင် ၎င်းတို့၏ အမြင်များ ထင်ဟပ်နေစေခြင်း)

မဲဆန္ဒရှင်များ / မိတ်ဆွေများ / အကျိုးခံစားရသူများနှင့် ချိတ်ဆက်ကာ ၎င်းတို့၏ စကားသံများကို စုဆောင်းပြီး ကိုယ်စားလှယ်အနေဖြင့် (အစိုးရ အင်အားစုများ အပါအဝင်) သက်ဆိုင်သူများထံ ပေးပို့ခြင်း

အခန်း ၂

အရပ်ဘက်လူထု ပူးပေါင်းပါဝင်မှုနှင့် မြန်မာနိုင်ငံရှိ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရ

အစိုးရအုပ်ချုပ်ရေး၏ အခြေခံကျသော ဖွဲ့စည်းမှုကို ၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေဖြင့် ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများ ပြုလုပ်လိုက်သောအခါ အစိုးရ၏ ဆုံးဖြတ်ချက် ပြုလုပ်သည့် လုပ်ငန်းစဉ်များတွင် ဒေသန္တရ ပြည်သူများ၏ အကျိုးစီးပွားအတွက် ကိုယ်စားပြုနိုင်စရာ အခွင့်အလမ်း သစ်များ ပေါ်ပေါက်လာခဲ့သည်။ အဆိုပါ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများတွင် ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများ၊ လွှတ်တော်များနှင့် ရပ်ကွက်နှင့် ကျေးရွာအုပ်စုအဆင့်များမှ ရွေးကောက်ခံ ကိုယ်စားလှယ် များ အစရှိသည့် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျှော့ချထားသော ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရဖွဲ့စည်းမှုများ မိတ်ဆက် ကျင့်သုံးမှုလည်း ပါဝင်လာပါသည်။ အယူအဆအားဖြင့် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချရေး ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများကြောင့် အစိုးရ၏ ဒေသန္တရအဆင့်များသို့ အာဏာနှင့် ဆုံးဖြတ်ချက် ချမှတ်ပိုင်ခွင့်များကို အမြောက်အမြား ခွဲဝေပေးအပ်ရန် လွယ်ကူလာသည့်အတွက် ပို၍ ဩဇာလွှမ်းမိုးမှု ကြီးမားသော အရပ်ဘက်လူထု ပူးပေါင်းပါဝင်မှု အတွက် အခွင့် အလမ်းများ ပိုမိုပွင့်လင်းလာစေသည်။

ပြောင်းလဲလျက်ရှိသော မူဝါဒ၊ လုပ်ငန်းစဉ်နှင့် ကျင့်ထုံးတို့သည်

အင်အားစုပေါင်းစုံ၊ အင်စတီကျူးရှင်း ပေါင်းစုံ၏ လုပ်ငန်းတာဝန်များကို ရှုပ်ထွေးစေသည့်အတွက် အရပ်ဘက် ဇာတ်ကောင်များအနေဖြင့် လက်ရှိတွင်မူ စိန်ခေါ်မှုနှင့် ရင်ဆိုင်နေရသည်။ သာဓကအားဖြင့် ပြည်ထောင်စုနှင့် ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများကြားနှင့်၊ ဌာနပိုင်းဆိုင်ရာ အုပ်စုများကြား တာဝန်များ ရောထပ်လျက်ရှိသည့် အတွက် တစ်ခုတည်းသော ဝန်ဆောင်မှု အမျိုးအစားကိုသာ ပေးအပ်နိုင်သည်။ ထိုအခါ ပြည်သူများအတွက် အစိုးရအဆင့်ပေါင်းစုံရှိ သက်ဆိုင်ရာ ဆုံးဖြတ်ချက် ချမှတ်သူများကို ရှာဖွေရန်နှင့် ထိရောက်စွာ ပူးပေါင်းဆောင်နိုင်ရန် အခွင့်အလမ်း နည်းပါးလာခဲ့သည်။ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရအုပ်ချုပ်ရေး၏ ပြောင်းလဲချက်ရှိသော အဝန်းအဝိုင်းကို အရပ်ဘက်လူထု ပူးပေါင်းပါဝင်မှုသည် ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအဆင့်၌ မည်သို့ ဖြစ်ပေါ်ပြောင်းလဲလျက်ရှိသည်ဟူသော အချက်နှင့် ချိတ်ဆက်ကာ ဤအပိုင်းတွင် ကျယ်ပြန့်လျက် ရှိသော အရပ်ဘက်လူထု ပူးပေါင်းပါဝင်မှုအတွက် အခွင့်အလမ်းများကို မီးမောင်းထိုးပြထားပြီး၊ လက်ရှိ မူဘောင်၊ ဆောင်ရွက်ပုံများနှင့် တွန်းအားများကို အခြေခံ၍ အကန့်အသတ် ဖြစ်စေသောအရာများကိုလည်း သတိပြုမိစေရန် တင်ပြထားပါသည်။

၂.၁။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ အစိုးရအုပ်ချုပ်ရေး အဝန်းအဝိုင်း

အောက်ဖော်ပြပါ ခေါင်းစဉ်ခွဲတွင် အဓိက ပြည်ထောင်စုလက်အောက်ခံ ယန္တရားများနှင့် အုပ်ချုပ်ရေး အဆင့်အသီးသီးတွင် ၎င်းတို့ ဆောင်ရွက် ရသည့် လုပ်ငန်းတာဝန်တို့ကို အကျဉ်းချုပ်၍ အရပ်ဘက်လူထု ပူးပေါင်းပါဝင်မှုနှင့် မည်သို့ ဆက်စပ်လျက်ရှိသည်ကိုပါ ထည့်သွင်း ဖော်ပြထားပါသည်။

၂.၁.၁။ အဓိက အင်စတီကျူးရှင်းများ နှင့် အင်အားစုများ

မြန်မာနိုင်ငံတွင် ပြည်နယ်ခုနစ်ခု၊ တိုင်းဒေသကြီး ခုနစ်ခု၊ ခရိုင် ၇၄ ခရိုင်၊ မြို့နယ် ၃၃၀ ပါဝင်သည့် အဆင့်ဆင့်ရှိသော နယ်မြေအလိုက်

ပိုင်းခြားထားသည့် အုပ်ချုပ်ရေးစနစ်ကို ကျင့်သုံးပါသည်။ မြို့နယ်အဆင့်အောက်တွင် ကျေးလက်ဒေသ ရပ်ကွက်များနှင့် ကျေးလက်ဒေသမှ ကျေးရွာအုပ်စုများ ရှိပါသည်။ ၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေဖြင့် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု ဖြေလျှော့သည့် လုပ်ငန်းစဉ်ကို ဇာတ်ကောင်သစ်၊ ယန္တရားသစ်များဖြင့် မိတ်ဆက်ကျင့်သုံးရာ၌ အထူးခြားဆုံးမှာ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအဆင့်တွင် သီးခြား အစိုးရအဆင့်တစ်ရပ် ဖန်တီးလိုက်ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အဆင့်အောက် ယန္တရားများအတွက် ဥပဒေ ပြဋ္ဌာန်း ချက် မရှိသည့်အတွက် အစိုးရတွင် ‘တတိယအလွှာ’ မရှိသည့် သဘောဖြစ်သည်။ သို့ဖြစ်၍ မရှိမဖြစ် လိုအပ်သော အုပ်ချုပ်ရေး အုပ်ချုပ်ရေး လုပ်ငန်းများနှင့် အစိုးရဝန်ဆောင်မှုများကို မြို့နယ်အဆင့် ဦးစီးဌာနများမှသာ ပြုလုပ်ပေးနေရလေ့ကစား ပြည်နယ်/

တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများသည်သာ ကိုယ်စားပြု အစိုးရအနေဖြင့် အနီးစပ်ဆုံးအဆင့် ဖြစ်လာခဲ့သည်။

ပြည်ထောင်စုအဆင့်နှင့် ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးအဆင့် တာဝန်များ

၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေပါ ဇယား ၁ နှင့် ၂ တို့တွင် ပြည်ထောင်စုနှင့် ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများကြား

ဥပဒေပြုရေးနှင့် အုပ်ချုပ်ရေး တာဝန်များကို ပိုင်းခြားပေးထားသည်။ ၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေပါ ဇယား ၂ အရ ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများတွင် ဥပဒေပြုရေးနှင့် ကဏ္ဍရှစ်ခုစာ ဝန်ဆောင်မှုများ ပေးရန် အခွင့်အာဏာရှိသည်။ သတိပြုရမည်မှာ ဇယား ၂ တွင် ကဏ္ဍတစ်ခုချင်းစီအတွက် သက်ဆိုင်ရာ တာဝန်များကို စာရင်းပြုစုထားသော်လည်း အများစုကို ပြည်ထောင်စုနှင့် မျှဝေနေရပြီး

ပုံ (၃) ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရများက မည်သည့်အရာများကို လုပ်ဆောင်သနည်း

ဦးစားပေးများ

ဒေသဖွံ့ဖြိုးရေး
အခြေခံအဆောက်အအုံများတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံခြင်းဖြင့် ဒေသဖွံ့ဖြိုးရေးအား အထောက်အကူပြုခြင်း

 လမ်း	 တံတား	 အများပြည်သူ သယ်ယူပို့ဆောင်ရေး	 ရေပေးဝေရေး
 လျှပ်စစ်	 စိုက်ပျိုးရေး	 စက်မှု	 ပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေး

တရားဥပဒေစိုးမိုးရေးကို မြှင့်တင်ခြင်း

 သန့်ရှင်းသော အစိုးရ	 မျှတသော ဒေသန္တရ အုပ်ချုပ်ရေး	 မြေယာ အခွင့်အရေးများ မြှင့်တင်ခြင်း	 ပွင့်လင်းသော ဝယ်ယူမှု လုပ်ငန်းစဉ်	 ဘတ်ဂျက် ပွင့်လင်းမြင်သာမှု
--	---	--	--	--

ပြည်နယ် / တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရများသည် ဦး စားပေးလုပ်ငန်းများဖြည့်ဆည်းရန် ဌာနများကိုညွှန်ကြားသည်

ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရအုပ်ချုပ်ရေးအာဏာ

ပြည်နယ် / တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများအနေဖြင့် **ကျပ် ၁၂,၂၇၄,၆၄၇ သန်း** သုံးစွဲခဲ့သည် (အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၈.၄ ဘီလီယံ) (၂၀၁၂-၁၃ မှ ၂၀၁၇-၁၈ ထိ)

ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရဘတ်ဂျက်

တာဝန်ပိုင်းခြားမှုကိုလည်း တိကျသော ဖွင့်ဆိုချက်မရှိပေ။ တာဝန်အများမှာ ထပ်မံ၍ ဖွင့်ဆိုရှင်းလင်းမှု ပြုရန်လည်းကောင်း၊ “ပြည်ထောင်စုက ပြဋ္ဌာန်းသည့် ဥပဒေနှင့်အညီ” ဆောင်ရွက်ရန် သော်လည်းကောင်း လိုအပ်လျက်ရှိသည်။ ဤသို့ ရှင်းလင်းမှု မရှိသော ကိစ္စရပ်များသည် ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများအတွက် ကိုယ်ပိုင် အစီအစဉ်များ သတ်မှတ်ပြုလုပ်ရန် အခွင့်အရေးတစ်ရပ် ဖြစ်လာနိုင်သော်လည်း လက်တွေ့တွင်မူ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရအများစုသည် လွတ်လပ်စွာ ဆောင်ရွက်ခြင်းပြုမည့်အစား ပြည်ထောင်စု အစိုးရမှ ဦးဆောင်မှု ပေးရန်သာ စောင့်မျှော်လာ ကြသည်။ ယင်းကြောင့် ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများ၏ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုကို သာမက တဆက်တည်း၌ အရပ်ဘက်လူထု ပူးပေါင်းပါဝင်မှုအပေါ် မည်သို့ အကျိုးသက်ရောက်ပုံကို အခန်း ၃ တွင် အသေးစိတ် ဖော်ပြထားပါသည်။

ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး

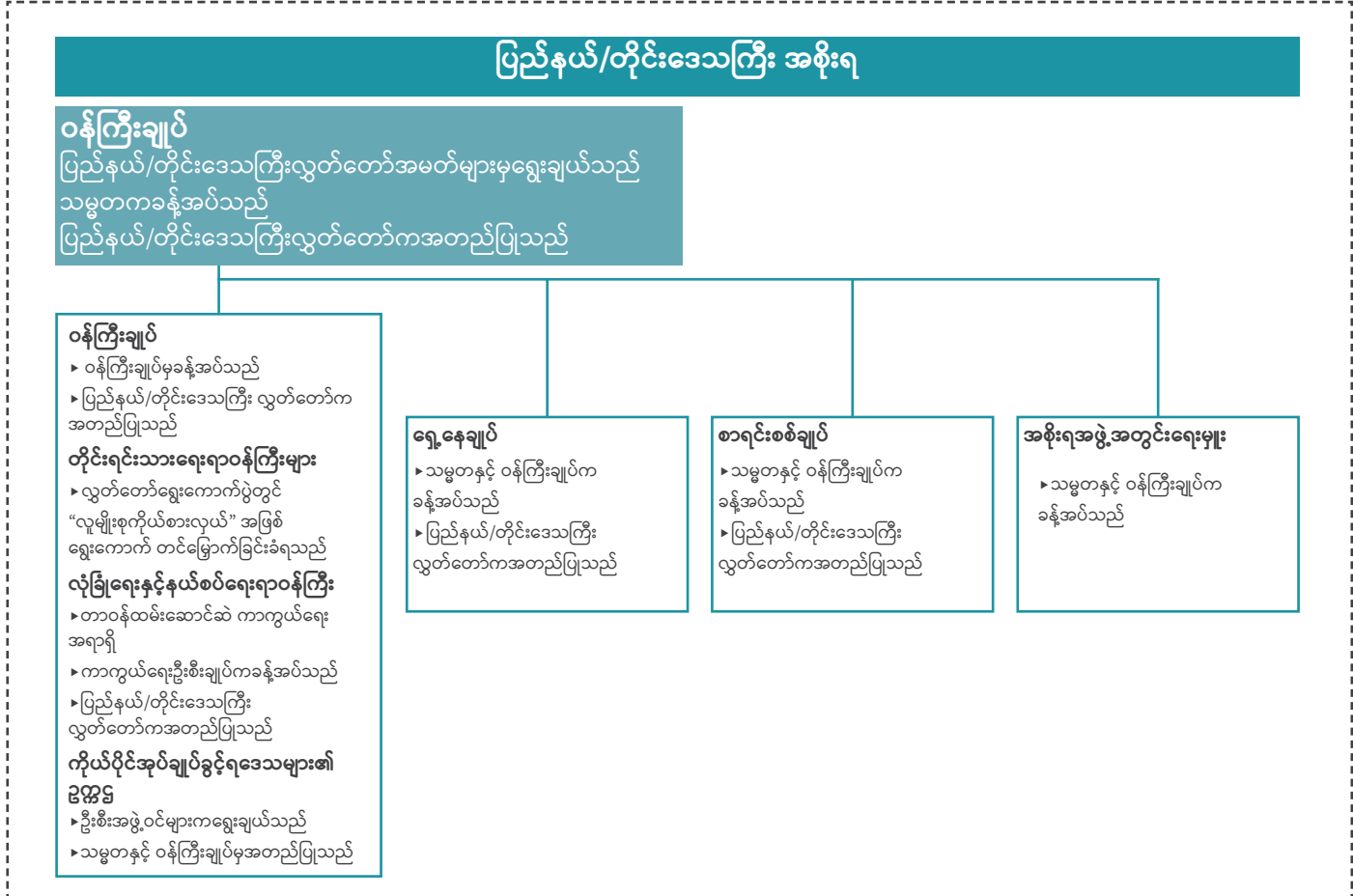
ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး တစ်ခုချင်းစီတွင် ဝန်ကြီးချုပ်တစ်ဦးနှင့် အစိုးရအဖွဲ့တို့က ဦးဆောင်သော အုပ်ချုပ်ရေး မဏ္ဍိုင် တစ်ရပ်ရှိသည်။ ဝန်ကြီးချုပ်ကို ဗဟိုမှ ခန့်အပ်တာဝန်ပေးပြီး သမ္မတထံ အစီရင်ခံ ရသည်။ ဝန်ကြီးချုပ်မှ ဝန်ကြီးအဖွဲ့ကို ခန့်အပ်တာဝန်ပေးပြီး ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး လွှတ်တော်များမှ အတည်ပြုသည်။ အစဉ်အဆက် အားဖြင့် ဝန်ကြီးချုပ်သည် ဝန်ကြီးအဖွဲ့ဝင်များကို ရွေးကောက်ခံ ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး လွှတ်တော် အမတ်များအနက်မှ ရွေးချယ်

လေ့ရှိခဲ့သော်လည်း ဒီချုပ် အစိုးရလက်ထက်တွင်မူ အမတ်မဟုတ်ဘဲ ခန့်အပ်ခြင်းခံရသူ အရေအတွက် တိုးပွားလာခဲ့သည်။ ဤသို့ ခန့်အပ် တာဝန်ပေးမှုသည် ရွေးကောက်ခံ ကိုယ်စားလှယ်များထက် ပို၍ အရည်အချင်းမြင့်မားသူကို ရွေးချယ်ခန့်အပ်လာနိုင်စရာရှိသော်လည်း ဝန်ကြီးအဖွဲ့၏ ဒီမိုကရေစီဆန်မှု သို့မဟုတ် တာဝန်ခံမှုကို ထိခိုက်လာ နိုင်စေသည်ဟု ဆိုနိုင်သည်။

ဤသို့ ပူပန်စရာရှိသည့်တိုင် အောက်ခြေသို့ အာဏာခွဲဝေရေး စည်းမျဉ်းအရ ဆုံးဖြတ်ချက်ပြုလုပ်သူများသည် ပြည်သူလူထုနှင့် ပိုမို နီးစပ်မှုရှိလေလေ၊ ပြည်သူလူထုအနေဖြင့် အာဏာလက်ဝယ် ရှိသူများကို မဲတင်းနိုင်လေလေဖြစ်သည့်အတွက် ဤအစိုးရအဆင့်ကို မိတ်ဆက်ကျင့်သုံးလိုက်ခြင်းသည် မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဒီမိုကရေစီ အစိုးရစနစ် လည်ပတ်ကျင့်သုံးမှုအတွက် လွန်စွာ အရေးပါသည်။ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး ဘတ်ဂျက်များနှင့် အစိုးရအရင်းမြစ် များကို မည်သို့ ခွဲဝေပေးမည်ဟူသော ဆုံးဖြတ်ချက် ပြုလုပ်ခြင်းများ၌ ဤအချက်မှာ အထူးပင် ဆီလျော်မှု ရှိသည်။

ဥပဒေပြုရေး မဏ္ဍိုင်မှာမူ ရွေးကောက်ခံ ကိုယ်စားလှယ် (၇၅) ရာခိုင်နှုန်းနှင့် တပ်မတော်သား ကိုယ်စားလှယ် (၂၅) ရာခိုင်နှုန်း ပါဝင်သည့် လွှတ်တော်တစ်ရပ် ပါရှိသည့်အတွက် ပြည်သူ့ကိုယ်စားပြုမှု ရှုထောင့်တွင် ပို၍ ခိုင်မာမှုရှိသည်။ မြို့နယ်တစ်ခုစီတိုင်းမှ ကိုယ် စားလှယ် နှစ်ဦး ရွေးကောက်ခွင့် ရှိသည့်အပြင် ကိုယ်စားပြုမှုတွင်

ပုံ (၄) ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီး အုပ်ချုပ်ရေး၏ ဖွဲ့စည်းပုံ

ပုံ (၅) ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီး လွှတ်တော်ဖွဲ့စည်းပုံ

ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး လွှတ်တော်

ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး ၁၄ ခုလုံးမှ
ကိုယ်စားလှယ် ၈၇၉ ဦး

- ရွေးကောက်ခံကိုယ်စားလှယ် ၆၅၉ ဦး
 - တစ်မြို့နယ်လျှင် ကိုယ်စားလှယ် ၂ ဦး
 - လူမျိုးစုတစ်စုလျှင် ကိုယ်စားလှယ် ၁ ဦး
- တပ်မတော်မှ ခန့်အပ်သော ကိုယ်စားလှယ် ၂၂၀ ဦး

လွှတ်တော် ဥက္ကဋ္ဌ
နှင့် လွှတ်တော် ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ
► ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်ထဲမှ
ရွေးချယ်ခန့်အပ်သည်။

ကော်မတီများ/ အဖွဲ့များ
► ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ် (သို့)
လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ် မဟုတ်သူများထဲမှ ရွေးချယ်သည်
► ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး လွှတ်တော်က ရွေးချယ်သည်

လွှမ်းခြုံမှုရှိစေရန် နောက်ထပ် အခွင့်အလမ်းတစ်ခုရှိသည်။ ၎င်းမှာ မိမိ၏ တိုင်းရင်းသား ပြည်နယ်မဟုတ်သော ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးတွင် လူဦးရေ ၀.၁ ရာခိုင်နှုန်းကျော်ရှိသော တိုင်းရင်းသားများသည် နောက်ထပ် ကိုယ်စားလှယ်တစ်ဦး ရွေးကောက်ခွင့် ရှိသည်။^{၁၄၊ ၁၅}

အထူးသဖြင့် ရွေးကောက်ခံ ဒေသန္တရ အစိုးရ တတိယအလွှာ မရှိသည့်အခိုက် ဤကဲ့သို့ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အဆင့် ရွေးကောက်ခံ ကိုယ်စားလှယ်များ မိတ်ဆက်ကျင့်သုံးလိုက်ခြင်းဖြင့်၊ ဒေသန္တရ မဲဆန္ဒရှင်များကို တာဝန်ခံရသည့် ဒေသန္တရအဆင့် ကိုယ်စားလှယ်လောင်းများကို မိတ်ဆက် ကျင့်သုံးသည့်နည်းဖြင့် ဒီမိုကရေစီနည်းကျ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျှော့ချရေးကို ရှေ့ဆက် ဆောင်ရွက်နိုင်ရန်အတွက် အဓိက ကျသော အခန်းကဏ္ဍတွင် ဆောင်ရွက်လာနိုင်စေရန်ရှိသည်။

အထူးသဖြင့် ၎င်းတို့ကြောင့် “စုံလင်ကွဲပြားပြီး ရှုပ်ထွေးသော လူ့အဖွဲ့အစည်းများတွင် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျှော့ချရန် သီအိုရီအရ အကျိုးကျေးဇူး ဖြစ်ထွန်းမည့် နေရာ၌ တိုင်းရင်းသားနှင့် ဒေသန္တရအဆင့်မှ မျှော်မှန်းစိတ်ကူးထားသည်များကို ကိုယ်စားပြုရန် အခွင့်အလမ်း”^{၁၆} တစ်ရပ် ပေါ်ထွက်လာစေသည်။ ဤအချက်သည် ကိုယ်စားလှယ် လောင်းများကို ဒေသန္တရ ရပ်ရွာအစုအဖွဲ့များမှ ရွေးချယ်လိမ့်မည်

ဟူသော ခန့်မှန်းယူဆချက်ပေါ်တွင် မူတည်နေသည်။

တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်လွှတ်တော်ဆိုင်ရာ ဥပဒေ^{၁၇} ကဲ့သို့ သော ဥပဒေမူဘောင် အပြောင်းအလဲများကြောင့် ပြည်သူ များ အနေဖြင့် လွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်များမှတစ်ဆင့် အစိုးရကို မေးခွန်းထုတ်ရန်၊ လွှတ်တော်ကြားနာမှုများတွင် တက်ရောက်ရန် ပြဋ္ဌာန်းချက်များ ပါဝင်လာသည့် အလျောက် အရပ်ဘက်လူထု ပူးပေါင်းပါဝင်မှု၏ ဘောင်မှာ ပို၍ပင် ကျယ်ပြန့်လာခဲ့သည်။ ပြည်သူများအနေဖြင့် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များနှင့် ကိုယ်စားလှယ်ရုံးများတွင် အဆိုပြုလွှာများ တိုက်ရိုက်တင်သွင်း လာနိုင်သည့်အတွက် ဆုံးဖြတ်ချက်များ ချမှတ်သည့် လုပ်ငန်းစဉ်များ တွင် မြှင့်တက်လာသည့် ပြည်သူလူထု ပူးပေါင်းပါဝင်မှု အတွက် လမ်းဖွင့်ပေးထားမှုများ ရှိလာသည်။

မြို့နယ်
မြန်မာနိုင်ငံရှိ မြို့နယ်ပေါင်း ၃၃၀ သည် အစိုးရအုပ်ချုပ်ရေးနှင့် ဝန်ဆောင်မှုတို့၏ အခြေခံအုတ်မြစ်ကို ထူထောင်ပေးထားသည်။^{၁၈} တတိယအလွှာ ရွေးကောက်ခံ အစိုးရ မရှိသော်လည်း ဒီချုပ်နှင့် ပြည်ခိုင်ဖြိုး အစိုးရ နှစ်ရပ်လုံးသည် ဒေသန္တရ အစိုးရအုပ်ချုပ်ရေး စနစ်များကို အားကောင်းစေရန် ကြိုးပမ်းမှုများ ပြုလုပ်ခဲ့ကြပြီး ဒေသန္တရ အုပ်ချုပ်ရေးကို ပူးပေါင်းပါဝင်မှုနှင့် တုံ့ပြန်ဆောင်ရွက်မှု

ပိုမိုအားကောင်းစေရန် ဆောင်ရွက်ခဲ့ကြသည်။ ဤသို့ ဆောင်ရွက်ရာ၌ ကော်မတီများနှင့် ရန်ပုံငွေများကို ဒေသန္တရ အဆင့်တွင် စတင် ထူထောင်ပေးခြင်း၊ ရပ်ကွက်နှင့် ကျေးရွာအုပ်စု အုပ်ချုပ်ရေးကို ပြုပြင် ပြောင်းလဲခြင်းတို့ကို အဓိက ပြုလုပ်ခဲ့ကြသည်။^{၁၉}

ကဏ္ဍအလိုက် ဝန်ကြီးဌာနများတွင် သက်ဆိုင်ရာ ဦးစီးဌာနရုံးခန်း များနှင့် အရာရှိများကို မြို့နယ်အဆင့်တွင် ထားရှိပြီး ၎င်းတို့မှ အများ ပြည်သူဝန်ဆောင်မှုကို ပြုလုပ်ကြသည်။ ဦးစီးဌာနအများစုမှာ သဘောသဘာဝအားဖြင့် ကဏ္ဍဆိုင်ရာများ ဖြစ်ကြပြီး ဇယား ၁ နှင့် ၂ တို့ကို လိုက်၍ ပြည်ထောင်စုနှင့် ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး အဆင့်ရှိ သက်ဆိုင်ရာ ဝန်ကြီးဌာနများကို အစီရင်ခံကြရသည့်အတွက် အများ အားဖြင့် “စုပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်းမျိုး မရှိတော့ဘဲ တသီးတသန့်စီ ဖြစ် သွားကြသည်။”^{၂၀}

အထွေထွေအုပ်ချုပ်ရေးဦးစီးဌာန (GAD)၊ စည်ပင်သာယာရေး အဖွဲ့အစည်းများ (DAO)၊ ကျေးလက်ဒေသ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး ဦးစီးဌာန (DRD)နှင့် စီမံကိန်းရေးဆွဲရေး ဦးစီးဌာနဟူသော ဦးစီးဌာန လေးခုမှာမူ ကဏ္ဍတစ်ခုထက်မက ကိုင်တွယ်ခွင့်ရှိသည်။ အဆိုပါ ဦးစီးဌာနများတွင် “ကျယ်ပြန့်သော လုပ်ငန်း တာဝန်များနှင့် လည်ပတ်ဆောင်ရွက်မှုများ ရှိကြပြီး (အချို့ကဏ္ဍများတွင် ဦးစီးဌာနတစ်ခုနှင့်တစ်ခု တူညီလျက်ရှိ) နိုင်ငံတော် အစိုးရနှင့် ပြည်သူ လူထုအကြား ကြားခံအဖြစ် ဆောင်ရွက်လျက်ရှိကြသည်။”^{၂၁}

GAD သည် ဒေသန္တရ အုပ်ချုပ်ရေး ကျောရိုးကို ဖွဲ့စည်းပေးသည်။ အခြားအစိုးရဌာနများကြား ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်ပေးရသည့် အရေးကြီးလှသော အခန်းကဏ္ဍအပြင် “တရားဥပဒေစိုးမိုးရေး အသက်ဝင်စေရေး၊ ရပ်ရွာငြိမ်းချမ်းရေးနှင့် အေးချမ်းသာယာရေး၊ အစိုးရမူဝါဒများ အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်ရေး၊ ကောင်းမွန် သော အစိုးရအုပ်ချုပ်မှု ထူထောင်ရေးနှင့် ပြည်သူ ဗဟိုပြု ဒေသန္တရ ဖွံ့ဖြိုးရေး လုပ်ငန်း ဆောင်ရွက်ရေး”^{၂၂} တို့ကိုလည်း GAD မှ တာဝန် ယူထားရသည်။ GAD ရုံးများသည် ပျမ်းမျှ မြန်မာနိုင်ငံသား များစွာ အတွက် နိုင်ငံတော်နှင့် ချိတ်ဆက်ဆောင်ရွက်ရန် အခြေခံကျပြီး အရေး ပါသော နေရာဖြစ်သည်။^{၂၃} မြို့နယ်အုပ်ချုပ်ရေးမှူး (GAD အရာရှိတစ် ဦး) သည် မြို့နယ်အဆင့်တွင် အရေးပါဆုံးသော အစိုးရအရာရှိ ဖြစ်သည်။ မြို့နယ်အုပ်ချုပ်ရေးမှူးများကို သုံးနှစ် တစ်ကြိမ် ပြောင်းလဲ ခန့်အပ်သည်။^{၂၄} မြို့နယ်အုပ်ချုပ်ရေးမှူးရာထူးကို ထမ်းဆောင်စဉ် အတွင်း^{၂၅} ၎င်းတို့အနေဖြင့် မြို့နယ်ကော်မတီ အများစု၏ အကြီးအကဲ အဖြစ်ဆောင်ရွက်ရပြီး ရပ်ကွက်များနှင့် ကျေးရွာအုပ်စု များကို ညှိနှိုင်း ဆောင်ရွက်စေခြင်း၊ ကြီးကြပ်ခြင်းတို့အပြင် ၎င်းမြို့နယ် အတွင်း ဖြစ်ပွားသည့် လုပ်ငန်းစဉ်များအားလုံးအတွက် ခွင့်ပြုမိန့် ကိုလည်း ပြုလုပ်ပေးရသည်။

အရပ်ဘက် အဖွဲ့အစည်းများအနေဖြင့် ၎င်းတို့ အဖွဲ့အစည်းအတွက် မှတ်ပုံတင်လိုသောအခါ GAD မှတဆင့် ဆောင်ရွက်ရပြီး၊ မှတ်ပုံတင်ပြီး နောက်တွင်လည်း လစဉ်နှင့် နှစ်နှစ်တစ်ကြိမ် အစီရင်ခံစာများကို အသေးစိတ် ဘဏ္ဍာရေး အစီရင်ခံစာများ၊ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှု မှတ်တမ်းများနှင့်တကွ မြို့နယ်အုပ်ချုပ်ရေးမှူးထံ တင်သွင်းရသည်။^{၂၆} အရပ်ဘက် အဖွဲ့အစည်းများအနေဖြင့် တံခါးပိတ် အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲ မှသည် အများပြည်သူတက်ရောက်သော အခမ်းအနားများအထိ အများ စုသော လှုပ်ရှားမှုများ ပြုလုပ်ရန်အတွက် မြို့နယ်အုပ်ချုပ်ရေးမှူးထံမှ

ခွင့်ပြုမိန့် တောင်းခံရသည်။ လှုပ်ရှားမှု အမျိုးအစားနှင့် ဆွေးနွေးမည့် အကြောင်းအရာများပေါ် မူတည်၍ ခွင့်ပြုမိန့် စောင့်ဆိုင်းရသည့် အချိန် ကာလမှာ ကွာခြားသည်။

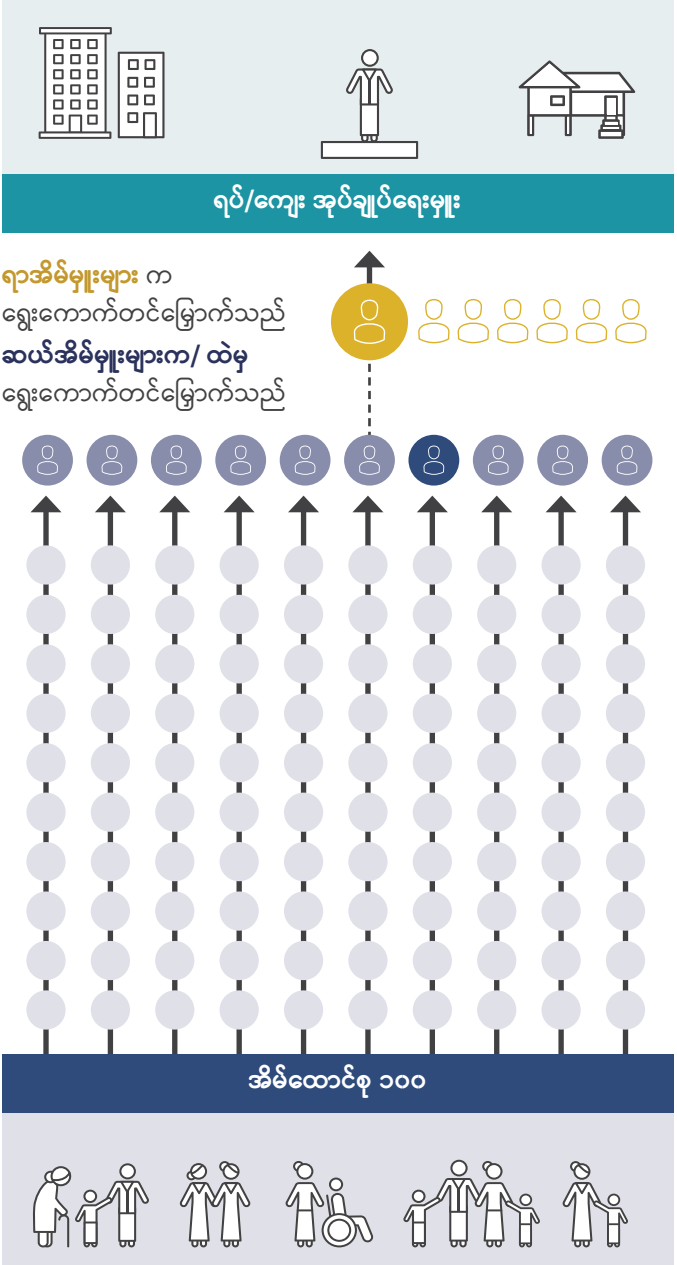
စည်ပင်သာယာရေးအဖွဲ့အစည်းများ သည် ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး စည်ပင်သာယာရေး ဦးစီးဌာနများ (DDAs) ၏ လက်အောက်တွင် ရှိကြသည်။ DDA များသည် မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု အပြည့်အဝ လျှော့ချခြင်း ခံရသော အဖွဲ့အစည်းများ ဖြစ်ကြပြီး ပြည်နယ်များ/တိုင်းဒေသကြီးများသို့သာ တာဝန်ခံကြရသည်။ ၎င်းအဓိပ္ပါယ်မှာ စည်ပင်အဖွဲ့များအနေဖြင့် ငွေကြေးကောက်ခံခြင်းနှင့် သုံးစွဲခြင်း၊ မူဝါဒရေးဆွဲခြင်း၊ လူသားအရင်းမြစ်စီမံခန့်ခွဲမှုနှင့် ပစ္စည်းဝယ်ယူရေးတို့နှင့် စပ်လျဉ်း၍ ထိန်းချုပ်မှု အပြည့်အဝ ရရှိ ထား ကြသည်။^{၂၇} DAO များမှာ မြို့ပြဒေသ ရပ်ကွက်များရှိ^{၂၈} မြို့နယ်စီပယ် ဝန်ဆောင်မှုအတွက် တာဝန်ယူကြရာတွင် မြို့ပြရေရရှိရေး၊ မိလ္လာ၊ အမှိုက်သိမ်းခြင်း၊ လမ်းနှင့်တံတားမှစ၍ လမ်းမီးတပ်ဆင်ခြင်းနှင့် ရေမြောင်းကိစ္စအထိ အကျုံးဝင်သည်။ ၎င်းတို့အနေဖြင့် ဒေသန္တရ စီးပွားရေး အုပ်ချုပ်မှုပိုင်းကိုလည်း ကြီးကြပ်ပေးရပြီး ဒေသန္တရ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများသို့ လိုင်စင်များနှင့် ပါမစ်များ ချပေးခြင်း၊ အခွန်အခများ ကောက်ခံခြင်းအပြင် ဒေသအလိုက် ကြိုပို့ယာဉ်များနှင့် လမ်းအသုံးပြုခကောက်ခံခြင်း ကဲ့သို့သော ဝန်ဆောင်မှုများကို ဆောင်ရွက်ခွင့်ကို လေလံတင်ခြင်းတို့ကိုလည်း ပြုလုပ်ပေးရသည်။^{၂၉} မြို့နယ်စည်ပင်သာယာရေး ကော်မတီများ (TDAC) မှတစ်ဆင့် ပြည်သူလူထုကို ကိုယ်စားပြုသည့် အရေးကြီးသည့် မျက်နှာစာ တစ်ခုလည်း DAO များတွင် ပါရှိပါသည်။ TDAC သည် DAO များနှင့် ပူးပေါင်းကာ အများပြည်သူတို့၏ ဦးစားပေးကိစ္စရပ်များကို ထင်ဟပ်မှု ရှိစေရေးနှင့် စီမံကိန်း အကောင်အထည်ဖော်ရာ၌ အောင်မြင်သော အကောင်အထည်ဖော်မှု ဖြစ်စေရေးဟူသော ရည်ရွယ်ချက်နှစ်ခုဖြင့် လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်သည်။^{၃၀}

ကျေးလက်ဒေသ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး (DRD) ဦးစီးဌာနမှာမူ စိုက်ပျိုးရေး၊ မွေးမြူရေးနှင့် ဆည်မြောင်းဦးစီးဌာန (MoALI) လက်အောက်တွင်ရှိသည်။ DRD သည် ‘လူထုဗဟိုပြု ချဉ်းကပ်နည်း’ မှတစ်ဆင့် ကျေးလက်ဒေသ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက် ဆောင်ရွက်ပေးရန် တာဝန်ရှိသည်သာမက သန့်ရှင်းသော သောက်သုံးရေ ရရှိရေး၊ ကျန်းမာသန့်ရှင်းရေး၊ အိမ်ရာ၊ မီးရရှိရေး၊ ကျေးလက်နေ အိမ်ထောင်စုများအတွက် ချေးငွေရရှိရေးမှသည် ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှု လျှော့ချရေးကိစ္စများအထိပါဝင်သော ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးဆိုင်ရာ အဓိက လုပ်ငန်းစဉ် ၁၂ ရပ်ကိုလည်း တာဝန် ပေးအပ်ထားခြင်း ခံရသည်။^{၃၁} မြို့နယ်များတွင် လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက် ချက်ရှိကြသည့် အခြား လုပ်ငန်းစဉ်များနှင့် နှိုင်းယှဉ်ကြည့်ပါက ထင်ရှားသည့်အချက်မှာ DRD လက်အောက်ရှိ စီမံကိန်း ရေးဆွဲရေး လုပ်ငန်းစဉ်တွင် ရပ်ရွာပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု ပမာဏ များစွာ ပါဝင် ခြင်းဖြစ်သည်။^{၃၂}

DRD အနေဖြင့် မြစ်မီးရောင် စီမံကိန်း (မြစ်မီးရောင် ကျေးလက်ဒေသ ဖွံ့ဖြိုးရေး စီမံကိန်းဟူ၍လည်း လူသိများ) ကို အကောင်အထည် ဖော်ပေးရန်လည်း တာဝန်ယူထားသည်။ ယင်းစီမံကိန်းအရ လည်ပတ်ရန်ပုံငွေများကို ကျေးလက်ဒေသအဆင့်တွင် ထူထောင် ပေးထားပြီး ဒေသန္တရ စီမံခန့်ခွဲရေး ကော်မတီများမှ စီမံခန့်ခွဲကြသည်။ ရန်ပုံငွေမှ ရပ်ရွာတွင်း နေထိုင်သူများကို စွန့်ဦးတီထွင် လုပ်ငန်းများ

ဆောင်ရွက်ရန် အခန်းကဏ္ဍများ အသီးသီး ခွဲဝေပေးထားပြီး ချေးငွေများမှ ပြန်လည်ရရှိသည်များကို ရပ်ရွာအတွက် ပြန်လည် ရင်းနှီး မြှုပ်နှံသည်။^{၈၃} DRD သည် လူထုအခြေပြုဖွံ့ဖြိုးရေး အမျိုးသားစီမံကိန်း (NCDDP)၊ ကျေးရွာဖွံ့ဖြိုးရေးစီမံချက် ရေးဆွဲခြင်းစီမံကိန်း (VDP)၊ ကျေးလက် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းနှင့် ဝင်ငွေမြှင့်တင်ရေး စီမံကိန်း (ERLIP)၊^{၈၄} ဟူသော အဓိက ဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်ရေး စီမံကိန်းကြီး သုံးရပ်ကို ကြီးကြပ်လျက်ရှိပြီး ယင်းတစ်ခုချင်းစီသည် စီမံကိန်းရေးဆွဲရေး လုပ်ငန်းစဉ်၌ ရပ်ရွာပူးပေါင်းပါဝင်မှုကို ဦးစားပေးသည်။ သတိပြုစရာ ကောင်းသည်မှာ ၂၀၁၉ ခုနှစ် အစောပိုင်းတွင် ပြည်ထောင်စု လွှတ်တော်သို့ တင်သွင်းသော ကျေးလက်ဒေသ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး

ပုံ (၆) ရပ်/ကျေး အုပ်ချုပ်ရေးမှူးများ ရွေးကောက်ခြင်း ဖြစ်စဉ်

ရာအိမ်မှူးများ က ရွေးကောက်တင်မြှောက်သည်
ဆယ်အိမ်မှူးများက/ ထဲမှ ရွေးကောက်တင်မြှောက်သည်

ဥပဒေကြမ်း^{၈၅} တွင် ကျေးလက်ဒေသ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး လုပ်ငန်းများ ၌ ရပ်ရွာလူထု ပူးပေါင်းပါဝင်ရေးကို မြှင့်တင်ဆောင်ရွက်ရန် အတိအလင်း ဖော်ပြထားပြီး ဤသည်မှာ ၎င်းမူကြမ်း၏ ပင်မ ရည်မှန်းချက်များဖြစ်ကြောင်းနှင့် ကျေးလက်ပြည်သူများ၏ တာဝန် များနှင့် အခန်းကဏ္ဍ များကိုပါ အသေးစိတ်ဖော်ပြထားသည်။

မြို့နယ် စီမံကိန်း ရေးဆွဲရေး ဦးစီးဌာနများ သည် GAD နှင့် အတူ ပူးပေါင်းလုပ်ကိုင်လျက်ရှိရာ “အောက်ခြေမှ အထက်သို့ စီမံကိန်း ရေးဆွဲရေး လုပ်ငန်းစဉ်” တွင် အရေးကြီးသော အခန်းကဏ္ဍတစ်ခုမှ ပါဝင်ပြီး အစီရင်ခံစာများ ဖော်ထုတ်ခြင်း၊ ရေးသားခြင်း၊ ဆန်းစစ်ခြင်း နှင့် ဦးစားပေးခြင်း လုပ်ငန်းတို့ ဆောင်ရွက်ရန် တာဝန်ရှိသည်။ ထူးခြားသည်မှာ စီမံကိန်းရေးဆွဲရေး ဦးစီးဌာနသည် ဌာနစုံပါဝင်သည့် မြို့နယ်စီမံကိန်း ရေးဆွဲရေးနှင့် အကောင်အထည်ဖော်ရေး ကော်မတီ များ (TPIC) နှင့် အစည်းအဝေးပွဲများ ညှိနှိုင်းပြုလုပ်ရာ၌ မြို့နယ် အုပ်ချုပ်ရေးမှူးမှ ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် ဆောင်ရွက်ပြီး သက်ဆိုင်ရာ ဌာနများ၊ လွှတ်တော် အမတ်များ သာမက ရပ်ရွာ ကိုယ်စားလှယ်များပါ အလျဉ်းသင့်သလို တက်ရောက်လေ့ရှိကြသည်။

မြို့ပြရပ်ကွက်များ/ ကျေးရွာအုပ်စုများ
မြန်မာနိုင်ငံရှိ မြို့နယ်များတွင် ကျေးရွာအုပ်စုပေါင်း ၁၃,၆၂၀ ပါဝင်ပြီး ကျေးလက်ဒေသများနှင့် မြို့ပြဒေသမှ ရပ်ကွက်ပေါင်း ၃,၁၃၃ ကို လွှမ်းမိုးထားသည်။ အနိမ့်ဆုံး အဆင့်တွင် ကျေးရွာများကို စုဖွဲ့၍ ကျေးရွာအုပ်စုများအဖြစ်လည်းကောင်း၊ အိမ်ထောင်စုများကို စုဖွဲ့၍ မြို့ပြဒေသ ရပ်ကွက်များ အဖြစ်လည်းကောင်း အုပ်ချုပ်ရေး၏ အနိမ့်ဆုံးအဆင့် (မြို့နယ်လက်အောက်ခံ) ကို ဖွဲ့စည်းသည်။

ထူးခြားချက်မှာ ၂၀၁၂ ခုနှစ်တွင် ပထမဆုံးအကြိမ်အဖြစ် ပြဋ္ဌာန်းသော ရပ်ကွက် သို့မဟုတ် ကျေးရွာအုပ်စု အုပ်ချုပ်ရေး ဥပဒေ ^{၈၆}တွင် ရပ် ကွက်နှင့် ကျေးရွာအုပ်စု အုပ်ချုပ်ရေးမှူးများ (ရပ်/ကျေး အုပ်ချုပ်ရေး မှူးများ) ကို ရွေးချယ်ရန် ရွေးကောက်ပွဲများကို (တစ်ဆင့်ခံ ပြုလုပ်ရ သည့်တိုင်) မိတ်ဆက်ကျင့်သုံးလာခဲ့သည်။ ယခင်ကမူ အဆိုပါ ရာထူး များကို GAD ရှိ မြို့နယ်အုပ်ချုပ်ရေးမှူးမှ တိုက်ရိုက်ခန့်အပ် တာဝန်ပေး ခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။ ရပ်/ကျေး အုပ်ချုပ်ရေးမှူးများသည် GAD ကို တိုက် ရိုက်အစီရင်ခံရသည့်တိုင် အစိုးရဝန်ထမ်းအဖြစ် အသိအမှတ် မပြုဘဲ အစိုးရကိုယ်စားလှယ်တစ်ဦး၊ ပြည်သူ့ကိုယ်စားလှယ်တစ်ဦး အဖြစ် သာ တိကျသေချာခြင်းမရှိသည့် အခန်းကဏ္ဍကိုသာဆောင်ရွက်ရသည်။^{၈၇}

ရပ်/ကျေး အုပ်ချုပ်ရေးမှူး ရွေးချယ်သည့် လုပ်ငန်းစဉ်ကို အိမ်ထောင်စု အဆင့်တွင် စတင်ပြီး အိမ်ထောင်စု တစ်ခုချင်းစီမှနေ၍ ဆယ်အိမ်မှူး တစ်ဦးကို ရွေးကောက်ခြင်း သို့မဟုတ် အမည်စာရင်း တင်သွင်းခြင်း ပြုလုပ်ပေးရသည်။ ယင်းနောက် ဆယ်အိမ်မှူးများမှ ရာအိမ်မှူး တစ်ဦးကို ရွေးကောက်ကာ ၎င်းမှတစ်ဖန် ရပ်/ကျေး အုပ်ချုပ်ရေးမှူး ကို ရွေးကောက်တင်မြှောက်ရသည်။^{၈၈} ရွေးကောက်ပွဲကို မြို့နယ် အုပ်ချုပ်ရေးမှူးမှ ခန့်အပ်သည့် ရပ်မိရပ်ပ ငါးဦးပါဝင်သော ကော်မတီမှ ကြီးကြပ်သည်။ ^{၈၉} ၎င်းအဓိပ္ပါယ်မှာ ရပ်/ကျေး အုပ်ချုပ်ရေးမှူး ရွေးကောက်ပွဲများသည် GAD ၏ ဩဇာ အောက်တွင်ရှိပြီး ပြည်ထောင် စု ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင် (UEC) ၏ အောက်တွင်မရှိပေ။ ^{၉၀} ရပ်/ ကျေး အုပ်ချုပ်ရေးမှူး၏ ငါးနှစ်တာ ရာထူးသက်တမ်းမှာ သမ္မတနှင့် တ ပြေးညီဖြစ်ပြီး အများဆုံး သုံးကြိမ်အထိ ပြန်လည် ရွေးကောက်ခံပိုင်ခွင့် ရှိသည်။^{၉၁}

ကောက်နုတ်ချက် က

မူဝါဒနှင့် မူဝါဒ ချမှတ်ခြင်းကို အဓိပ္ပါယ် ဖွင့်ဆိုခြင်း

မူဝါဒဟူသည် ယေဘုယျအားဖြင့် ပြည်သူ့ ပြဿနာများနှင့် စပ်လျဉ်း၍ အစိုးရအရာရှိများအနေဖြင့် ရည်ရွယ်ချက်ရှိရှိဖြင့် ပြုလုပ်ရန် သို့မပြုလုပ်ရန် ရွေးချယ်သော အရာဖြစ်သည်။ ပြည်သူ့ ပြဿနာများမှာ ပြည်သူတစ်ရပ်လုံးအနေဖြင့် လက်သင့်စရာမရှိဟု ယူဆထားသော အခြေအနေများ ဖြစ်ကြပြီး ကြားဝင်ဖြေရှင်းမှုကို လိုအပ်လျက်ရှိသည်။ “ပြည်သူ့ မူဝါဒ” ဆိုင်ရာ အဓိပ္ပါယ် ဖွင့်ဆိုချက် အမျိုးမျိုးအနက် ပညာရှင်များ ယေဘုယျအားဖြင့် သဘောတူထားသော အချက်မှာ ပြည်သူ့ မူဝါဒများသည် တစုံတခုသော အရေးယူဆောင်ရွက်ချက်များကို ပြုလုပ်ရန် သို့မပြုလုပ်ရန် ဟူသော အစိုးရ ဆုံးဖြတ်ချက်များ၏ ရလဒ်အဖြစ် ထွက်ပေါ်လာခြင်း ဖြစ်သည်။

မူဝါဒ ချမှတ်ခြင်းမှာမူ အခြေခံကျသော ဆုံးဖြတ်ချက်များ၊ ကတိကဝတ်များ၊ အစိုးရအရာရှိများ ပြုလုပ်သည့် အရေးယူဆောင်ရွက်မှုများကို ပေါင်းစည်းထားခြင်း ဖြစ်သည်။ ဤသို့သော ဆောင်ရွက်ချက်များ၊ ဆုံးဖြတ်ချက်များ၊ လုပ်ငန်းစဉ်များ၊ သို့ အစီအစဉ်များသည် ပြည်သူများသို့ အကျိုးသက်ရောက်စေသော အရင်းမြစ်များ စီးဆင်းမှုကို လမ်းကြောင်းပေးသည်။ ဤထက်ပို၍ ယေဘုယျဆန်စွာ ဆိုရပါမူ မူဝါဒ ချမှတ်ခြင်းသည် အထူးသဖြင့် နိုင်ငံရေးတွင် မူဝါဒများ ပုံဖော်သည့် လုပ်ငန်းစဉ်ဟု နားလည်၍ ရနိုင်ပါသည်။

လက်တွေ့တွင်မူ မှတ်တမ်းတင်ထားသည့် ရပ်/ကျေး အုပ်ချုပ်ရေးမှူး ရွေးကောက်ပွဲများအရ ရွေးကောက်ပွဲ ကာလများအတွင်း တိုက်ရိုက် ပါဝင်ဆောင်ရွက်မှု နည်းပါးပြီး ဒေသခံ ပြည်သူများ၏ ထက်ဝက်မျှပင် ပါဝင်ခြင်း မရှိဟု ယခု သုတေသန ခန့်မှန်းချက်အရ သိရသည်။^{၂၁} အခြားသော သုတေသနအရမူ ရပ်/ကျေး အုပ်ချုပ်ရေးမှူးများ၏ လူမှု-စီးပွားရေး အဆင့်အတန်းမှာ တစ်ဦးထက် တစ်ဦး များစွာ အပြောင်းအလဲ မရှိလှကြောင်းတွေ့ရသည်။ ၂၀၁၂ ခုနှစ် ဥပဒေအရ ရပ်/ကျေး အုပ်ချုပ်ရေးမှူး အနေဖြင့် “စားဝတ်နေရေး ဖူလုံမှုရှိသူဖြစ်” ရမည်ဟု ဖော်ပြထားသည့်အတွက် ဤအချက်မှာ နားလည်၍ ရနိုင်စရာရှိသော်လည်း ဝင်ရောက်အရွေးချယ်ခံရန်အတွက် စီးပွားရေး အတားအဆီးတစ်ရပ် ကြားခံလျက်ရှိသည်။^{၂၂} ရပ်/ကျေး အုပ်ချုပ်ရေး မှူးများ၏ ပညာရေးအဆင့်အတန်း ပြောင်းလဲမှု ရှိသည်ကိုမူ သုတေသနမှ တွေ့ရှိခဲ့ပါသည်။ ယခင်က ရပ်/ကျေး အုပ်ချုပ်ရေးမှူးများ အားလုံးမှာ တက္ကသိုလ် ဘွဲ့ရများ ဖြစ်သည်ဟု တွေ့ရှိရသော်လည်း ရွေးကောက်ပွဲ နောက်ပိုင်းတွင်မူ ၎င်းတို့၏ စုဖွဲ့မှုတွင် ပို၍ စုံလင်ကွဲပြား မှု ရှိလာသည်ကို တွေ့ရသည်။^{၂၃}

ရပ်/ကျေး အုပ်ချုပ်ရေးမှူးများသည် အုပ်ချုပ်ရေးမှူးနှင့် ကိုယ်စားလှယ် အခန်းကဏ္ဍနှစ်ရပ်လုံးကို ထမ်းဆောင်ရသည်။ ၎င်းတို့အနေဖြင့် တရားဥပဒေစိုးမိုးရေးနှင့် တည်ငြိမ်အေးချမ်းရေးကို ထိန်းသိမ်းရန်၊ စီမံကိန်းများ အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်မှုကို စောင့်ကြည့်ရန်၊ ဆင်းရဲမွဲတေမှု လျှော့ချရေးတွင် အကူအညီပေးရန်၊ မြေခွန်တော်များ ကောက်ခံရန်၊ ဖွားသေစာရင်း ကြည့်ရှုစစ်ဆေးရန်၊ စာရင်းအင်း ကိန်းဂဏန်းများ မှတ်တမ်းတင်ရာ၌ GAD အရာရှိများကို အကူအညီ ပေးရန်တို့ကို ဦးဆောင်ပြုလုပ်ပေးရသည်သာမက မြို့နယ်အုပ်ချုပ်ရေး မှူး သို့မဟုတ် အစိုးရဌာနများမှ ဥပဒေနှင့်အညီ ပေးအပ်လာသော တာဝန်များကိုပါ ထမ်းဆောင်ရသည်။^{၂၄} တစ်ချိန်တည်း၌ပင် ၎င်း တို့သည် ရပ်ရွာလိုအပ်ချက်များကို အထက်ရှိ မြို့နယ်အုပ်ချုပ်ရေးမှူး များ၊ လွှတ်တော် အမတ်များ၊ ဦးစီးဌာနများနှင့် ဝန်ကြီးဌာနများထံ တင်ပြရန်အတွက် အဓိက ကြားခံ အဖြစ်လည်း ဆောင်ရွက်ရသည်။ ဆုံးဖြတ်ချက် ပြုလုပ်သည့် လုပ်ငန်းစဉ်များ အတွင်း ကျေးရွာ လိုအပ်ချက်များကို အထက်ပိုင်း အာဏာပိုင်များထံ တင်ပြရန်နှင့်

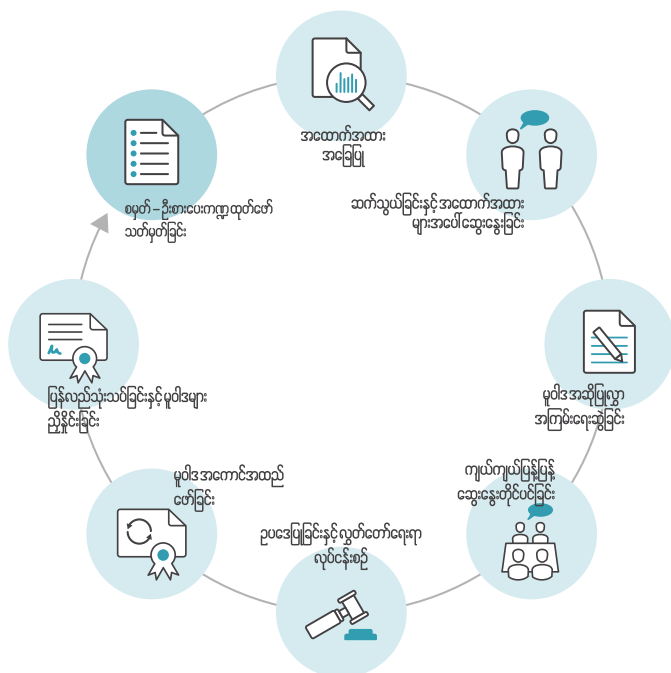
မြို့နယ်အဆင့်တွင် လူကိုယ်တိုင် ရပ်ရွာကိုယ်စားပြု၍ သွားရောက်ရန် တို့အတွက် ရပ်/ကျေး အုပ်ချုပ်ရေးမှူးများကိုသာ ပုံမှန်အားဖြင့် တင်ပြ တောင်းဆိုလေ့ ရှိကြသည်။^{၂၅}

၂.၁.၂။ မြန်မာနိုင်ငံ မူဝါဒ စက်ဝန်း

အရပ်ဘက်လူထု ပူးပေါင်းပါဝင်မှုဆိုင်ရာ အားထုတ်ကြိုးပမ်းမှုများ၏ ထင်ရှားသော လမ်းကြောင်းသည် ဆုံးဖြတ်ချက် ချမှတ်သူများ၊ များသောအားဖြင့် အစိုးရ၏ ကတိကဝတ်များနှင့် ဆောင်ရွက်မှုများကို (နှင့် ဆောင်ရွက်မှုများ ပြုလုပ်စဉ်အတွင်း၌) သတိပြုခြင်း၊ ဩဇာ လွှမ်းမိုးခြင်းနှင့် ခြေရာခံခြင်းတို့တွင် ဗဟိုပြုသည်ကို တွေ့ရသည်။ အောက်တွင် အသေးစိတ် ဖော်ပြထားသည့် မူဝါဒ စက်ဝန်းကို မြေပုံပြရန်၊ ရှင်းလင်းရန်နှင့် အဆုံးသတ်တွင် အစိုးရကို ဩဇာ လွှမ်းမိုးရန် အသုံးဝင်သော နည်းလမ်း ကိရိယာတစ်ခုအနေနှင့် အသုံးပြုနိုင်ပါသည်။ လက်တွေ့အခြေအနေသည် တသမတ်တည်း မရှိဘဲ ရှင်းလင်း ပြတ်သားမှုလည်း မရှိသည့်အတွက် ပိုမိုရှုပ်ထွေး နိုင်သော်လည်း အဆင့်တစ်ခုချင်းစီတွင် ဆုံးဖြတ်ချက် ပြုလုပ်ခြင်း၏ ဆုံမှတ်ပေါင်းစုံကို တင်ပြထားပေးပြီး၊ လက်ရှိ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုများနှင့် အဓိပ္ပါယ်ပြည့်ဝသော အရပ်ဘက်လူထု ပူးပေါင်းပါဝင်မှုအတွက် မဟာဗျူဟာကျသော တံခါးပေါက်များကို ဆန်းစစ်ရန် မူဘောင်တစ်ရပ် ထည့်သွင်းပေးထားပါသည်။

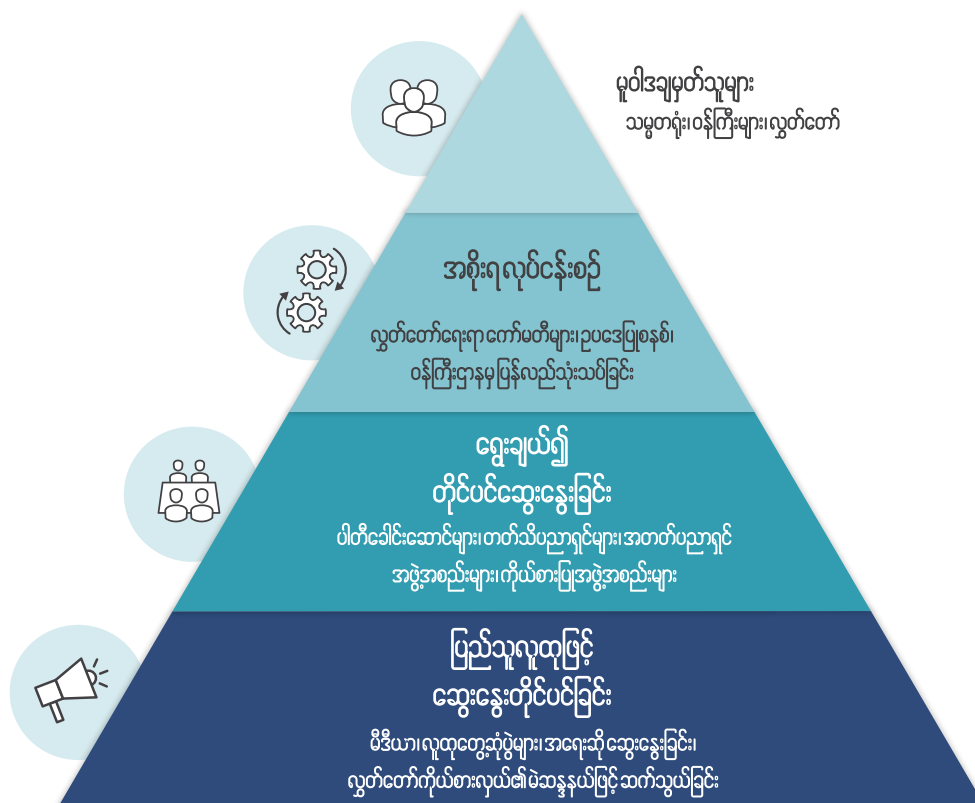
သီအိုရီအားဖြင့် မူဝါဒ ချမှတ်ရေး လုပ်ငန်းစဉ်တစ်ရပ်သည် (ပုံ ၇ တွင် သရုပ်ပြထားသည့်အတိုင်း) ခိုင်မာသော သက်သေသာဓကများအပေါ် အခြေခံပြီး၊ အစိုးရအဖွဲ့တွင်းမှ ရာထူးတန်းတူသူများ၊ နည်းပညာပိုင်း ကျွမ်းကျင်သူများနှင့်အတူ ဆွေးနွေးမှုများပြုလုပ်ကာ ဆန်းစစ် ထားသည့် ဦးစားပေး ကိစ္စရပ်များကို ဖော်ထုတ်ခြင်းဖြင့် စတင်သည်။ ဦးစားပေး ကိစ္စရပ်များကို ဖော်ထုတ်ပြီးသည့်နောက်တွင် အစိုးရ အနေဖြင့် လက်ဝယ်ရှိသော ပြဿနာရပ်ကို ဖြေရှင်းရန်အတွက် ချဉ်းကပ်မှုပေါင်းစုံကို ပေးသည့် နည်းပညာဆိုင်ရာ အဆိုပြုချက်များကို

ပုံ (၇) မူဝါဒချမှတ်ခြင်း လုပ်ငန်းစဉ်

ရေးဆွဲသည်။ ဤအဆင့်တွင် အစိုးရများသည် ပြည်သူများပါဝင်သည့် ကျယ်ပြန့်သော ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုကို ပြည်သူ့ကြွေးနာပွဲများ ကဲ့သို့သော လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများဖြင့် ပြုလုပ်တတ်ကြပြီး၊ အဆိုပါ နည်းလမ်းများသည် ၎င်းတို့ ဘဝကို သက်ရောက်စေမည့် ဆုံးဖြတ်ချက်များတွင် ပြည်သူများအနေဖြင့် ကြီးစွာသော အစိတ်အပိုင်းတစ်ရပ်အနေဖြင့် ပါဝင်ခွင့် ရရှိစေသည်။ လွှတ်တော် စနစ်များတွင်မူ မူဝါဒရေးရာ အဆိုပြုချက်များကို ထိုထက်ကျယ်ပြန့်စွာ ပြုလုပ်လေ့ရှိပြီး လွှတ်တော်၌ ဆွေးနွေးရန် တင်သွင်းတတ်ကြသည်။ ဤသို့သော အခြေအနေများတွင် ရွေးကောက်ခံ ကိုယ်စားလှယ် များသည် အဆိုပြုချက်ကို စဉ်းစားဆွေးနွေးပြီး၊ ပြင်ဆင်ချက်များ ထည့်သွင်းရန် အဆိုပြုကာ အကယ်၍ လုံလောက်သော ထောက်ခံမှု ရရှိပါက ဥပဒေတစ်ရပ်အဖြစ် ပြဋ္ဌာန်းနိုင်သည်။ မူဝါဒ စက်ဝန်း၏ စတုတ္ထ အဆင့်မှာမူ မူဝါဒကို အမှန်တကယ် အကောင်အထည် ဖော်ခြင်းနှင့် ဆက်စပ်လျက်ရှိသည်။ အကောင်အထည်ဖော်သည့် အဆင့်တွင် ဦးစီးဌာနများ၊ ဝန်ကြီးများနှင့် လွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ် များမှ အရည်အသွေးနှင့် ထိရောက်မှုကို သတိကြီးစွာဖြင့် စောင့်ကြည့် တတ်ကြသည်။ မူဝါဒ ချမှတ်ခြင်း စက်ဝန်း၏ နောက်ဆုံးအဆင့် ဖြစ်သော အကဲဖြတ်ခြင်း၌မူ မူဝါဒ၏ ဒီဇိုင်းပုံစံ၊ ဝန်ဆောင်မှုနှင့် ပျမ်းမျှ သက်ရောက်မှုတို့အပေါ် ပြုလုပ်သည့် ဆန်းစစ်ချက်တစ်ရပ် ပါဝင်ပါသည်။

ပုံ (၈) မြန်မာနိုင်ငံရှိ မူဝါဒချမှတ်ခြင်း အဆင့်များ

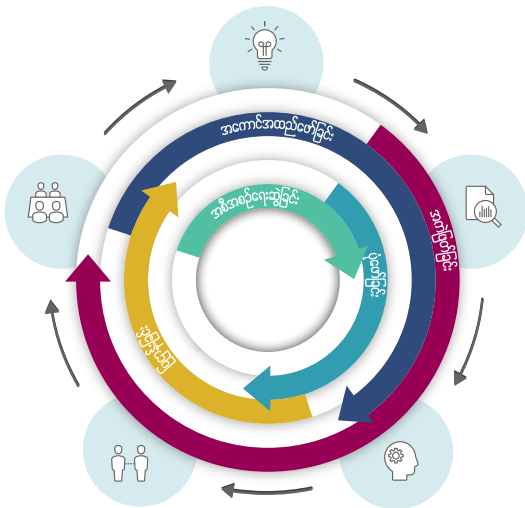

မူဝါဒချမှတ်ရေး လုပ်ငန်းစဉ်အတွင်း အရပ်ဘက်လူထု ပူးပေါင်း ပါဝင်မှု၏ ပမာဏမှာ အာရုံထားသည့် အကြောင်းအရာ၊ မူဝါဒ၏ သဘောသဘာဝနှင့် အစိုးရကို တွန်းအားဖြစ်စေသည့်အရာများပေါ် မူတည်၍ ကွာခြားပါသည်။ ပုံ ၈ တွင် မူဝါဒ ချမှတ်သည့် လုပ်ငန်းစဉ် အတွင်း ဖြစ်ပေါ်နိုင်သော ပူးပေါင်းပါဝင်မှု အဆင့်မျိုးစုံကို သရုပ် ဖော်ပြထားပါသည်။ ဥပမာ အစိုးရများအနေဖြင့် တစ်စုံတစ်ယောက်

မူဝါဒအတွက် ကျယ်ပြန့်သော ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု ပြုလုပ်ရန် ကြိုးစားနိုင်ပြီး ပြည်သူ့ကြားနာပွဲများ ပြုလုပ်သည့်အခါ ပြည်သူများ အနေဖြင့် အဆိုပြုထားသည့် မူဝါဒရေးရာ ဖြေရှင်းချက်နှင့် စပ်လျဉ်း၍ ထင်မြင်ချက်များ၊ နှစ်သက်လိုလားမှုများကို ပေးခွင့်ရှိလာသည်။ ပြည် သူ့ကြားနာပွဲများပြုလုပ်ခြင်းကြောင့် ကြားနာပွဲအတွင်းမှ ထင်မြင်ချက် များအားလုံးသည် အဆုံးသတ် မူဝါဒတွင် ပါဝင်လာလိမ့်မည်ဟု အာမခံနိုင်ပါသည်။ ပြည်သူ့ကြားနာပွဲများမှာ ကုန်ကျစရိတ်များပြီး အချိန်လည်းကြာမြင့်သည့်အတွက် တခါတရံ၌ အစိုးရများအနေဖြင့် ပစ်မှတ်ထားသည့် သက်ဆိုင်သူများ၊ နည်းပညာပိုင်း ကျွမ်းကျင်သူများ၊ သို့မဟုတ် ကိုယ်စားလှယ်များဖြင့်သာ ရွေးချယ်ကြားနာမှုများကိုသာ ပြုလုပ်လေ့ရှိသည်။

သရုပ်ဖော်ပြရပါမူ ပညာရေး ဝန်ကြီးဌာနအနေဖြင့် ပညာရေး မူဝါဒအသစ်တစ်ရပ်ကို ပြင်ဆင်ခြင်း သို့မဟုတ် ရေးဆွဲခြင်းတို့ ပြုလုပ် သည့်အခါ ပညာရေး ကျွမ်းကျင်သူများ၊ ဆရာများ၊ ကျောင်းအုပ်ချုပ် ရေးမှူးများ၊ မိဘများကိုသာ ပစ်မှတ်ထား ဆွေးနွေးမှုများ ပုံစံချ ပြုလုပ်လာနိုင်သည်။ အစိုးရအများစုသည် ဝန်ကြီးဌာနများအတွင်း သို့မဟုတ် လွှတ်တော်အတွင်း မူဝါဒဆိုင်ရာ ဆုံးဖြတ်ချက်များကို သုံးသပ်ရန်အတွက် ပို၍ သမရိုးကျဆန်သော အစိုးရ လုပ်ငန်းစဉ်များ အတိုင်းသာ အနိမ့်ဆုံးထား ဆောင်ရွက်တတ်ကြသည်။ အဆုံးသတ် အားဖြင့်မူ မူဝါဒများကို သမ္မတနှင့် အစိုးရအဖွဲ့ ဝန်ကြီးများကဲ့သို့သော ထိပ်ပိုင်းအဆင့် ဆုံးဖြတ်ချက် ပြုလုပ်သူများမှ ရေးဆွဲပြီး၊ ရုံးတွင်း ပိုင်းတွင် ဒီဇိုင်းပုံစံချပြီး သဘောတူညီချက် ရရှိပြီးသည်နှင့် အများ ပြည်သူသို့ အသိပေးသည်။

ဇယား (၁) မူဝါဒချမှတ်ခြင်း ဖြစ်စဉ်

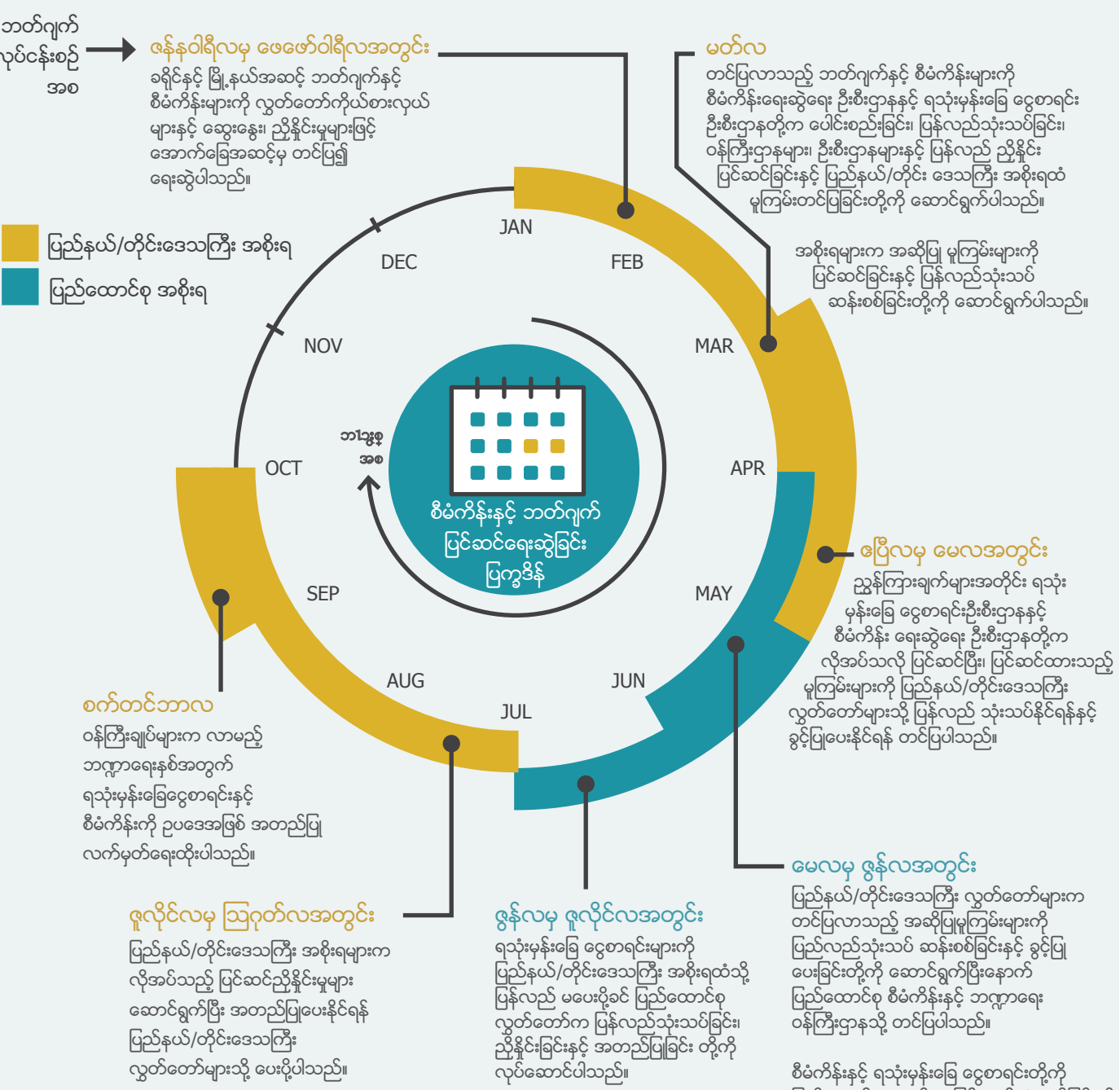

မူဝါဒစက်ဝန်း	မူဝါဒချမှတ်ခြင်း၏ သဘောသဘာဝ	အရပ်ဘက်လူထု ပူးပေါင်းပါဝင်မှု ရည်မှန်းချက်	အရပ်ဘက်လူထု ပူးပေါင်းပါဝင်မှု နည်းလမ်းကိရိယာ၏ သဘာဝများ
အစီအစဉ်ရေးဆွဲခြင်း	ဦးစားပေး ကိစ္စ ရွေးချယ်ခြင်း	ဆုံးဖြတ်ချက် ပြုလုပ်သူများထံ ဒေသန္တရ လိုအပ်ချက်များနှင့် ဦးစားပေး ကိစ္စရပ်များ ထုတ်ဖော်ပြောဆိုခြင်း	စစ်တမ်းများ၊ အရည်အသွေး လေ့လာချက်များ
ပုံဖော်ခြင်း	သက်ဆိုင်ရာ ပြဿနာရပ်ကို တုံ့ပြန်ဆောင်ရွက်ရန် မူဝါဒ အဆိုပြုချက်များ / မူကွဲ ရွေးချယ်စရာများကို ပုံဖော်ခြင်း	မူဝါဒ အဆိုပြုချက်များနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ဆုံးဖြတ်ချက် ပြုလုပ်သူများသို့ အကြံပြုချက်များ နှင့် / သို့ သက်သေများ တင်သွင်းခြင်း	ပြည်သူ့ကြားနာပွဲများ
ပြဋ္ဌာန်းခြင်း	မူဝါဒအဆိုပြုချက်ကို စဉ်းစား ဆွေးနွေးခြင်းနှင့် ဥပဒေ ပြဋ္ဌာန်းခြင်း	လွှတ်တော်တွင်း မူဝါဒဆိုင်ရာ တိုင်ပင် ဆွေးနွေးမှုများသို့ အကြံပြုချက်များ နှင့်/သို့ သက်သေများ ပေးခြင်း	လွှတ်တော် ကြားနားမှုများ
အကောင်အထည် ဖော်ခြင်း	ပစ္စည်းများနှင့် ဝန်ဆောင်မှုများ ပေးအပ်ခြင်း သို့ လုပ်ထုံး လုပ်နည်းများ ဖန်တီးခြင်း	အကောင်အထည်ဖော်မှု၏ ထိရောက်မှုနှင့် အရည်အသွေးကို စောင့်ကြည့်ခြင်း	ရပ်ရွာအမှတ် ပေးကဒ်များ၊ ပြည်သူ့ အသုံးစရိတ် ခြေရာကောက် စစ်တမ်းများ
အကဲဖြတ်ခြင်း	ဒီဇိုင်းပုံစံနှင့် အကောင်အထည်ဖော်မှုတို့၏ အရည်အသွေး အပါအဝင် မူဝါဒ သက်ရောက်မှုကို ဆန်းစစ်ခြင်း	ရည်ရွယ်သော၊ မရည်ရွယ်သော၊ ကောင်းမွန်သော၊ ဆိုးဝါးသော အကျိုးဆက်များ အပါအဝင် မူဝါဒ၏ ဒီဇိုင်းပုံစံနှင့် အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်မှုသည် ရပ်ရွာအဖွဲ့အစည်းများအပေါ် မည်သို့ သက်ရောက်မှု ရှိသည်ကို အကဲဖြတ်ခြင်း။ နောင်တွင် ဒီဇိုင်းပုံစံ နှင့် / သို့ ဆောင်ရွက်မှု ပိုမိုကောင်းမွန်စေရန် အကြံပြုချက်များ ထည့်သွင်းနိုင်သည်။	လူမှုစာရင်းစစ် (Social Audits)

ကောက်နုတ်ချက် ၁

စီမံကိန်းနှင့် ဘတ်ဂျက်ရေးဆွဲရေး လုပ်ငန်းစဉ် - မြန်မာနိုင်ငံရှိ အစိုးရ ဆုံးဖြတ်ချက် ပြုလုပ်ခြင်းနှင့် အရပ်ဘက်လူထု ပူးပေါင်းပါဝင်မှု၏ သာကေတစ်ရပ်

ဘတ်ဂျက်သည် အစိုးရမှ ပြုလုပ်ဆောင်ရွက်သည့် အရေးကြီးဆုံးသော မူဝါဒ ဆုံးဖြတ်ချက်များနှင့် အဓိက လုပ်ငန်းတာဝန်များအနက် တစ်ခု ဖြစ်သည်။ နှစ်စဉ်နှစ်တိုင်း အစိုးရများအနေဖြင့် ငွေကြေး ကောက်ခံရန်နှင့် မည်သည့်နေရာတွင် သုံးစွဲရန် အစီအမံ ရေးဆွဲရသည်။ နှစ်အလိုက် ဘတ်ဂျက်သည် အစိုးရ၏ ဦးစားပေး ကိစ္စရပ်များကို နားလည်ရန် အရေးကြီးသော လမ်းညွှန်ချက် တစ်ရပ်ဖြစ်ပြီး၊ အများပြည်သူသို့ အသိပေး လိုက်သည့် အခါတွင် အစိုးရကို တာဝန်ခံအောင် ပြုလုပ်နိုင်သည့် အရေးကြီးဆုံးသော နည်းလမ်းကိရိယာများအနက် တစ်ခု ဖြစ်လာခဲ့သည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ပြည်ထောင်စုနှင့် ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရနှစ်မျိုးလုံးမှ ၎င်းတို့၏ ဘတ်ဂျက်များကို နှစ်စဉ် ရေးဆွဲခြင်း၊ မျှဝေခြင်းတို့ ပြုလုပ်ပေးကြသည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဘတ်ဂျက် ဖော်ဆောင်ပုံနှင့် ပတ်သက်၍ ပိုမိုသိရှိလိုပါက Batcheler, Richard. အောက်ခြေမှအထက်သို့ စီမံကိန်းရေးဆွဲတင်ပြခြင်းနှင့် အထက်မှ အောက်ခြေသို့ စီမံကိန်း ရေးဆွဲခြင်းတို့၏ ဆုံချက်။ အာရှဖောင်ဒေးရှင်း၊ ၂၀၁၉။ တွင် ကြည့်ပါ။

အနှစ်ချုပ်အားဖြင့် မူဝါဒစက်ဝန်းတွင် အကျယ်အားဖြင့် အဆင့်ငါးဆင့် ပါဝင်ဖွဲ့စည်းထားသည်ဟု ယူဆနိုင်ပြီး အရပ်ဘက်လူထု ပူးပေါင်း ပါဝင်မှု၏ သဘောသဘာဝနှင့် အာရုံထားသည့်အပိုင်းမှာ အဆင့်တစ်ခု ချင်းစီအလိုက် ကွာခြားနိုင်ပါသည်။ ဇယား (၁) တွင် မူဝါဒ စက်ဝန်း၏ မတူညီသော အဆင့်ပေါင်းစုံကို ဖော်ပြထားပြီး၊ အရပ်ဘက်လူထု ပူးပေါင်းပါဝင်မှု၏ ရည်မှန်းချက်နှင့် နောက်ဆက်တွဲ အရပ်ဘက်လူထု ပူးပေါင်းပါဝင်မှု ဆောင်ရွက်ချက်များ၏ ဒီဇိုင်းပုံစံကို အဆင့်တစ်ခု ချင်းစီအလိုက် မည်သို့ ကိုက်ညီအောင် ပြုလုပ်နိုင်သည်ကို သရုပ်ပြ ထားပါသည်။

မူဝါဒစက်ဝန်းနှင့် ဆင်တူစွာပင် ဘတ်ဂျက်ဖော်ဆောင်ခြင်းနှင့် အသုံးပြုခြင်းကိုလည်း ပျမ်းမျှအားဖြင့် ပြက္ခဒိန် ရေးဆွဲထားသည့် အတိုင်း အဆင့်ငါးဆင့်ဖြင့် အကြမ်းဖျင်း ဆောင်ရွက်လေ့ရှိသည်။ ယင်းလုပ်ငန်းစဉ်ကို ဦးစားပေး ကိစ္စများနှင့် စီမံကိန်း အဆိုပြုချက်များ ဖော်ဆောင်သည့် လုပ်ငန်းစဉ်ဖြင့် စတင်သည်။ သည့်နောက်တွင် ၎င်းတို့အားလုံးကို ပေါင်းစုကာ ပြည်ထောင်စုနှင့် ပြည်နယ်/ တိုင်းဒေသကြီး အဆင့်များမှ စီမံကိန်းရေးဆွဲရေးနှင့် ရသုံးမှန်းခြေ ငွေစာရင်း ဦးစီးဌာနများမှ သုံးသပ်စစ်ဆေးသည်။ ထို့နောက် ရသုံး

မှန်းခြေငွေစာရင်း ဦးစီးဌာနမှ အဆိုပြုလွှာအကြမ်း (ဘတ်ဂျက် အကြို ထုတ်ပြန်ချက်) ကို ရေးဆွဲပြီး ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး လွှတ်တော်သို့ သုံးသပ်စစ်ဆေးပေးရန် တင်သွင်းသည်။ တခါတရံ ဘတ်ဂျက်အကြို ထုတ်ပြန်ချက်အတွက် ထင်မြင်ချက်များ တောင်းခံရန် အရပ်ဘက် လူ့အဖွဲ့အစည်း သို့မဟုတ် ပြည်သူတစ်ရပ်လုံးသို့လည်း မျှဝေ တတ်သည်။ ဘဏ္ဍာငွေ အရအသုံးဆိုင်ရာ ဥပဒေ (လာမည့် ဘဏ္ဍာနှစ် အတွက် ဘတ်ဂျက် လျာထားချက်) ကို လွှတ်တော်တွင် ဆွေးနွေးပြီး ထုတ်ပြန်သည်။ အတည်ပြု ပြဋ္ဌာန်းပြီးသည်နှင့် အဆိုပါ ဥပဒေကို ဝန်ကြီးဌာနများနှင့် သက်ဆိုင်ရာ ဦးစီးဌာနများသို့ မျှဝေပြီး ၎င်းတို့မှ ဘတ်ဂျက် အကောင်အထည်ဖော်မှုကို စတင်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဘဏ္ဍာငွေ အရအသုံးဆိုင်ရာ ဥပဒေကို နှစ်စဉ် စက်တင်ဘာလအတွင်း ထုတ်ပြန်သည်။ အကောင်အထည်ဖော်သည့် လုပ်ငန်းစဉ်ကာလ အတွင်း အရပ်ဘက် လူ့အဖွဲ့အစည်းနှင့် ပြည်သူများမှ ငွေကြေး သုံးစွဲမှုကို ကြီးကြပ်ခြင်း၊ စောင့်ကြည့်ခြင်းတို့ ပြုလုပ်နိုင်သည်။ ဘဏ္ဍာနှစ် ကုန်ဆုံးသည့်အခါ စာရင်းစစ်ချုပ်မှ ဘတ်ဂျက်၏ ဒီဇိုင်းချမှတ်ပုံ အရည်အသွေးနှင့် ထိရောက်မှု သဘောသဘာဝကို စစ်ဆေးသည်။

၂.၂။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ အရပ်ဘက်လူထု ပူးပေါင်းပါဝင်မှု

လွတ် လပ်ရေး ရပြီးချိန်မှစ၍ နိုင်ငံရေးစနစ်မျိုးစုံသည် အရပ်ဘက် နယ်ပယ် ကောက်ကြောင်းနှင့် အရပ်ဘက် လူ့အဖွဲ့အစည်း ဇာတ်ကောင်များ၏ သဘောသဘာဝတို့ကို အချိန် ကာလ အပိုင်းအခြား အလိုက် သက်ရောက်ပုံဖော်ပေးခဲ့သည်။ ဥပမာ ၁၉၄၈ နောက်ပိုင်း လွတ်လပ်ရေးရပြီး ပထမ ဆယ်နှစ်အတွင်း မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပေါ်ထွန်းစ ပါလီမန် ဒီမိုကရေစီစနစ်အောက်တွင် အရပ်ဘက် အဖွဲ့အစည်းများ၊ အထူးသဖြင့် ဘာသာရေး အဖွဲ့အစည်း များမှာ အားပေးကူညီခြင်း ခံခဲ့ရပြီး တိုးတက် ထွန်းကားမှု ရှိခဲ့သည်။^{၇၇} ယင်းနောက် နှစ်အနည်းငယ်အကြာ ၁၉၆၂ ခုနှစ်တွင် တပ်မတော်မှ အာဏာသိမ်းမှု ဖြစ်ပွားသောအခါ CSO များကို ပြိုလဲစေခဲ့ပြီး အသင်းအပင်း ဖွဲ့စည်းခွင့်၊ စီတန်းလှည့်လည်ခွင့်တို့ကို ပြင်းထန်စွာ ချုပ်ခြယ်ခဲ့သည်။ တဆက်တည်းမှာပင် အရပ်ဘက် နယ်ပယ်တွင် လည်း အစိုးရဦးဆောင်သည့် အစိုးရမဟုတ်သော အဖွဲ့အစည်း (government-sanctioned non-governmental organizations or ‘GONGOS’) ပေါင်းစုံမှ နေရာယူလာခဲ့သည်။

၁၉၆၂ ခုနှစ်နောက်ပိုင်းမှစ၍ အရပ်ဘက် လူ့အဖွဲ့အစည်းအတွက် ဖွံ့ဖြိုးစရာ နိုင်ငံရေး နယ်ပယ် အနည်းငယ်သာ ရှိတော့သည်။ အပြောင်းအလဲလမ်းစမှာ (၈) လေးလုံး အရေးအခင်းဟု ခေါ်သည့် မအောင်မြင်သော ၁၉၈၈ ခုနှစ် နိုင်ငံလုံးကျွတ် ဒီမိုကရေစီတောင်းဆို ဆန္ဒပြမှုများဖြစ်ပေါ်ခဲ့ပြီး ယင်းနောက်တွင် အစိုးရမှ တိုး၍ ဖိနှိပ်မှုများ ပြုလုပ်ခဲ့သည်။ ၁၉၉၄ ခုနှစ် တပ်မတော်အစိုးရနှင့် ကချင်လွတ် မြောက်ရေး တပ်မတော် (KIA) တို့ကြား ပြုလုပ်သည့် အပစ်အခတ် ရပ်စဲရေးသည် ကချင်ပြည်နယ်တွင်း အနှစ်သုံးဆယ်ကျော် ဖြစ်ပွား လျက်ရှိသည့် ပဋိပက္ခကို အဆုံးသတ်စေခဲ့ပြီး၊ မြန်မာနိုင်ငံ ပြည်သူ့ ရပ်ဝန်းတွင် စနစ်တကျ စုပေါင်းလှုပ်ရှားမှုအတွက် တွန်းအားဖြစ်

စေခဲ့သည်။ ၂၀၀၈ ခုနှစ် နာဂစ် ဆိုင်ကလုန်း မုန်တိုင်းကြောင့် အကြီးအကျယ် ပျက်စီးမှုများ ဖြစ်ပွားပြီးနောက် ထောက်ပံ့ကူညီရေး အဖွဲ့အစည်းများအား နိုင်ငံအတွင်း လွတ်လပ်စွာ လုပ်ကိုင်ဆောင် ရွက်ခွင့်ပေးရန် အစိုးရအပေါ် နိုင်ငံတကာ၏ ဖိအားပေးမှုမှာ အောင်မြင်ခဲ့ရာ ရလဒ်အဖြစ် အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်း ပမာဏများစွာ နှင့် အမျိုးအစားစုံလင်စွာ ပေါ်ထွက်လာခဲ့သည်။

အစိုးရတွင်း အပြောင်းအလဲနှင့် ဒီမိုကရေစီ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး လုပ်ငန်းစဉ်တို့သည် မြန်မာနိုင်ငံရှိ အရပ်ဘက် လူ့အဖွဲ့အစည်း၏ တည်ဆောက်ပုံ၊ လှုပ်ရှားမှုနှင့် အသုံးပြုသည့် နည်းလမ်းတို့အပေါ် ထပ်မံ၍ သက်ရောက်မှု ဖြစ်ပေါ်စေခဲ့သည်။ ဤတွင် ပူးပေါင်း ဆောင်ရွက်မှု ပြုလုပ်ရန် နေရာသစ်များ ပေါ်ထွန်းလာခဲ့သော်လည်း ယင်းအပြောင်းအလဲသည် တသမတ်တည်း မဟုတ်သကဲ့သို့ အမြဲတစေ အပြုသဘော မဆောင်ချေ။ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရ များနှင့် လွှတ်တော်များကို မိတ်ဆက် ကျင့်သုံးလိုက်ခြင်းဖြင့် ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အဆင့်တွင် အရပ်ဘက်လူထု ပူးပေါင်းပါဝင်မှု တိုးတက်ဖြစ်ထွန်းစေရန် လမ်းပွင့်လာခဲ့ခြင်းမှာ အထူးစိတ်ဝင်စားဖွယ် ကောင်းလှသည်။ ဆက်လက် ဖော်ပြမည့် အပိုင်းတွင် ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အဆင့် အရပ်ဘက် လူ့အဖွဲ့အစည်းအကြောင်းကို အကျဉ်းချုပ် မိတ်ဆက်တင်ပြခြင်း၊ အရပ်ဘက် လူ့အဖွဲ့အစည်းအနေဖြင့် အရပ်ဘက်လူထု ပူးပေါင်း ပါဝင်မှုအတွက် နေရာသစ်များကို မည်သို့ ဖန်တီးပုံနှင့် တုံ့ပြန် ဆောင်ရွက်ပုံကို ဖော်ပြခြင်း၊ လက်ရှိ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရ အုပ်ချုပ်ရေး၏ လက်ရှိ အဝန်းအဝိုင်း အနေအထားအရ ဖြစ်ပေါ်လျက်ရှိသော ကန့်သတ်ချက်များကို ဖော်ပြခြင်းတို့ ပြုလုပ် သွားပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအဆင့် အရပ်ဘက် လူ့အဖွဲ့အစည်းကို ဖွင့်ဆိုလေ့လာခြင်း

“အရပ်ဘက် လူ့အဖွဲ့အစည်း” နှင့် ပတ်သက်၍ မြန်မာဘာသာ စကားတွင် တစ်ခုတည်းသော အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုချက် မရှိသည့်အပြင်^၁ အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းနှင့် ပတ်သက်၍ အနောက်တိုင်းမှ နားလည် ထားပုံများမှာလည်း မြန်မာနိုင်ငံ အနေအထားနှင့် များစွာအကွဲပြား မဝင်လှသော်လည်း မြန်မာနိုင်ငံတွင် “အရပ်ဘက် လူ့အဖွဲ့အစည်း” မှာ သမိုင်းနှင့်ချီ၍ အမြစ်တွယ်ခဲ့သည်။ အရပ်ဘက် လူ့အဖွဲ့အစည်းကို လူများစုပေါင်းပါဝင်သည့် အရာတစ်ခုခု ရှုမြင်ပြီး ရပ်ရွာအခြေပြု အဖွဲ့အစည်းများ၊ ကျေးရွာအဖွဲ့အစည်းများ၊ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ဆိုင်ရာ အဖွဲ့များ၊ အမျိုးသမီး အခွင့်အရေး အဖွဲ့များ၊ လယ်သမား အစည်းအရုံးများ၊ ဘာသာရေးအခြေခံ အဖွဲ့အစည်းများ၊ အလုပ်သမား သမဂ္ဂများ၊ သမဝါယမ အသင်းများ၊ ပညာရှင်အသင်းများ၊ ကုန်သည် ကြီးများအသင်း၊ သီးခြားလွတ်လပ်သော သုတေသန သိပ္ပံများနှင့် အကျိုးအမြတ်အတွက် မရည်ရွယ်သော မီဒီယာများ အစရှိသော အမျိုးအစားစုံလင်လှသော အဖွဲ့အစည်းများကို ပြည်သူများ ကိုယ်တိုင် ပါဝင်၍ တရားဝင်သော်လည်းကောင်း၊ အလွတ်သဘောသော်လည်းကောင်း ဖွဲ့စည်းကြသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် အရပ်ဘက် လူ့အဖွဲ့အစည်းကို အရပ်ဘက် အဖွဲ့အစည်းများ (CSOs) အဖြစ် ထပ်တူကျ ပြောဆိုသုံးစွဲလျက်ရှိကြရာ အရပ်ဘက် လူ့အဖွဲ့အစည်း၏ စုံလင်ကွဲပြားမှုကို ဖယ်ထုတ်မိသလို ဖြစ်စေသည်။ ထို့အပြင် မြန်မာနိုင်ငံရှိ CSO များတွင် သာမန်ထက်ပို၍ ကျဉ်းမြောင်းသော အဓိပ္ပါယ် ဖွင့်ဆိုချက်ရှိသောအခါ အများအားဖြင့် သယံဇာတ တူးဖော်သည့် လုပ်ငန်းများ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုရှိရေး၊ မြေယာ အခွင့်အရေး၊ လူ့အခွင့်အရေး၊ သို့မဟုတ် ကျားမတန်းတူညီမျှရေး အစရှိသည့် နိုင်ငံရေးဆန်သော နယ်ပယ်များတွင် လုပ်ကိုင်သည့် အဖွဲ့အစည်းများနှင့်သာ တွဲဖက်လုပ်ကိုင်ကြတော့သည်။ ပုံမှန်အားဖြင့် မတူကွဲပြားသော CSO မဟုတ်သော အဖွဲ့အစည်းများအဖြစ် ယူဆကြသည့် အလှူဒါန အသင်းများ၊ ဝန်ဆောင်မှု အခြေခံ သို့ ဘာသာရေး သို့ ယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာ အဖွဲ့အစည်းများသည်လည်း မြန်မာနိုင်ငံ အရပ်ဘက် လူ့အဖွဲ့အစည်း နယ်ပယ်၏ အရေးကြီးသော လက္ခဏာရပ်များအဖြစ် ကျန်ရှိနေသေးပြီး ယင်းတို့ကို အောက်တွင် အသေးစိတ် ဖော်ပြထားပါသည်။

ဘာသာရေးအဖွဲ့အစည်းများနှင့် ယဉ်ကျေးမှု အဖွဲ့အစည်းများ သည် ဥပမာအားဖြင့် မိသားစုနှင့် နိုင်ငံတော် တည်ဆောက်မှုပြင်ပ လူမှုရေး ဖွဲ့စည်းမှုအတွက် အရေးကြီးသော ကိရိယာများ အဖြစ်ဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံတွင် တောင့်တင်းခိုင်မာစွာဖြင့် အစဉ်အဆက် တည်ရှိလာခဲ့ကြသည်။^၂ ကိုလိုနီခေတ် မတိုင်မီကတည်းကပင် ဗုဒ္ဓဘာသာများ သာမက ခရစ်ယာန်၊ ဟိန္ဒူ၊ မွတ်ဆလင် အဖွဲ့အစည်းများပါ ဘာသာပေါင်းစုံ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုဖြင့် သာရေးနာရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးတို့တွင် ပါဝင်ဆောင်ရွက်ခဲ့ကြသည်။^၃ အဆိုပါ အုပ်စုများသည် လွတ်လပ်ရေး ရပြီးစ မတည်ငြိမ်သည့် ကာလအတွင်း လူအများနှင့် အရေးကိစ္စ ပေါင်းများစွာတွင် ပါဝင်ဆောင်ရွက် လျက်ရှိသည့် အဖွဲ့အစည်းများ အတွက် အကာအကွယ်နှင့် အကူအညီ တို့ကို ပေးအပ်ခဲ့ကြသည်။ သာမက အားဖြင့် ကချင်ပြည်နယ်တွင် လူ့တွေ့မေးမြန်းခဲ့ရသော ယနေ့ခေတ် ဂိုဏ်းဂဏမခွဲခြားသည့် အရပ်ဘက် လူ့အဖွဲ့အစည်း အင်အားစုများ၏ ဇာစ်မြစ်ကို ခြေရာခံကြည့်ပါက ဘာသာရေး အဖွဲ့အစည်း ယန္တရားများ၏ ထောက်ပံ့ကူညီမှုဖြင့် လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်ခဲ့ကြပြီး၊ အကြောင်းမှာ ၎င်းသည် “နိုင်ငံရေး” လှုပ်ရှားမှုများ

အားလုံးကို ပိတ်ပင်ထားသော အစိုးရများ လက်အောက်တွင် ဆက်လက်ရှင်သန်ခွင့်ရရေးအတွက် မဖြစ်မနေ အရေးကြီးသော လုပ်ငန်းလုပ်ဟန် ဖြစ်သောကြောင့် ဖြစ်သည်။^၄ ယနေ့ခေတ်၌ပင်လျှင် ဘာသာရေး အဖွဲ့အစည်းများ သို့မဟုတ် ဘာသာရေး ခေါင်းဆောင်များ ဦးစီးဦးရွက်ပြုပြီး လူငယ် စေတနာ့ဝန်ထမ်းများ ပါဝင်ကူညီကြသော ဒေသန္တရ ဖွံ့ဖြိုးရေးနှင့် ရပ်ရွာနှင့် ပတ်သက်သည့် လုပ်ငန်းများသည် နောင်လာမည့် အရပ်ဘက် အဖွဲ့အစည်း ဇာတ်ကောင်များအတွက် တံခါးပေါက်များ ဖြစ်ကြသည်။

စာပေနှင့် ယဉ်ကျေးမှု အသင်းများ။ ကချင်ပြည်နယ်ကဲ့သို့သော ပြည်နယ်များတွင် စာပေနှင့် ယဉ်ကျေးမှု အသင်း (CLA) များသည် ရပ်ရွာနှင့် ဒေသဆိုင်ရာ ဝန်ကြီးဌာနများ၊ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များကြား အရေးကြီးသော ကြားလူများအဖြစ် ဆောင်ရွက်ပေးကြသည်။ ဥပမာ ဤသုတေသန၏ အစိတ်အပိုင်း တစ်ရပ်အနေဖြင့် လူတွေ့မေးမြန်းမှု ပြုလုပ်ခဲ့သည့် မြို့နယ်တစ်ခု၌ CLA သည် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များနှင့် ဝန်ကြီးဌာနဆိုင်ရာ လာရောက်လည်ပတ်မှုများကို ဧည့်ခံရေး၊ ဒေသန္တရအဆင့် အာဏာပိုင်များ၊ လွှတ်တော်အမတ်များနှင့် ဝန်ကြီးများသို့ ဒေသန္တရ လိုအပ်ချက်များနှင့် ပတ်သက်၍ ကြားဝင်ဆက်သွယ်ပေးခြင်းတို့၌ အဓိကကျသော အခန်းကဏ္ဍမှ ဆောင်ရွက်ကြသည်ကို တွေ့ရသည်။ သက်ဆိုင်ရာ ရပ်ရွာအစုအဖွဲ့များထဲတွင် CLA များသည် စင်ပြိုင် တရားစီရင်ရေး၊ အငြင်းပွားမှု ဖြေရှင်းရေးမှသည် တိုင်းရင်းသား ဘာသာစကား သင်ကြားရေး ကဲ့သို့သော ဒေသန္တရ ဖွံ့ဖြိုးရေး စီမံကိန်းများ၊ ဝန်ဆောင်မှုများအတွက် ကြပ်မတ်ဆောင်ရွက်ခြင်း၊ ရန်ပုံငွေ ကောက်ခံခြင်း အစရှိသည့် မြောက်မြားစွာသော လုပ်ငန်းတာဝန်များကို ဆောင်ရွက်ပေးကြသည်။^၅

လွတ်လပ်ရေးရပြီး နောက်ပိုင်းတွင် သာရေးနာရေး အသင်းများ (“မြို့နယ်အသင်းများ”) ဟုခေါ်သော “ကိုယ်ထူကိုယ်ထ အသင်းအဖွဲ့များ” ကို မြို့နယ်အဆင့်တွင်^၆ ထူထောင် လာကြရာ ဗုဒ္ဓဘာသာ လူမှုကူညီရေး အယူအဆများရှိသည့် “ပရဟိတ” အဖွဲ့များလည်း အပါအဝင် ဖြစ်သည်။ ယနေ့အချိန်အထိ အဆိုပါ အဖွဲ့များသည် အခမဲ့ နာရေး ကူညီမှု၊ လူနာတင်ယာဉ် ဝန်ဆောင်မှု မှသည် ဒေသန္တရ အခြေခံ အဆောက်အအုံ စီမံကိန်းများကို ထောက်ပံ့ကူညီခြင်းအထိ မြောက်မြားလှစွာသော မရှိမဖြစ် လိုအပ်သည့် ဝန်ဆောင်မှုများ ပေးအပ်ရင်း အထင်အရှား ရပ်တည်လျက်ရှိကြသည်။^၇ အများအားဖြင့် အဆိုပါ ဒေသန္တရ ဝန်ဆောင်မှု ပေးအပ်သည့် အဖွဲ့အစည်းများကို နိုင်ငံရေးနှင့် ထင်ရှားစွာ မပတ်သက်သည့် သဘောသဘာဝကြောင့် လည်းကောင်း၊ တည်ရှိရာ နယ်နိမိတ်ဒေသ ကျဉ်းမြောင်းသောကြောင့် လည်းကောင်း ‘အရပ်ဘက် လူ့အဖွဲ့အစည်း’ နှင့် သီးခြားစီ ရှုမြင်တတ်ကြသည်။ CSO များနှင့် လူတွေ့မေးမြန်းမှုများ ပြုလုပ်ရာ၌ ဖြေကြားသူများက အဆိုပါ အဖွဲ့များသည် လူထုကို ကိုယ်စားမပြုဟုသော အကြောင်းပြချက်ဖြင့် မတူညီသော အဖွဲ့အစည်းဖြစ်သည်ဟု ပြောကြားခဲ့ကြသည်။ သို့စေကာမူ အဆိုပါ အဖွဲ့များသည် နိုင်ငံရေး ရည်မှန်းချက်ရှိသော သူများအတွက် လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်ရန် နေရာများကို ဖန်တီးပေး နေသည့် အနေအထားတွင်ရှိသည်။^၈ ဒေသန္တရ အဆင့် လူမှုရေး ဝန်ဆောင်မှု ပေးအပ်သည့် အဖွဲ့အစည်းများသည် အိမ်နီးနားချင်း များနှင့် ရပ်ရွာနေပြည်သူများအကြား အသိအမှတ်ပြုမှု ရယူနိုင်သည့် ကြားခံတစ်ရပ် ဖြစ်သည့်အလျောက် အစဉ်အလာ ခေါင်းဆောင်နေရာ နှင့် များမကြာမီကမှ ပေါ်ထွန်းလာသော

ကိုယ်စားလှယ် ခေါင်းဆောင်နေရာများသို့ တက်လှမ်းရန် ကြိုတင် လိုအပ်ချက် ဖြစ်လာသည်။

ဒေသန္တရအဆင့် စီးပွားရေးအသင်းအဖွဲ့များ သည်လည်း နောက်ထပ် အရေးကြီးသော မြို့နယ်အဆင့် အရပ်ဘက် အုပ်စုဖြစ်သည်။ အဆိုပါ “ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းရှင်များ”^{၁၆} သည် မြို့နယ်အဆင့် အရာရှိများနှင့် နီးကပ်သော ဆက်ဆံရေးများ တည်ဆောက်ထားကြပြီး၊ မြို့နယ်အဆင့် အစိုးရ အစည်းအဝေးများသို့ ရပ်ရွာကိုယ်စားပြု ဖိတ်ကြားခြင်း ခံကြရသည်။ ရပ်ရွာအတွင်း၌ ၎င်းတို့ကို စေတနာ သဒ္ဓါတရား ထက်သန်သော အများအကျိုး သယ်ပိုးသူများအဖြစ် ယူဆထားကြရာ ဒေသန္တရ ဖွံ့ဖြိုးရေး လုပ်ငန်းများနှင့် အများပြည်သူအတွက် အလှူအတန်းများ ပြုလုပ်ခြင်းမှ အဆိုပါ ပုံရိပ် ထွက်ပေါ်လာသည်။^{၁၇}

“ရပ်မိရပ်ဖ” များသည်လည်း ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အဆင့်တွင် အသိအမှတ်ပြုရသည့် အင်အားစုများ ဖြစ်ကြသည်။ ရပ်မိရပ်ဖ ရွေးချယ်သည့် နေရာတွင် သိသာထင်ရှားသော စံသတ်မှတ်ချက်ကို ပြဆိုရန် ခက်ခဲသော်လည်း ၎င်းတို့အထဲတွင် အောင်မြင်သော ဒေသန္တရ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းရှင်များ၊ ကျောင်းဆရာဟောင်းများ၊ သို့ GAD အရာရှိဟောင်းများ ပါဝင်တတ်ကြသည်။ ၎င်းတို့၏ နေရာမှာ ကျယ်ပြန့်လွန်းလှပြီး ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရအုပ်ချုပ် ရေး၏ အဆင့်အားလုံးတွင် လည်ပတ်ဆောင်ရွက်ပြီး ထင်ရှားသည့် နေရာတွင်ကို ယူထားကြသည်။ ၎င်းတို့ကို အစိုးရဌာနများမှ ရွေးကောက်ခံမဟုတ်သော ရပ်ရွာကိုယ်စားလှယ်များအဖြစ် ယူဆ ထားကြရာ ဤအချက်ကိုလည်း မြို့နယ် ကော်မတီများနှင့် ရပ်/ကျေး အုပ်ချုပ်ရေးမှူး ရွေးကောက်ပွဲများ ကြီးကြပ်ရေးတွင် ပါဝင်ခြင်း တို့က သက်သေခံလျက်ရှိသည်။^{၁၈} ရပ်မိရပ်ဖများသည် ဒေသန္တရ အခြေခံ အဆောက်အအုံ စီမံကိန်းများကို စီမံခန့်ခွဲသည့်နေရာတွင် ဦးစီးဦးရွက်ပြုကြရာ ရပ်ရွာ၏ ထည့်ဝင်ကူညီမှုများကို မောင်းနှင် နိုင်မည့် အရာများကို စောင့်ကြည့်ခြင်း၊ ၎င်းတို့ သတ်မှတ်ထားသည့် စီမံကိန်းများကို အကောင်အထည်ဖော်ရာ၌ လူငယ်အသင်းအဖွဲ့များကို ကြီးကြပ်ခြင်းတို့ကို အများအားဖြင့် ဆောင်ရွက်လေ့ရှိကြသည်။^{၁၉}

ရပ်မိရပ်ဖ၊ အိမ်ထောင်ဦးစီး၊ ရပ်ရွာတွင်းမှ ဆရာတော်ကဲ့သို့သော ဘာသာရေး ခေါင်းဆောင်များ အစရှိသည့် အစဉ်အလာ ဒေသန္တရ ခေါင်းဆောင်မှုပုံစံများသည် ထင်ရှားသော အင်အားစုများ ဖြစ်လျက်ရှိပြီး ကိုယ်စားလှယ်များ၊ ကြားလူများ၊ စီမံခန့်ခွဲသူများ အစရှိသည့် အခန်းကဏ္ဍများကို ရယူကာ လူမှုရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေး လှုပ်ရှားမှုများကို ဦးဆောင်လျက်ရှိကြသည်။ အများအားဖြင့် တွေ့ရလေ့ရှိသည်မှာ အများလေးစားခြင်း ခံရပြီး အစိုးရအုပ်ချုပ်ရေး လုပ်ငန်းတွင် ပါဝင်ဖူးသူ အမျိုးသားတစ်ဦး၊ သို့မဟုတ် ကျောင်းဆရာ ဟောင်းတစ်ယောက်သည် ခေါင်းဆောင်နေရာနှင့် ကိုယ်စားလှယ် အခန်းကဏ္ဍ မြောက်မြားစွာကို တပြိုင်နက်လည်း ယူထားလေ့ရှိခြင်း ဖြစ်သည်။ ၎င်းတို့ကို အစိုးရဌာနများမှ အမှန်တကယ် ရပ်ရွာ ကိုယ်စားပြုသူများအဖြစ် ယူဆထားကြရာ ဤအချက်ကိုလည်း မြို့နယ် ကော်မတီများနှင့် ရပ်/ကျေး အုပ်ချုပ်ရေးမှူး ရွေးကောက် ပွဲ များ ကြီးကြပ်ရေးတွင် ပါဝင်ခြင်းတို့က သက်သေခံလျက်ရှိသည်။^{၂၀}

လူငယ်များ၏ ပါဝင်လှုပ်ရှားမှု သည် မြန်မာနိုင်ငံ ခေတ်သစ် သမိုင်းတွင် အရေးကြီးသော အခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင်သည်။ (၂၀၁၄ ခုနှစ် သန်းခေါင် စာရင်းအရ) ^{၂၁} နိုင်ငံတော်မှ သတ်မှတ်သည့် ကြားအသက်သည် ၂၇

နှစ် ဖြစ်သည့်အတွက် မြန်မာလူငယ်ထုမှာ အထင်ကရ အင်အား တစ်ရပ် ဖြစ်လျက်ရှိသည်။ လူငယ် ဦးဆောင်သည့် အသင်းအဖွဲ့များ^{၂၂} မှာလည်း အထင်အရှားရှိပြီး ငြိမ်းချမ်းရေး တည်ဆောက်ရေး၊ လူမှု သမ္မတ ဖြစ်ရေး၊ ဘာသာပေါင်းစုံ လှုပ်ရှားမှု၊ နိုင်ငံသားနှင့် နိုင်ငံရေး အခွင့်အရေးများ တိုးတက်ရရှိရေးနှင့် မြန်မာနိုင်ငံ လူငယ်ဗဟိုပြု မူဝါဒချမှတ်ရေးတို့တွင် အဓိက ဆောင်ရွက်လျက်ရှိကြသည်။ အရေးကြီးသည့်အချက်မှာ လူငယ်အဖွဲ့များသည် တိုင်းရင်းသားနှင့် ဘာသာရေး နယ်စည်းများကို ဖြတ်ကျော်၍ ဒေသန္တရ၊ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး/ပြည်နယ် အဆင့်အလိုက် ကွန်ယက်များ (ဥပမာ ကရင်လူငယ်ကွန်ယက်၊ ကရင်နီပြည်လူငယ်များသမဂ္ဂ၊ သျမ်းလူငယ် ကွန်ယက်) နှင့် အမျိုးသားအဆင့် (အမျိုးသား လူငယ် ကွန်ဂရက်နှင့် မြန်မာနိုင်ငံလုံးဆိုင်ရာ တိုင်းရင်းသားလူငယ်များ မဟာမိတ် အစရှိသဖြင့်) ကွန်ယက်များဖြင့် တက်ကြွစွာ လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက် လျက်ရှိကြသည်။^{၂၃}

မြို့နယ်နှင့် မြို့နယ်လက်အောက်ခံ အဆင့်များတွင် လူငယ်များသည် အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရေး လက်ရုံးများအဖြစ်ဖြင့် ရပ်ရွာ ပြည် သူများ ခေါင်းဆောင်ပြီး ရပ်မိရပ်ဖများ၊ ဘာသာရေး ခေါင်းဆောင် များ^{၂၄} အစရှိသည့် ဒေသန္တရ ခေါင်းဆောင်များ ကြီးကြပ်သော ဒေသန္တရ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး စီမံကိန်းများတွင် ဝင်ရောက်လုပ်ကိုင်ပေးကြသည်။ ဆိုရှယ်မီဒီယာသည် စည်ရုံး လှုံ့ဆော်ရေးနှင့် လေ့လာရေး နည်း လမ်းများ အဖြစ် လူငယ်များ ဘဝတွင် ထင်ရှားသော အပိုင်းမှ ပါဝင် လျက်ရှိပြီး၊ အွန်လိုင်းတွင် တွေ့ရသမျှ သတင်းများကို လူငယ်များ အနေဖြင့် သံသယ ရှိကြဟန် တူသည့်အချက်ကို ထောက်သော် သတင်းတုများ၊ ကောလဟာလများ ပြန့်နှံ့လျက်ရှိသည့် အန္တရာယ်ကို ပြဆိုနေသည်။^{၂၅} လူငယ်များသည် အရာရာကို စိတ်ပါဝင်စားမှုမရှိ ဟူသော အများယူဆချက်များနှင့် ဆန့်ကျင်စွာပင် များမကြာမီ လူငယ် သုတေသီများ ဦးဆောင်၍ ရန်ကုန်နှင့် လားရှိုးတို့တွင် လူပေါင်း ၅၅၃ ဦးကို လူတွေ့မေးမြန်းခဲ့ရာ ထက်ဝက်နီးပါးမျှသော လူငယ်များသည် လူငယ် (သို့) အခြား အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုခုတွင် ပါဝင်လုပ်ကိုင်လျက်ရှိ သည်ကို တွေ့ရှိရသည်။^{၂၆} ယင်းအစီရင်ခံစာတွင် မီးမောင်းထိုးပြထား သည့် ပူးပေါင်းဆောင် ရွက်မှုအတွက် အတားအဆီးများမှာမူ ငွေကြေး အကျပ်အတည်း၊ လှုပ်ရှားဆောင်ရွက်မှုပြုရန် ချုပ်ချယ်မှုများ၊ အလုပ်အကိုင်မရရှိမှု၊ မိဘများနှင့် အာဏာပိုင်များဘက်မှ မယုံကြည် မှုသည် အဖွဲ့အစည်း ယန္တရားများထဲတွင်ပါ ထင်ဟပ်လျက်ရှိခြင်းတို့ ဖြစ်ကြသည်။^{၂၇}

မြန်မာနိုင်ငံ အရပ်ဘက်လူထု ပူးပေါင်းပါဝင်မှု၏ လက်ရှိ ပုံစံများ

မြန်မာနိုင်ငံရှိ အရပ်ဘက်လူထု ပူးပေါင်းပါဝင်မှု၏ သဘောသဘာဝ သည် အတိုက်အခံဆန်ပြီး အငြင်းပွားဖွယ်ရှိသည်ဟု မြန်မာနိုင်ငံတွင် အများယူဆကြသော်လည်း လက်တွေ့တွင်မူ အရပ်ဘက် လူ့အဖွဲ့ အစည်း အင်အားစုများသည် မြန်မာနိုင်ငံတော် အစိုးရနှင့် ချိတ်ဆက် ဆောင်ရွက်ရာ၌ အခြေအနေပေါ် မူတည်၍ ချဉ်းကပ်နည်းပေါင်းစုံနှင့် လက်တွေ့ကျပြီး ထိရောက်မှုရှိသည့် နည်းဗျူဟာများကို ရွေးချယ်အသုံးပြုကြသည်ကို တွေ့ရသည်။

အောက်တွင် သရုပ်ပြထားသည်မှာ မြန်မာနိုင်ငံတော် အစိုးရနှင့် အရပ်ဘက်လူထု ပူးပေါင်းပါဝင်မှုပြုရေးအတွက် ကျယ်ပြန့်သော လမ်းစနစ်ခု ဖြစ်ကြသည်။ သတိပြုရန်မှာ ပြည်ထောင်စုနှင့် ပြည်နယ်/

တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများနှင့် ဆက်ဆံသည့် အဆင့် ၄ နှင့် ၃ တွင် ဒီမိုကရေစီနည်းကျ ရွေးကောက်တင်မြှောက်ထားသည့် အရပ်သား အစိုးရပါဝင်သည်။ အဆင့် ၂ နှင့် ၁ တွင်မူ မြို့နယ်နှင့် မြို့နယ် လက်အောက်ခံ အဆင့်တို့နှင့် ဆက်ဆံရာ၌ အစိုးရ တည်ဆောက်ပုံမှာ ၂၀၀၈ ခုနှစ် ဖွဲ့စည်းပုံအရ အပြောင်းအလဲ မရှိပေ။ ဤအဆင့်ရှိ အရပ်ဘက်လူထု ပူးပေါင်းပါဝင်မှုသည် ပြည်ထောင်စု ဝန်ကြီးဌာနများ လက်အောက်ခံ မြို့နယ်အဆင့် ဦးစီးဌာနများနှင့်သာ အဓိက ပြုလုပ်ရခြင်း ဖြစ်သည်။ NLD အစိုးရလက်ထက် ထင်ရှားသော အရွေ့တစ်ခုမှာ မြို့နယ်အဆင့်၌ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များ၏ လှုပ်ရှားမှုကို ပို၍ မြင်တွေ့လာရခြင်းဖြစ်သည်။ အရပ်ဘက် လူ့အဖွဲ့အစည်းသည် မြန်မာပြည်သူများနှင့် ဆုံးဖြတ်ချက်ပြုလုပ် သူများကြား ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုကို အဆင်ပြေချောမွေ့စေရေးနှင့် ဦးဆောင် ဦးရွက်ပြုရေး အခန်းကဏ္ဍကို အဆင့်တစ်ခုချင်းစီ၌ ထင်ရှားစွာ လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်သည်။

များမကြာမီ အရပ်ဘက် လူ့အဖွဲ့အစည်းသည် အုပ်ချုပ်ရေး ဖွဲ့စည်း တည်ဆောက်မှုအတွင်းမှ ဖြစ်ပွားလျက်ရှိသော အပြောင်းအလဲများကို အလိုက်သင့် တုံ့ပြန်ဆောင်ရွက်နိုင်ရန် ကြိုးစားရင်း၊ အရပ်ဘက်လူထု ပူးပေါင်းပါဝင်မှုကို ပိုမိုခြုံငုံမိစေရန်နှင့် အများပြည်သူ ပါဝင်မှု ပိုမို ရရှိရန်အလို့ငှာ နေရာချဲ့ထွင်ရေးအတွက် အားသွန်ခွန်စိုက် စွမ်း ဆောင်လျက်ရှိသည်။ အောက်တွင် အထူးတင်ပြထားသည်မှာ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအဆင့်ရှိ အရပ်ဘက်လူထု ပူးပေါင်း ပါဝင်မှု၏ အဓိကကျသော လမ်းကြောင်း ပုံသဏ္ဌာန်များ ဖြစ်ကြသည်။

အရပ်ဘက် လူ့အဖွဲ့အစည်း ပုံစံပေါင်းစုံမှာ သိသာထင်ရှားစွာ ပေါ်ထွက်လာပြီး၊ အသံကျယ်လောင်မှုနှင့် ဩဇာလွှမ်းမိုးမှု အားကောင်းသည်။ လက်ရှိ အကူးအပြောင်းနှင့် အရပ်ဘက် အဝန်း အဝိုင်း စတင်ကျယ်ပြန့်လာခြင်းကြောင့် ဇာတ်ကောင် အသစ်များနှင့် ယခင် အထင်အရှားမရပ်တည်သော ဇာတ်ကောင်များပါ ပြည်သူ့ ရှေ့မှောက် ပေါ်ထွက်လာစေခဲ့သည်။ ဤတွင် နိုင်ငံရေး အကျဉ်းသား ဟောင်းများ၊ ကျောင်းဆရာများ၊ ကျောင်းသားများ အပြင် သီးခြား အဖွဲ့အစည်းများအဖြစ် ပုန်းကွယ်နေကြသော သမိုင်းတွင် ထင်ရှား ခဲ့ဖူးသည့် အဖွဲ့များမှပါ အရပ်ဘက် လူ့အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာ အုပ်စုများ အဖြစ် ဖွဲ့စည်းလာကြခြင်းပါ ပါဝင်သည် (လက်တွေ့တွင် ဤမျှ မကချေ)။ ဘက်စုံပါဝင်မှု ပိုမိုအားကောင်းစေရန် တောင်းဆိုချက် များအရ တစ်ချိန်တည်းမှာပင် အပစ်ပယ်ခံ လူအုပ်စုများ၏ အခွင့်အရေးနှင့် အသံတို့ကို အားကောင်းလာစေရန် အဓိက ရည်ရွယ်သည့် အုပ်စုများသည်လည်း အရေးကြီးသော အခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင်လာခဲ့ကြပြန်သည်။ ပွင့်လင်းမြင်သာမှု တိုးတက်လာခြင်း၊ နည်းပညာသစ်များ သုံးစွဲလာနိုင်ခြင်းတို့ကြောင့် အသစ်ပေါ်ထွက်လာ သူများမှာ ပွင့်လင်း ဒေတာနှင့် အစိုးရ ချိတ်ဆက်ဆောင်ရွက်မှု တို့မှတစ်ဆင့် တာဝန်ခံမှုနှင့် ပြည်သူလူထု ပူးပေါင်းပါဝင်မှုတို့ကို မြှင့်တင်ပေးလျက်ရှိသည့် အရပ်ဘက် နည်းပညာ အဖွဲ့အစည်းများ ဖြစ်ကြသည်။ အဆိုပါ အဖွဲ့များသည် သတင်းမီဒီယာ၊ အရပ်ဘက် လူ့အဖွဲ့အစည်းတို့နှင့် အနီးကပ် အလုပ်လုပ်လေ့ရှိပြီး အရပ်ဘက်လူထု ပူးပေါင်းပါဝင်မှု အားကောင်းစေရေးအတွက် အရေးကြီးသော လမ်းကြောင်းများအဖြစ်လည်း ဆောင်ရွက်ပေးကြပါသည်။ ယင်းအဖွဲ့များတွင် ဘတ်ဂျက် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုကို မြှင့်တင်ပေးသော အာနန္ဒာ ဒေတာ^{၆၈} ကဲ့သို့သော အဖွဲ့များနှင့် ဥပဒေပြုရေးဆိုင်ရာ ကိစ္စ ရပ်များကို ကြည့်ရှုလေ့လာနိုင်သည့် မြန်မာ့ပဉ္စမ မဏ္ဍိုင်အဖွဲ့၏

ပွင့်လင်းလွှတ်တော် ပလတ်ဖောင်း^{၆၉} ကဲ့သို့သော အဖွဲ့များ ပါဝင်ကြ ပါသည်။

၂၀၁၁ ခုနှစ်အလွန် နိုင်ငံရေးနှင့် စီးပွားရေး ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှု လုပ်ငန်းစဉ်သည် သုတေသန အဖွဲ့အစည်းသစ်များနှင့် အကြံပေးအဖွဲ့ (think tank) များ ပေါ်ထွက်လာစေရန် တွန်းအား ဖြစ်စေခဲ့ပြီး ၎င်းအဖွဲ့အစည်းအများစုမှာ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး အစီအစဉ်ပေါင်းစုံကို အကောင်အထည်ဖော်ရေး၌ သတင်းအချက်အလက်ပေးရန်၊ လွှမ်းမိုးမှု ပြုလုပ်ရန်နှင့် လေ့လာစောင့်ကြည့်ရန် အတိအလင်း ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် ဖွဲ့စည်းထူထောင်လာခဲ့ကြခြင်း ဖြစ်သည်။ သုတေသန အခြေခံ သတင်းအချက်အလက်နှင့် အသိပညာများ အသုံးပြုကာ အစိုးရ မူဝါဒ ချမှတ်ရေးတွင် သက်ရောက်မှု ရှိစေရန် အာရုံထား ဆောင်ရွက်သော အရပ်ဘက် လူ့အဖွဲ့အစည်း၏ ဤမျက်နှာစာသည် မြန်မာနိုင်ငံအတွက် အသစ်အဆန်း ဖြစ်ပြီး ယခင်နှစ်အနည်းငယ်အတွင်း၌ အမျိုးစုံသော အဖွဲ့အစည်းများသည် “ပြဿနာတစ်ခုနှင့် ပတ်သက်သော သတင်း အချက်အလက်များစွာဖြင့် ၎င်းတို့ လိုလားသော ဖြေရှင်းမှုများကို ဖော်ပြလျက် မူဝါဒရေးဆွဲခြင်းအတွက် ကူညီပံ့ပိုးမှုများ ပိုမိုပြုလုပ် လာ သည်။”^{၇၀} အဆိုပါ အဖွဲ့များ ပေါင်းစည်းလိုက်ခြင်းဖြင့် “ပညာရပ်ဝန်း” တစ်ခု သို့မဟုတ် ပေါ်ထွန်းစ “အသိပညာကဏ္ဍ” တစ်ခု သဖွယ် ပေါ်ထွန်းလာသည်။ ၎င်းတို့အနက် အချို့မှာ အစိုးရနှင့် နီးစပ်မှု ရှိပြီး GoNGO များဖြင့်ပင် နှိုင်းယှဉ်၍ ရနိုင်သော်လည်း အချို့မှာမူ တက္ကသိုလ်များထဲ၌သာ အခြေစိုက်အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ပိုမိုလွတ် လပ်စွာဖြင့်လည်းကောင်း ရပ်တည်လျက်ရှိကြသည်။ အရေးကြီး သောအချက်မှာ ၎င်းတို့၏ ဩဇာလွှမ်းမိုးမှု တိုးတက်လာသည့် သဘောမှာ အစိုးရအဖွဲ့အတွင်း အချက်အလက်အခြေပြု စိစစ်လေ့လာမှုနှင့် ဆုံးဖြတ်ချက် ချမှတ်မှုကို ပို၍ အာသီသရိုလာသည့် သဘောကို ညွှန်းဆိုသည်။

ဒေသန္တရ သတင်းမီဒီယာ^{၇၁} များသည်လည်း အများပြည်သူကို အသိပညာ မြှင့်တင်ရေး၊ ဒေသန္တရ အစိုးရထံ လိုအပ်ချက်များ အသိပေး ခြင်း၊ အစိုးရမူဝါဒများနှင့် ဝန်ဆောင်မှုများကို စောင့်ကြည့်လေ့လာခြင်း နှင့် အကဲဖြတ်ခြင်းတို့ ပြုလုပ်ရာ၌ ထင်ရှားသော အခန်းကဏ္ဍတစ်ရပ် မှ ပါဝင်စပြုလာပြီဖြစ်သည်။ လွတ်လပ်သော ဒေသန္တရ သတင်းမီဒီယာ အဖွဲ့များသည် ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများ အပါအဝင် စာဖတ်ပရိတ်သတ်တိုးပွားလျက်ရှိပြီး ဆိုရှယ်မီဒီယာ အသုံးပြုမှုကို လည်း အားကောင်းစေလျက်ရှိသည်။ တစ်ချိန်တည်းမှာပင် အဆိုပါ အဖွဲ့အများစုသည် ယခင် အရပ်ဘက် အဖွဲ့အစည်းများအဖြစ်ဖြင့် နိုင်ငံလုံးဆိုင်ရာ သတင်းမီဒီယာတွင် အသေးစိတ် မဖော်ပြနိုင်သည့် ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး သတင်းများ၊ နိုင်ငံလုံးဆိုင်ရာ သတင်းမီဒီယာ နားမလည်သည့် ကိစ္စများကို ဖြည့်စွက်ပေးသည့်အနေဖြင့် ပေါ်ထွက် လာကြခြင်းဖြစ်သည်။ သုတေသနအတွက် လူတွေ့မေးမြန်းခဲ့သူ များသည် ဒေသခံ အရပ်ဘက် လူ့အဖွဲ့အစည်း (ဥပမာ Humanity’s Institute တွင် အခြေစိုက်သော Kachin Times) မှ အရေးပါသော အသင်းဝင်များနှင့် နီးကပ်သော ဆက်ဆံရေးရှိကြပြီး ၎င်းတို့၏ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုသည် အပြန်အလှန် ဖေးမကူညီမှု ရှိကြသည်ဟု ထင်မြင်ယူဆကြသည်။^{၇၂}

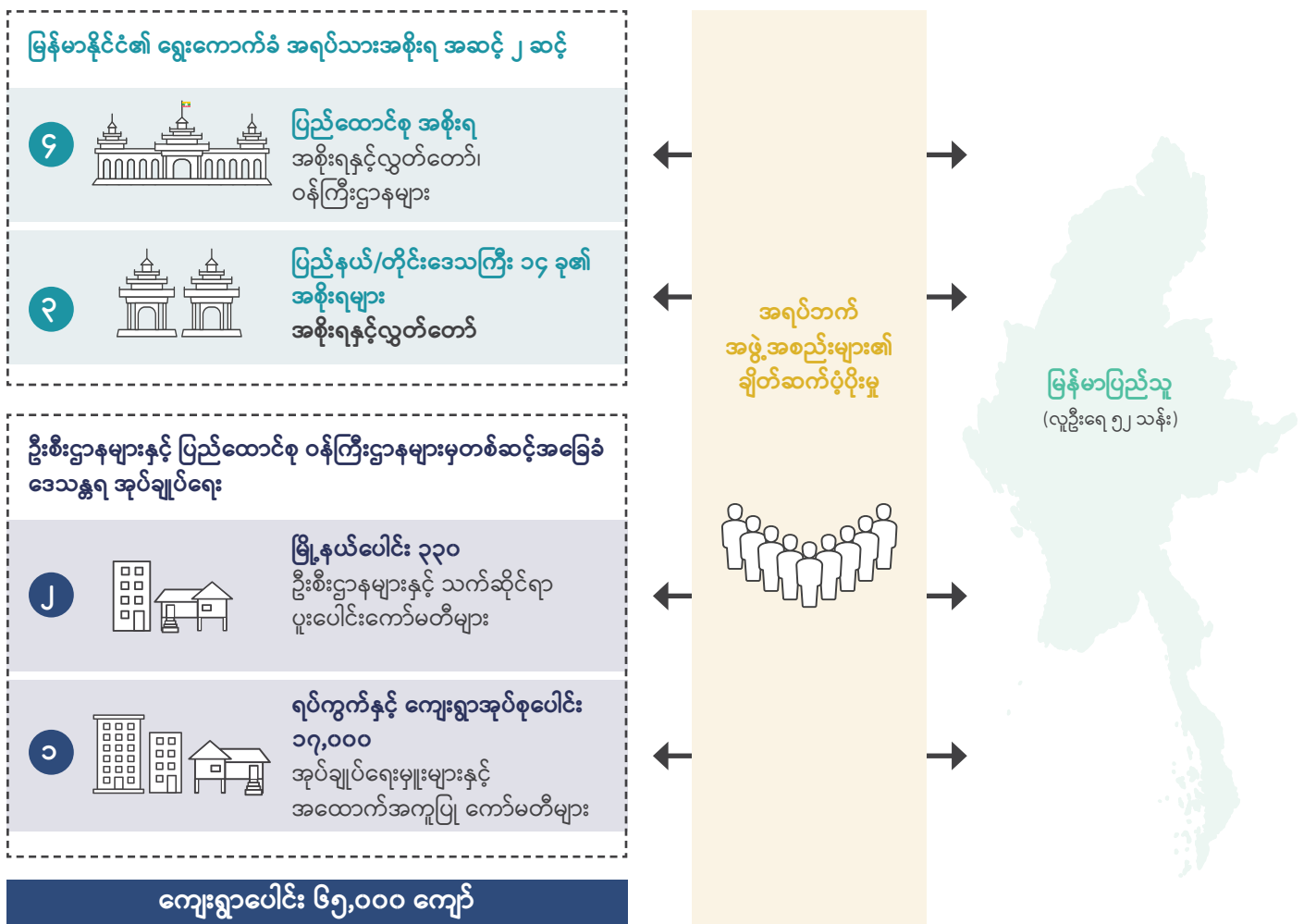
အလွတ်သဘောနှင့် နည်းလမ်းတကျ ပေါင်းစည်းမှုသည် အရပ်ဘက် လူထု ပူးပေါင်းပါဝင်မှု ပြုလုပ်နိုင်ရန် အရေးကြီးသော အရာများ ဖြစ်ကြသည်။ အရပ်ဘက် လူ့အဖွဲ့အစည်း အလွတ်သဘော

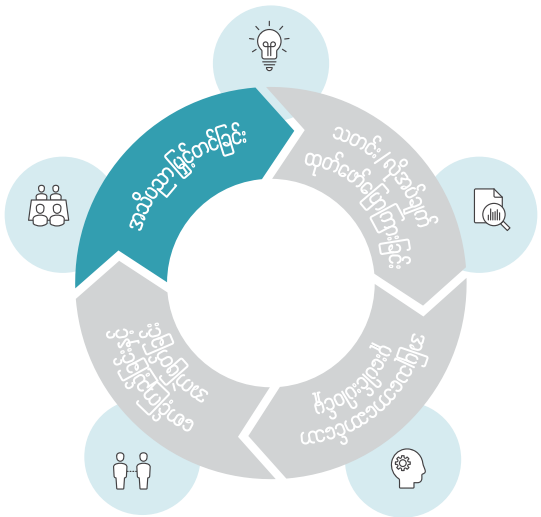
ဆက်ဆံမှုများနှင့် ချိတ်ဆက်မှုများ၏ အရေးပါမှုကို ၎င်းတို့၏ ဇီဝစက်ဝန်းအလိုက် စဉ်ဆက်မပြတ် ညွှန်းဆိုရသည်။ ဥပမာ ထားဝယ်ရှိ လယ်သမား အသင်းအဖွဲ့များကို ဒေသခံ ‘၈၈ မျိုးဆက်’ ကိုယ်စားလှယ်များမှ အဖွဲ့အစည်း ဖွဲ့ဖြိုးရေး အကြံဉာဏ်များ၊ နိုင်ငံလုံးဆိုင်ရာ အရပ်ဘက် အဖွဲ့အစည်း ဇာတ်ကောင်များ ကွန်ယက်နှင့် ချိတ်ဆက်ပေးမှုများဖြင့် ကူညီဖွဲ့စည်းပေးခဲ့ကြခြင်း ဖြစ်သည်။ ရလဒ်အားဖြင့် မိသားစုများမှ အသိပညာ တိုးပွားစေရန် အသင်းအဖွဲ့တစ်ခုအတွက် အမည်စာရင်းတင်သွင်းခြင်း၊ ထူထောင်ခြင်း၊ အစိုးရ၊ ပုဂ္ဂလိက ကုမ္ပဏီများဖြင့် ညှိနှိုင်းခြင်း၊ ၎င်းတို့၏ လိုအပ်ချက်များကို ဒေသန္တရနှင့် ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး မြေယာ အခွင့်အရေး ကော်မတီများ၌ ကိုယ်စားပြုစေခြင်းတို့ကို ပြုလုပ်လာနိုင်သည်။ ထို့အပြင် တရားဝင် ကွန်ယက်များ ဖွဲ့စည်းခြင်းဖြင့် အမျိုးသားအဆင့် နှင့် ဒေသန္တရအဆင့် အရပ်ဘက် လူ့အဖွဲ့အစည်း၏ ညှိနှိုင်းမှု ပြုလုပ်နိုင်စွမ်းကို တိုးပွားစေပြီး၊ အစိုးရ တည်ဆောက်မှုများ/ ကော်မတီများ အတွင်း တရားဝင် ကိုယ်စားပြုမှုအတွက် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ ထူထောင်ရာ၌ ပို၍ အောင်မြင်နိုင်စေရာရှိသည်။^{၇၃} အဆိုပါ အကြောင်းရင်း၏ တစ်စိတ်တစ်ဒေသမှာ အစိုးရအနေဖြင့် အဆိုပါ

ရာထူးနေရာများကို ပိုမို၍ “ကိုယ်စားပြုမှု” ရှိသည်ဟု မြင်သောကြောင့် ဖြစ်သည်။ တွေ့ဆုံမေးမြန်းခဲ့သည့် အရပ်ဘက် အဖွဲ့အစည်း ဇာတ်ကောင်များသည် များသောအားဖြင့် အရေးကိစ္စပေါင်းစုံ၊ ရည်မှန်းချက်ပေါင်းစုံဖြင့် လှုပ်ရှားနေကြသည့် တရားဝင်နှင့် အလွတ်သဘော ဖွဲ့စည်းထားသည့် အဖွဲ့ပေါင်းစုံတွင် တစ်နည်း နည်းဖြင့် ပါဝင်လျက်ရှိကြသည်။

ကဏ္ဍပေါင်းစုံတွင် အရပ်ဘက် အဖွဲ့အစည်းမှ ဇာတ်ကောင်များသည် ခိုင်မာအားကောင်းပြီး အဓိပ္ပါယ်ပြည့်ဝသော အရပ်ဘက်လူထု ပူးပေါင်းပါဝင်မှုကို မြှင့်တင် ပေးနိုင်ရန် အလို့ငှာ တိုးတက်လာသော အခြေအနေများနှင့် အခွင့် အလမ်းများကို တုံ့ပြန်ဆောင်ရွက်ခြင်း၊ ဦးဆောင်ဦးရွက်ပြုခြင်း၊ အရေးဆိုခြင်းတို့ကို ပြုလုပ်လျက် ရှိကြပါသည်။ ပထမအခန်းတွင် မိတ်ဆက်ဖော်ပြခဲ့သည့် အရပ်ဘက် လူ့အဖွဲ့အစည်း၏ လုပ်ငန်းတာဝန် များကို အခြေခံပါက အရပ်ဘက် အဖွဲ့အစည်း အင်အားစုများ၏ ဆောင်ရွက်ချက်များကို လုပ်ငန်းတာဝန် နယ်ပယ်လေးခုလုံး၌ တွေ့ရပါသည်။

ပုံ ၉ မြန်မာနိုင်ငံရှိ အရပ်ဘက် လူထုပူးပေါင်းပါဝင်မှု အဆင့်များ

အသိပညာဖြန့်တင်ခြင်း

အရပ်ဘက် အဖွဲ့အစည်း အင်အားစုများအနေဖြင့် ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများနှင့် ၎င်းတို့ကြား ပြည်သူ့လိုအပ်ချက်ကို တုံ့ပြန်မှုရှိမည့် မူဝါဒများ (ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး ဘတ်ဂျက်များ သို့ ကဏ္ဍအခြေခံ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများ) ပုံဖော်ရာ၌ သက်ဆိုင်ရာ အခန်းကဏ္ဍများကို သိနားလည်မှု ရှိရမည်ဟူသော တာဝန်နှင့် ပတ်သက်၍ အသိပညာ တိုးတက်လျက်ရှိသည်။

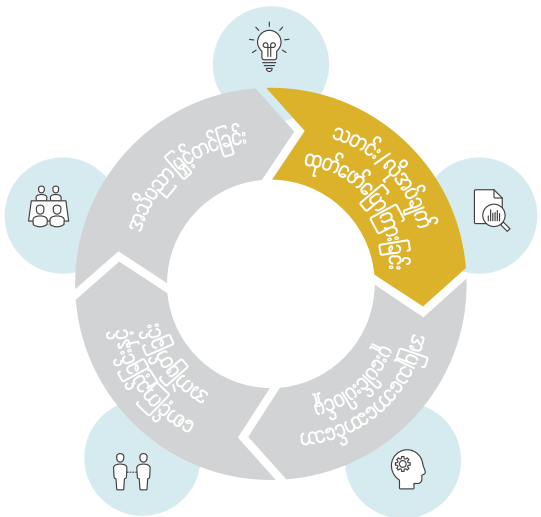
အရပ်ဘက် အဖွဲ့အစည်းများမှနေ၍ ပြည်သူလူထုအား ၎င်းတို့၏ အစိုးရကိုယ်စားလှယ်များထံမှနေ၍ မည်သည့်အရာကို မျှော်လင့်၍ ရနိုင်သည်ကို သဘောပေါက်နားလည်ရန် လိုအပ်သော အသိပညာကို ပြည်သူလူထုအား ပေးလျက်ရှိသည်။ အဆိုပါ အုပ်စုများမှနေ၍ လူ့အခွင့်အရေးနှင့် ၎င်း၏ အခြေခံ စည်းမျဉ်းများ၊ တာဝန်ခံမှု ကဲ့သို့သော ဒီမိုကရေစီနှင့် ဒီမိုကရက်တစ် စည်းမျဉ်းများ၊ မဲဆန္ဒရှင် ပညာပေး၊ မြေယာအခွင့်အရေး၊ အမျိုးသမီး အခွင့်အရေး၊ ကလေး

တောင်ကြီးမြို့၌ လူထုအသိပညာပေး အစီအစဉ် တစ်ခု ပြုလုပ် နေသည်ကို တွေ့ရစဉ်

သူငယ် အခွင့်အရေးနှင့် မူးယစ်ဆေးအစရှိသည့် အကြောင်းအရာ အလိုက် သင်တန်းများလည်း ပေးလျက်ရှိသည်။

ဤသို့ အကြောင်း အရာအလိုက် ဦးစားပေး အသိပညာဖြန့်တင်ရေး လုပ်ငန်းများသည် ၂၀၁၁ ခုနှစ်နောက်ပိုင်း ယခင် ပိတ်ပင်တားဆီး ခဲ့သော စကားလုံးများ၊ အထူးသဖြင့် လူ့အခွင့်အရေးနှင့် ဆက်စပ်သည့် အကြောင်းအရာများ အပေါ် ထိန်းချုပ်မှု ဖြေလျှော့လိုက်သည်မှ စတင်၍ ကျယ်ပြန့်လာ ခဲ့သည်။ အဆိုပါ ဆောင်ရွက်မှုများကို ရပ်ရွာအဆင့် သင်တန်းပေးမှု များနှင့် အသိပညာပေးမှု လုပ်ငန်းများ အဖြစ် ဆောင်ရွက်ခဲ့ကြပြီး ဒေသခံ သင်တန်းဆရာများ သို့ လူငယ်ခေါင်းဆောင်များ ဖန်တီးရေး အတွက် ရည်ရွယ်ပြုလုပ်သည့် ဒေသန္တရ ခေါင်းဆောင်မှု အစီအစဉ် များဖြင့် ဆက်လက်အားဖြည့် ပေးခဲ့ကြသည်။ ယခုအခါ ၎င်းတို့ကို အရပ်ဘက် အဖွဲ့အစည်း၏ ပင်မ လုပ်ငန်းစဉ်များအဖြစ် ရှုမြင် နိုင်သည်။ များမကြာသေးမီက အချို့သော အဖွဲ့များသည် အစိုးရပိုင်းမှ ဇာတ်ကောင်များကို အဓိက ကိစ္စရပ် များနှင့် အစိုးရလုပ်ငန်းတာဝန် များနှင့် ပတ်သက်၍ အသိပညာ ပေးသည့် လုပ်ငန်းများတွင် ဦးဆောင်ပါဝင်ခြင်းဖြင့် တိုက်ရိုက်ဆောင် ရွက်ပေးရန် ဖိတ်ခေါ်လာ ခဲ့ကြသည်။ အဆိုပါ ဆောင်ရွက်မှုများသည် ဆက်ဆံရေး တည် ဆောက်မှုနှင့် ရပ်ရွာပြည်သူများအား ဝန်ဆောင်မှု ပေးသူများထံ အကြောင်းကြားရန်နှင့် ဆက်သွယ်ရန် အရေးပါသည့် ပဏာမခြေလှမ်းများ ဖြစ်လာခဲ့သည်။ ဤအချက်ကို ကျားမအခြေပြု အကြမ်းဖက်မှုနှင့် ကလေးသူငယ် အခွင့်အရေးတို့နှင့် စပ်ဆိုင်သည့် ကိစ္စရပ်များတွင် အဓိက တွေ့မြင်ရလေ့ရှိပြီး ယင်းကိစ္စရပ်များ ဖြစ်ပွားပါက သင်တန်းဆရာများသည် အရင်ဦးဆုံး တုံ့ပြန်ဆောင်ရွက် လေ့ရှိသူများ ဖြစ်ကြသည်။

သတင်းအချက်အလက်နှင့် လိုအပ်ချက်များကို ထုတ်ဖော်ပြောကြားခြင်း

ပြည်သူများ၏ လိုအပ်ချက်ကို အာဏာပိုင်များမှ ဖြည့်ဆည်းပေး နိုင်ရန်အတွက် အရေးကြီးသည်မှာ အဆိုပါ လိုအပ်ချက်များကို ကောင်းစွာ ထုတ်ဖော်ပြောဆိုခြင်းဖြင့် ဆုံးဖြတ်ချက် ပြုလုပ်သူများ အတိအကျ နားလည်ပြီး ဒေသန္တရ လိုအပ်ချက်များကို ဦးစားပေးနိုင်ရန်၊ လိုအပ်ချက်နှင့် လိုလားချက်များကို ခွဲခြားနိုင်ရန်၊ မူဝါဒဆိုင်ရာ ဆုံးဖြတ်ချက်များဖြင့် တုံ့ပြန်ဆောင်ရွက်ပေးနိုင်စေရန် ဖြစ်သည်။

အရပ်ဘက် အဖွဲ့ အစည်းအနေဖြင့် ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အဆင့်တွင် တာဝန်ခံမှုနှင့် တရားမျှတရေး ပိုမိုအားကောင်းလာစေရန် နည်းလမ်း များအဖြစ် သက်သေသာကေများ ထုတ်ဖော်သည့်နေရာ၌ ပိုမို ထိရောက်စွာ ပြုလုပ်တတ်လာသည့် အရပ်အရောင်များ တွေ့ရသည်။ ဤတွင် ဖွံ့ဖြိုးရေး စီမံကိန်းများနှင့် အစိုးရ မူဝါဒများ၏^{၁၄} သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်၊ စီးပွားရေးနှင့် လူမှုရေး သက်ရောက်မှုများကို ဆန်းစစ်ခြင်း ၊ ခံစားခွင့်နည်းပါးပြီး အပစ်ပယ်ခံထားရသော အစုအဖွဲ့များ၏ လိုအပ်ချက်နှင့် လိုလားချက်များကို မီးမောင်း ထိုးပြခြင်း၊ လူ့အခွင့်အရေးနှင့် စာချုပ်ပါ အချက်အလက် ဖောက်ဖျက်မှုများကို မှတ်တမ်းတင်ခြင်းတို့လည်း ပါဝင်ပါသည်။ ဤနေရာတွင် လုပ်ငန်းစဉ်သည် ရလဒ်နှင့် တန်းတူ အရေးကြီးလာ ပါသည်။ အဆိုပါ အရပ်ဘက် အဖွဲ့အစည်းများသည် ရပ်ရွာ အစုအဖွဲ့ များနှင့် နီးကပ်သော ဆက်ဆံမှု များ

တည်ဆောက်ထားပြီး၊ ပြဿနာ ရပ်ပေါင်းစုံနှင့် ပတ်သက်၍ သတင်းအချက်အလက်များနှင့် အကူ အညီများ တောင်းခံလေ့ရှိကာ၊ တခါတရံတွင် ကိုယ်စားလှယ် နေရာ မှလည်း ဆောင်ရွက်ပေးလေ့ရှိကြ သည်။ ရပ်ရွာအသိပညာပေးသည့် လုပ်ငန်းများနှင့်အတူ သုတေသန လုပ်ငန်းများကိုလည်း အများအားဖြင့် ဆောင်ရွက်တတ်ကြပြီး^{၁၅} ၎င်းတို့၏ လိုအပ်ချက်များကို ဖော်ပြနိုင်ရန် ဒေသအလိုက် စွမ်းဆောင်ရည်ကို တည်ဆောက်လေ့ရှိ ကြသည်။ ၎င်းတို့၏ ဩဇာလွှမ်းမိုးမှု မှာလည်း အစိုးရတစ်မျိုးတည်း အပေါ်သာမဟုတ်ဘဲ အခြားသော မူဝါဒ ဖော်ဆောင်ရေးနှင့် အကောင်အထည်ဖော်ရေး အစီအမံများ အပေါ် ဩဇာရှိသော အုပ်စုများ (ဥပမာ လူသားချင်းစာနာ ထောက် ထားရေး အကူအညီပေးလျက်ရှိသူများ) ပေါ်တွင်လည်း ရှိသည်။ အချို့သော အုပ်စုများမှာမူ အစည်းအဝေးများ ပြုလုပ်ခြင်း၊ လွှတ်တော်

ကောက်နုတ်ချက် ၃
ရပ်ရွာလိုအပ်ချက်များကို တရားဝင်အောင် ပြုခြင်းနှင့် အစိုးရ၏ တုံ့ပြန်ဆောင်ရွက်မှုကို အားကောင်းစေခြင်း

၂၀၁၈ ခုနှစ် ရန်ကုန်အခြေစိုက် CSO တစ်ခု ဖြစ်သည့် Women of the World (WfW) မှနေ၍ ရပ်ကွက်အတွင်း အန္တရာယ်ရှိသည်ဟု ယူဆသည့်အရာများကို ပထဝီအမှတ်သားအလိုက် မြေပုံပြုလုပ်ရန် ရန်ကုန်၊ ရှမ်းနှင့် ကရင်တို့ရှိ မြို့နယ်သုံးခုတွင် ရပ်ကွက်လိုခြံရေး စိစစ်မှု ခြောက်ခုကို ဒီဇိုင်းချ၍ ရပ်ကွက်တွင်းနေထိုင်သူများ၊ ရပ်ကွက် အုပ်ချုပ်ရေးမှူးများတွဲဖက်၍ ပြုလုပ်ခဲ့ကြသည်။ လုံခြုံရေး စိစစ်မှု လုပ်ငန်းစဉ်သည် မြေပုံပြု ရလဒ်နှင့် ထပ်တူ အရေးကြီးသည်။ WfW အသုံးပြုသည့်နည်းလမ်းတွင် ရပ်ရွာတွင်း နေထိုင်သူများ မိမိနေထိုင်ရာရပ်ကွက်အတွင်းမှ ပထဝီ အမှတ်အသားပြု ဒေတာများကို ကောက်ယူစုဆောင်းတတ်စေရန် လေ့ကျင့်သင်ကြားပေးခြင်း၊ ပထဝီအမှတ်သား ဒေတာပေါ် မူတည်၍ မြေပုံများ ရေးဆွဲခြင်းနှင့် အဆိုပါ ရပ်ကွက်လိုခြံရေး သတင်းအချက်အလက်ဆိုင်ရာ ပုံရိပ်ကို အသုံးပြု၍ ရပ်ရွာဦးစားပေး ကိစ္စရပ်များကို သတ်မှတ်ခြင်း၊ အဆိုပါ သတင်းအချက်အလက်များကို ရပ်ကွက်နှင့် မြို့နယ် အာဏာပိုင်များသို့ ပေးပို့ခြင်းတို့ ပါဝင်သည်။ စိစစ်သူများမှ ဖော်ထုတ်ပေးသည့် လုံခြုံရေး ကိစ္စအများစုမှာ အထူးအဆန်းမဟုတ်လှချေ။ ရေလွှမ်းသည့် နေရာများ၊ မီးမရှိသည့် လမ်းများ၊ ယာဉ်တိုက်မှု အဖြစ်များသည့် နေရာများတို့မှာ ရပ်ကွက်တွင်း နေထိုင်သူများမှ အများအားဖြင့် သိရှိပြီး ဖြစ်ကြသော်လည်း ရပ်ကွက် သို့ မြို့နယ်အာဏာပိုင်များကမူ သတိမပြုမိဘဲ ရှိတတ်သည်။ လုံခြုံရေး ကိစ္စရပ်များအဖြစ် အများလက်ခံထားသည်များကို မြေပုံများဖြင့် ပြသခြင်းအားဖြင့် ရပ်ရွာတွင်းမှီတင်းနေထိုင်ကြသူများအနေဖြင့် ၎င်းတို့၏ စိတ်ပူပင်မှုများကို ခိုင်မာ အားကောင်းပြီး နည်းလမ်းတကျရှိသည့် ပုံစံဖြင့် အာဏာပိုင် များထံ တင်ပြလာသောအခါ ၎င်းတို့အနေဖြင့် ရပ်ရွာလိုခြံရေး လိုအပ်ချက်များ၏ တရားဝင်မှုကို ပထမဆုံးအကြိမ်အဖြစ် လက်ခံလာကြသည်။

WfW အနေဖြင့် မြေပုံများကို အရင်းပြုပြီး ခိုင်မာသော ချိတ်ဆက်ဆောင်ရွက်မှု၊ ယုံကြည်မှုနှင့် တစ်ဘက်နှင့် တစ်ဘက် လိုအပ်ချက်များနှင့် အကန့်အသတ်များအပေါ် နားလည်မှုတို့ကို တည်ဆောက်နိုင်ခဲ့ရာ ရပ်ရွာတွင်း နေထိုင်သူများနှင့် မြို့နယ် အာဏာပိုင်များကြား စနစ်ကျသော ဆွေးနွေးမှုများကို ချောမွေ့စွာ ပြုလုပ်ပေးနိုင်ခဲ့သည်။ လှိုင်သာယာရှိ ရပ်ကွက် တစ်ခုတွင် မြေပုံများနှင့် စပ်လျဉ်းသည့် ဆွေးနွေးပွဲ၌ ပုံမှန် ရေလွှမ်းမိုးနေကျ ဧရိယာတစ်ခုသည် မြို့နယ်အာဏာပိုင် များထံမှ အမှိုက်သိမ်းသည့် ဝန်ဆောင်မှု မရရှိသည့် ဧရိယာဖြစ်ကြောင်း ဖော်ထုတ်ခဲ့ကြသည်။ ဆွေးနွေးပွဲများနှင့် မြေပုံပြု သက်သေတို့အရ ဒေသခံ အာဏာပိုင်များမှလည်း ဝန်ဆောင်မှုများ မရှိသည့်အချက်ကို အသိအမှတ်ပြုသည့် အနေဖြင့် လိုအပ်ချက်ကို တုံ့ပြန်ဆောင်ရွက်ပေးရန် သဘောတူခဲ့ကြပြီး ရပ်ကွက်တစ်ခုလုံးသို့ ဝန်ဆောင်မှုများ တိုးချဲ့ပြုလုပ်ပေးခဲ့ကြသည်။

ရပ်ရွာသားများ ရပ်ကွက်လိုခြံရေး စစ်တမ်း တွေ့ရှိချက်များကို ထုတ်ဖော်နေသည်ကို တွေ့ရစဉ်

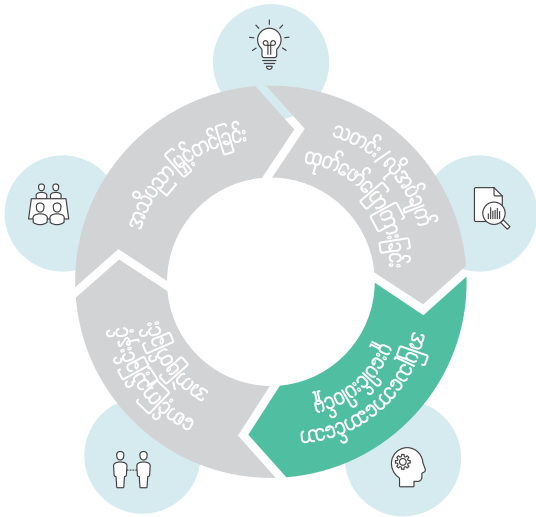
အစည်းအဝေးကြားနာမှုများတွင် တက်ရောက်ခြင်း၊ ဆက်ဆံမှု ပြုလုပ်ခြင်းတို့၌ ပိုမိုလွယ်ကူစွာ ဆောင်ရွက်လာနိုင်ကြသည်ကို ထောက်ရှုသော် ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး လွှတ်တော်များ၏ အရပ်ဘက် လူ့အဖွဲ့အစည်းနှင့် ချိတ်ဆက်ဆောင်ရွက်လာလိုစိတ်ကို တိုးပွားအောင် ပြုလုပ်လာနိုင်ကြသည်ကို မြင်တွေ့ရသည်။^{၇၆}

ဒေသခံ ပြည်သူများနှင့် ဌာနဆိုင်ရာ အရာရှိများကြားတွင် အရပ်ဘက် လူ့အဖွဲ့အစည်းအတွက် ကြားခံအဖြစ် ဆောင်ရွက်နိုင်စရာ ထင်ရှားသော နေရာတစ်ခုမှာ အောက်ခြေမှ အထက်သို့ စီမံကိန်း ရေးဆွဲခြင်း ဖြစ်ပြီး ယင်းတွင် အရပ်ဘက် လူ့အဖွဲ့အစည်း၏ လှုပ်ရှားမှုမှာ လုံးဝမရှိသည်ကို တွေ့ရသည်။ များမကြာမီ ပြုလုပ်ခဲ့သည့် မြန်မာနိုင်ငံအတွင်းရှိ မြို့နယ် ၁၀ မြို့နယ်လွှမ်းခြုံသည့် သုတေသနအရ CSO များနှင့် ဌာနဆိုင်ရာ အရာရှိများကြား ချိတ်ဆက်ဆောင်ရွက်မှု လုံးဝမရှိခြင်း၊ အရပ်ဘက် လူ့အဖွဲ့အစည်းမှ အဆိုပြုလွှာများ ရေးသားခြင်း၊ တင်သွင်းခြင်းတို့ ပြုလုပ်နိုင်စရာ လုပ်ထုံးလုပ်နည်း မရှိခြင်းတို့ကို တွေ့ရှိရသည်။^{၇၇}

အကြောင်းတရားများ ပေါင်းစုံခြင်းကြောင့် ဖြစ်ပြီး ၎င်းတို့တွင် မြို့နယ်အဆင့်၌ လွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်များ ဒေသန္တရအဆင့် ဆုံးဖြတ်ချက်ပြုလုပ်ရေး၊ ဖျန်ဖြေရေးတို့၌ ပါဝင်ဆောင်ရွက်ခြင်းဖြင့် ကိုယ်ထင်ပြုလာခြင်း၊ ဆုံးဖြတ်ချက် ပြုလုပ်ရေး၌ လွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်များ၏ ဩဇာ ကျယ်ပြန့်လာခြင်း၊ လွှတ်တော်နှင့် တရားဝင် ချိတ်ဆက်ဆောင်ရွက်နိုင်စရာ အခွင့်အလမ်းများ ပေါ်ထွန်း လာခြင်းတို့ ပါဝင်သည်။ သို့သော်လည်း အဆိုပါ ထိတွေ့ဆောင်ရွက်မှု များ၏ ရလဒ်များကိုမူ ဆန်းစစ်လေ့လာရဦးမည် ဖြစ်သည်။

ထင်ရှားပြီး နိုင်ငံအဝှမ်းလုံး အာရုံစိုက် ဆောင်ရွက်သော (အထူးသဖြင့် ရန်ကုန်အခြေစိုက်) အရပ်ဘက် လူ့အဖွဲ့အစည်း များသည် သက်ဆိုင်ရာ ဆုံးဖြတ်ချက် ပြုလုပ်သူများကို ဗျူဟာကျကျ ဖော်ထုတ်နိုင်ကြစေရန်နှင့် ပြည်သူ့ လိုအပ်ချက်များကို ထိရောက်စွာ တင်ပြနိုင်ကြစေရန်အလို့ငှာ ဒေသန္တရအဖွဲ့များ၏ အရေးဆိုနိုင်မှု စွမ်းရည်များ တည်ဆောက်ရေးကို တက်ကြွစွာ ဆောင်ရွက်ပေးလာ ကြသည်။ ဤထောက်ပံ့မှုသည် ထုံးစံအရ နောက်ဆက်တွဲ အနေဖြင့် ရန်ပုံငွေ ပေးအပ်ခြင်း၊ အနီးကပ်သင်ကြားမှုပြုခြင်း၊ မိတ်ဖက်တည်ဆောက်ခြင်း၊ အရေးဆိုမှုနှင့် သုတေသနဆိုင်ရာ နည်းပညာ စွမ်းရည် တည်ဆောက်ပေးခြင်းတို့ စုပေါင်းပါဝင်ပါသည်။^{၇၈}

တစ်ချိန်တည်းမှာပင် ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အဆင့် အရပ်ဘက် လူ့အဖွဲ့အစည်း ဇာတ်ကောင်များမှာလည်း လွှတ်တော်ကိုယ်စား လှယ်များ၊ မြို့နယ်အရာရှိများ၊ (ဥပမာ ကချင်ပြည်နယ်နှင့် မြစ်ကြီးနား ပညာရေးဦးစီးဌာန ပညာရေး ဘတ်ဂျက်များနှင့် စပ်လျဉ်း၍ လုပ်ကိုင်နေသည့် Humanity's Institute) စည်ပင်အဖွဲ့များ (ဥပမာ ထားဝယ်တွင် လောကအလင်း၊ စစ်ကိုင်းတွင် ယုံကြည်ရာ၊ ပုသိမ်တွင် Ayeyarwaddy Transparency and Accountability Association) နှင့် ချိတ်ဆက်မှုကို တိုးမြှင့်ဆောင်ရွက်လာကြသည်။ တနင်္သာရီ ကဲ့သို့သော တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ်များတွင် ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး ယူနစ် (SNU) များ ကဲ့သို့သော တရားဝင် ယန္တရားများကို မြန်မာနိုင်ငံ တွင်းထွက် သယံဇာတတူးဖော်ထုတ် လုပ်သည့် လုပ်ငန်းများ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုဖော်ဆောင်ရေး (MEITI) အောက်တွင် ဖွဲ့စည်းလိုက်ခြင်းဖြင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု ပြုနိုင်စရာ နေရာများ ထပ်တိုးရရှိလာသည်။ အဆိုပါ SNU များကို အစိုးရ၊ ပုဂ္ဂလိက ကဏ္ဍနှင့် အရပ်ဘက် လူ့အဖွဲ့အစည်းများမှ ကိုယ်စားလှယ် များဖြင့် ဖွဲ့စည်းထားသည့် သက်ဆိုင်သူများစွာ ပါဝင်သည့် အဖွဲ့ (MSG) မှ စောင့်ကြည့် လျက်ရှိသည်။ သို့သော်လည်း ဘတ်ဂျက် အကန့် အသတ်များရှိခြင်း၊ ဩဇာညောင်းသော ပုဂ္ဂလိက ကဏ္ဍမှ ကိုယ်စား လှယ်များ ပါဝင် ဆောင်ရွက်မှု နည်းပါးခြင်းတို့ကြောင့် တနင်္သာရီရှိ MEITI SNU လုပ်ငန်း အစီအစဉ်မှာမူ ကန့်သတ်မှုများ ရှိနေသည်။^{၇၉} အရပ်ဘက် လူ့အဖွဲ့အစည်းနှင့် အစိုးရတို့မှ ပြုလုပ်သည့် ပူးပေါင်း ဆောင်ရွက်ရေး ယန္တရားများ၏ သာဓကများလည်း ပေါ်ထွက် လျက်ရှိ သည်။ ဥပမာ တနင်္သာရီတွင် အရပ်ဘက် လူ့အဖွဲ့ အစည်းသည် မြို့နယ်လက် အောက်ခံအဆင့်နှင့် မြို့နယ်အဆင့် တို့တွင် မကျေနပ် ချက် တိုင်ကြားရေး ယန္တရားတစ်ရပ်ကို အောင်မြင်စွာ စတင်နိုင်ခဲ့ပြီး သတ္တုတွင်း ဦးစီးဌာနသို့ တိုင်ကြားမှုများ ပေးပို့ရာ၌ အတိုင်းအတာတစ် ခုထိ အောင်မြင်မှု ရရှိနေပြီ ဖြစ်သည်။^{၈၀}

အပြုသဘောဆောင်သော ပူးပေါင်းပါဝင်မှု

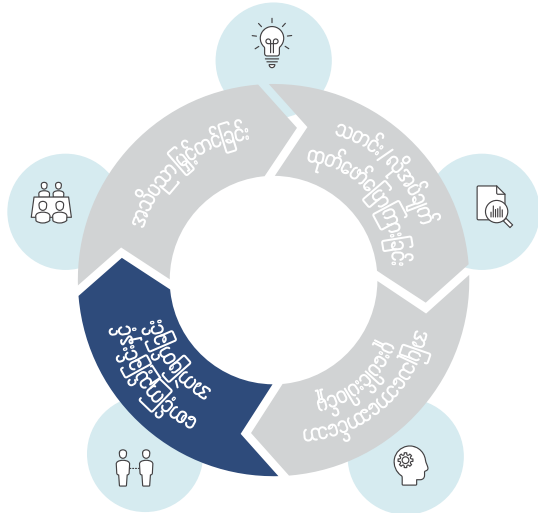
အရပ်ဘက်လူထု ပူးပေါင်းပါဝင်မှုကို ရုတ်ချဉ်းပွင့်လင်းစေခဲ့သည့် ၂၀၁၁ ခုနှစ်အလွန် ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများကို အရပ်ဘက် လူ့အဖွဲ့အစည်း ဘက်မှ မကျေနပ်မှု၊ အပြစ်တင်မှု၊ စိတ်အလိုမကျမှုတို့ဖြင့် ပုံဖော်ပြီး အစိုးရဘက်မှမူ ကာကွယ်ပြောဆိုမှုများ ပြုလုပ်ခဲ့သည်။ ခိုင်မာသော ပူးပေါင်းပါဝင်မှု ပြုလုပ်ရန် နေရာများမှာလည်း လွန်စွာ နည်းပါး ခဲ့သည်။ သို့သော်လည်း လက်ရှိတွင်မူ နိုင်ငံအဝှမ်း ပြောဆိုနေကြသည့် လမ်းကြောင်းများနှင့် သွေဖီလျက် ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအဆင့် အရပ်ဘက် လူ့အဖွဲ့အစည်းအနေဖြင့်မူ ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး လွှတ်တော်များ၊ အစိုးရ ဌာနများသို့ တစ်ဦးချင်း အစည်းအဝေးများ၊ လွှတ်တော် အစည်းအဝေးကျင်းပစဉ်အတွင်း တရားဝင် ထိတွေ့ ဆောင်ရွက်မှုများဖြင့် ဆက်ဆံခြင်း၊ ချိတ်ဆက်ဆောင်ရွက်ခြင်းတို့ ပြုလုပ်ရာ၌ များစွာ လွယ်ကူလျက်ရှိသည်ကို အသိအမှတ်ပြု လာကြသည်။ ဤသို့ လမ်းကြောင်း ပေါ်ပေါက်လာခြင်းမှာ

ကောက်နုတ်ချက် ၄

အရပ်ဘက် လူထု ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုကြောင့် ပွင့်လင်းမြင်သာမှု ပိုမိုရရှိစေခြင်း

ဒေသန္တရ အစိုးရအဖွဲ့အစည်းများ၏ လုပ်ငန်းတာဝန်များဆိုင်ရာ သတင်းအချက်အလက်များ ပိုမိုရရှိလာသည့်အခါ Ayeyarwaddy Accountability and Transparency Association (AATA) မှနေ၍ အဆင့်ပေးကဒ် စီမံကိန်းကို ၂၀၁၈ ခုနှစ်တွင် စတင်ပြုလုပ်လာခဲ့သည်။ အဆိုပါ စီမံကိန်းသည် မြူနီစီပယ် အာဏာပိုင်များ တုံ့ပြန်ဆောင်ရွက်မှုနှင့် ဝန်ဆောင်မှု အရည်အသွေးအပေါ် ရပ်ရွာနေ ပြည်သူများ၏ ထင်မြင်ချက်နှင့် ပတ်သက်၍ သာမက ရွေးကောက်ပွဲများနှင့် ဘဏ္ဍာရေး ပွင့်လင်းမြင်သာမှုများဆိုင်ရာ သိနားလည်မှု အဆင့်များကိုပါ ဆန်းစစ်လေ့လာရန် ပုံစံရေးဆွဲထားခြင်း ဖြစ်သည်။ မြို့နယ်ခြောက်ခုတွင် စီမံကိန်းကို အကောင်အထည်ဖော်ပြီးနောက် AATA မှနေ၍ တွေ့ရှိချက်များကို မြို့နယ်နှင့် ဒေသန္တရ အရာရှိများကို အသိပေးပြီး အစိုးရအနေဖြင့် အဆိုပါ အမှတ်များအပေါ် တုံ့ပြန်ဆောင်ရွက်နိုင်စရာ လုပ်ငန်းစဉ်များကို အစည်းအဝေးအတွင်း ဆွေးနွေးခဲ့ကြသည်။ ဥပမာ လျာထားနှင့် ဆောင်ရွက်ဆဲ အစိုးရ စီမံကိန်းများ၊ အမှိုက်သိမ်းသည့် လမ်းကြောင်းများ၊ အစိုးရ ဘတ်ဂျက်များ စသည်တို့ကို ရပ်ရွာမှ မသိရှိရဟု အဓိက တွေ့ရှိချက်များမှ ညွှန်းဆိုထားသည်။ ဤသည်ကို တုံ့ပြန်ဆောင်ရွက်သည့်အနေဖြင့် အဓိက လေ့လာခဲ့သည့် မြို့နယ်ခြောက်ခုတွင် စည်ပင်အဖွဲ့မှနေ၍ ၎င်းတို့၏ နှစ်စဉ်သုံးသပ်ချက်၊ အသုံးစရိတ်များနှင့် အမှုသိမ်းသည့် အချိန်ဇယားများ အသေးစိတ် ဖော်ပြထားသည့် ဗီဒီယိုဆိုင်ဘုတ် ၉၀ ကို စိုက်ထူပေးခဲ့သည်။ ချိတ်ဆက်ဆောင်ရွက်မှုနှင့် အဆင့်ပေးကဒ်ပါ တွေ့ရှိချက်များအပေါ် ကျေနပ်သွားသည့် ဧရာဝတီတိုင်းဒေသကြီးအဆင့် ညွှန်ကြားရေးမှူးမှနေ၍ အဆင့်ပေးကဒ်များ ပေးအပ်ခြင်းကို ဧရာဝတီတိုင်းဒေသကြီး တစ်ခုလုံးရှိ မြို့နယ်အားလုံးတွင် နောင်နှစ်မှစ၍ ပြုလုပ်ပေးရန် အကြံပြုလာခဲ့သည်။ ထို့အပြင်လည်း စည်ပင်ရွေးကောက်ပွဲဆိုင်ရာ ဒေတာများသည်လည်း ATAA ၏ ဥပဒေရေးရာ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှု လုပ်ငန်းတွင် အထောက်အကူဖြစ်စေခဲ့သည်။ ဤဆောင်ရွက်ချက်သည် အရပ်ဘက်လူထု ပူးပေါင်းပါဝင်မှုဆိုင်ရာ ဆောင်ရွက်ချက်များကို မောင်းနှင်ရာ၌ သက်သေများကို အခြေခံအဖြစ် ဆန်းသစ်စွာ အသုံးပြုနိုင်ပြီး၊ အစိုးရ၏ ဆန်းစစ်မှုပြုလုပ်ခံနိုင်ခြင်းနှင့် တုံ့ပြန်ဆောင်ရွက်ရာ၌ လက်တွေ့ဆောင်ရွက်နိုင်စရာ ခြေလှမ်းများကို ပြုလုပ်လိုစိတ်ကိုလည်း အထင်အရှား ပြသနိုင်ခဲ့သည်။

စည်ပင်သာယာရေး အဖွဲ့၏ ဘဏ္ဍာဝင်ငွေ များအား ဖော်ပြထား သည့် ဆိုင်းဘုတ်များကို တွေ့ရစဉ်

စောင့်ကြည့်ခြင်းနှင့် အကဲဖြတ်ခြင်း

အစိုးရများအနေဖြင့် ၎င်းတို့ ကတိပြုထားသည့် စီမံကိန်းများနှင့် မူဝါဒများကို အမှန်တကယ် အကောင်အထည်ဖော်စေရေးနှင့် ၎င်းတို့၏ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများ၏ အရည်အသွေးနှင့် အကျိုးသက်ရောက်မှုကို ဆန်းစစ်ရန်မှာ မြန်မာနိုင်ငံရှိ အရပ်ဘက် လူ့အဖွဲ့အစည်းအတွက် အတန်ငယ် ထူးဆန်းသော သဘောတရားတစ်ရပ် ဖြစ်နေပါသည်။ အဆိုပါ စောင့်ကြည့်ခြင်း သို့ အကဲဖြတ်ခြင်း လုပ်ငန်းမှ ထွက်ပေါ် လာသည့် သက်သေများကို အခြေခံ၍ အစိုးရကို တာဝန်ခံအောင် ပြုလုပ်သည့် အတွေ့အကြုံမှာလည်း နည်းပါးသေးသည်။ သို့သော်လည်း များမကြာမီ ဆောင်ရွက်ချက်များအနက် သတိပြုစရာကောင်းသည့် များမှာ အစိုးရ ဝန်ဆောင်မှု အရည်အသွေးနှင့် လက်လှမ်းမီမှု၊ ရွေးကောက်ခံ အရာရှိများ၏ စွမ်းဆောင်ရည်တို့ကို စောင့်ကြည့်လေ့လာရန် ရည်ရွယ်သည့် (ဥပမာ သင့်မြတ်သူများ၏ ငြိမ်းချမ်းရေးလမ်းစဉ်အဖွဲ့ နှင့် ပညာအလင်းပွင့် မြန်မာသုတေသန ဖောင်ဒေးရှင်းမှ

ပြုလုပ်သော) ^{၁၁} လုပ်ငန်းများနှင့် အစိုးရဘတ်ဂျက်များကို စိစစ် လေ့လာသည့် (ဥပမာ အာနန္ဒာ ဒေတာမှ ပြုလုပ်သည့်) ဆောင်ရွက် ချက်များ ဖြစ်ကြသည်။ အချို့သော ဘတ်ဂျက်ဒေတာများတွင် ပွင့်လင်းမြင်သာမှု တိုးတက်လာသည့်အတွက် အရပ်ဘက် လူ့အဖွဲ့အစည်းများမှာ အစိုးရ ဝန်ဆောင်မှု ပေးအပ်ခြင်းနှင့် ဘတ်ဂျက် အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းတို့ကို စောင့်ကြည့်လေ့လာမှု

ပြုလာနိုင်ကြသည်။ ဤတွင် ပဲခူးတိုင်းဒေသကြီးအတွင်း အာနန္ဒာ ဒေတာအဖွဲ့မှ ပြုလုပ်သည့် ပထမဆုံးသော ပြည်သူ့အသုံးစရိတ် ခြေရာ ကောက် စစ်တမ်း (PETS)နှင့် တနင်္သာရီ^{၁၂} နှင့် စစ်ကိုင်းတိုင်း ဒေသကြီး တို့တွင် ပြုလုပ်သည့် စည်ပင်အဖွဲ့ဝန်ဆောင်မှုများကို စာရင်းစစ်ခြင်းတို့ လည်း အပါအဝင် ဖြစ်သည်။

ကောက်နုတ်ချက် ၅
အကောင်အထည်ဖော်မှု အရည်အသွေးကို ဆန်းစစ်ခြင်း

၂၀၁၈ ခုနှစ်တွင် အာနန္ဒာ ဒေတာအဖွဲ့မှ ပဲခူးတိုင်းဒေသကြီး အရပ်ဘက် လူ့အဖွဲ့အစည်းနှင့် တွဲဖက်၍ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပထမဆုံးသော ပြည်သူ့အသုံးစရိတ် ခြေရာကောက် စစ်တမ်း (PETS) တစ်ခု ပြုလုပ်ခဲ့သည်။ အာနန္ဒာသည် ရန်ကုန် အခြေစိုက် အရပ်ဘက် နည်းပညာ အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုဖြစ်ပြီး တရားဝင် ဖွင့်ပေးထားသော ဘတ်ဂျက်ဒေတာများကို ပဲခူးတိုင်းဒေသကြီးရှိ မြို့နယ် ၂၄ ခုလုံးရှိ အရပ်ဘက် လူ့အဖွဲ့အစည်းသို့ မျှဝေခြင်းဖြင့် အဆိုပါ လုပ်ငန်းစဉ်ကို စတင်လိုက်သည်။ အတူတကွပင် အရပ်ဘက် လူ့အဖွဲ့အစည်းမှ ပါဝင်ဆောင်ရွက်ပေးသူများမှ ရေရှိရေးသည် အဓိက ဦးစားပေး ကိစ္စရပ် ဖြစ်ကြောင်း ဖော်ထုတ်ခဲ့ကြသည်။ ရေပေးဝေရေး လုပ်ငန်းများကို စီမံခန့်ခွဲနေသည်မှာ ကျေးလက်ဒေသ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး ဦးစီးဌာန (DRD) ဖြစ်သည့် အားလျော်စွာ အရပ်ဘက် လူ့အဖွဲ့အစည်းမှ သေးငယ်သော အဖွဲ့တစ်ဖွဲ့သည် DRD သို့ အဆိုပြု စီမံကိန်းတစ်ရပ် ပေးပို့ခဲ့ရာ ချက်ခြင်းဆိုသလိုပင် DRD မှလည်း လျာထားချက်ပါ စီမံကိန်းများမှ အသေးစိတ် စီမံကိန်းအဆင့် ဒေတာများကို အရပ်ဘက် လူ့အဖွဲ့အစည်းသို့ ပြန်လည် ပေးပို့လာခဲ့သည်။ ၎င်းသတင်းအချက်အလက်များကို လက်ခံရရှိသည့်အခါ အရပ်ဘက် လူ့အဖွဲ့အစည်းအတွက် လျာထားချက်ပါ ရေတွင်းများ တူးဖော်ရေးအတွက် အကောင်အထည်ဖော်သည့် အဆင့်နှင့် ရေအရင်းမြစ် ရရှိနိုင်ခြေ၊ ရေအရင်းမြစ်၏ သောက်သုံး၍ ရနိုင်ခြေနှင့် ရပ်ရွာတွင်းနေထိုင်သူများမှ ငွေကြေးထည့်ဝင်နိုင်သည့်အဆင့်တို့ ကို ပါ အဆုံးအဖြတ် ပေးလာနိုင်ခဲ့သည်။ မြို့နယ်တစ်ခုချင်းစီမှ ဒေတာကောက်ယူခြင်းကို အရပ်ဘက် လူ့အဖွဲ့အစည်းမှ ဦးဆောင်ပြုလုပ်ခဲ့သည်။ နောက်ဆုံးတွင် တွေ့ရှိချက်များကို ပဲခူးတိုင်းဒေသကြီး စိုက်ပျိုးရေးနှင့် ဆည်မြောင်းဝန်ကြီး၊ ပဲခူး DRD အကြီးအကဲ၊ DRD မှ မြို့နယ်အရာရှိများနှင့် အရပ်ဘက် အဖွဲ့အစည်းတို့ကို မျှဝေပေးခဲ့သည်။ ရလဒ်အနေဖြင့် အစိုးရမှနေ၍ အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက် လုပ်ငန်းစဉ်အတွင်း အရည်အသွေး ထိန်းချုပ်ရန် ရုံးတွင်း လုပ်ထုံးလုပ်နည်း အဆင့်ဆင့်ကို သုံးသပ်ရန်နှင့် မြှင့်တင်ရန် သဘောတူခဲ့သည်။

“
အစိုးရများအနေဖြင့် ၎င်းတို့ တတ်ပြုထားသည့် စီမံကိန်းများနှင့် ပူဝါဒများကို
အမှန်တကယ် အကောင်အထည်ဖော်စေရေးနှင့် ၎င်းတို့၏ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများ၏
အရည်အသွေးနှင့် အကျိုးသက်ရောက်မှုကို ဆန်းစစ်ရန်မှာ ပြန်ဟနိုင်ငံရှိ အရပ်ဘက်
လူ့အဖွဲ့အစည်းအတွက် အတန်ငယ်ထူးဆန်းသော သဘောတရားတစ်ရပ် ဖြစ်နေပါသည်။”

အခန်း ၃

ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးအဆင့် အရပ်ဘက်လူထု ပူးပေါင်းပါဝင်မှု အားကောင်းစေရန် အခွင့်အလမ်းများ

၂၀၁၀ ခုနှစ်မှ စတင်၍ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများ၊ လွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်များနှင့် ဒေသခံ အာဏာပိုင်များသည် သက်ဆိုင်ရာ အခန်းကဏ္ဍနှင့် တာဝန်များနှင့် ကိုက်ညီသော ဖွံ့ဖြိုးမှု ရှိလာကြပြီး၊ စွမ်းဆောင်ရည် တိုးပွားလာမှုကို ပြသလာနိုင်ပြီး သက်ဆိုင်သူများနှင့် ချိတ်ဆက်ဆောင်ရွက်မှုကို (တရားဝင်ရော အလွတ်သဘောဖြင့်ပါ) တိုးမြှင့်ရန် ဆောင်ရွက်ချက်များကို စတင်လာခဲ့သည်။ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအဆင့်ရှိ အဓိပ္ပါယ်ပြည့်ဝသော အရပ်ဘက်လူထု ပူးပေါင်းပါဝင်မှုကို လမ်းဖွင့်ပေးနိုင်၊ ကန့်သတ်နိုင်သော လက်ရှိ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုများ၏ အလားအလာကို အသိအမှတ်ပြုသည့်အနေဖြင့် အောက်ပါ အပိုင်းတွင် အရပ်ဘက်လူထု ပူးပေါင်းပါဝင်မှုအတွက် ပေါ်ထွက်လာသည့် အခွင့်အလမ်းများကို အကျဉ်းချုပ်တင်ပြထားပြီး၊ လက်ရှိ အကန့်အသတ်များကိုလည်း ဖော်ပြထားပါသည်။

၁။ အများပြည်သူရပ်ဝန်းတွင် သတင်းအချက်အလက်များ ဒေတာများ တိုးပွားလာခြင်းကြောင့် အရပ်ဘက်လူထု ပူးပေါင်းပါဝင်မှုဆိုင်ရာ ဆောင်ရွက်ချက်များအတွက် သတင်းပေးပို့နိုင်ခြင်းနှင့် အားကောင်းအောင် ပြုလုပ်နိုင်ခြင်း

၂၀၁၄ ခုနှစ်မှ စတင်၍ မြန်မာနိုင်ငံတော် အစိုးရသည် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုနှင့် ပတ်သက်၍ နိုင်ငံတကာသို့ ပေးထားသည့် ကတိကဝတ်များကို အရှိန်မြှင့်ဆောင်ရွက်လာခဲ့ရာ တွင်းထွက် သယံဇာတ တူးဖော်ထုတ်လုပ်သည့် လုပ်ငန်းများ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုဖော်ဆောင်ရေး (EITI)^{၈၃} ကဲ့သို့သော အရာများကို လက်မှတ်ရေးထိုးခြင်း၊ ဘတ်ဂျက် ပွင့်လင်း မြင်သာမှု ညွှန်းကိန်း^{၈၄} ရမှတ်များ တိုးတက်စေရန် အရေးပါသည့် လုပ်ဆောင်ချက်များတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံခြင်းတို့ကို ပြုလုပ်လာကြသည်။ တချိန်တည်းမှာပင် အစိုးရသည် ၎င်း၏ ရည်မှန်းချက်များနှင့် စီမံကိန်းများကို ရှင်းလင်းစွာ ထုတ်ဖော်ကြေညာလာသည့်အတွက် အဓိပ္ပါယ် ပြည့်ဝသော အရပ်ဘက်လူထု ပူးပေါင်းပါဝင်မှုပြုလုပ်ရန် အခွင့်အလမ်းများ ပေးလာခဲ့သည်။ အစိုးရ ဦးစားပေး လုပ်ငန်းများကို သိရှိခွင့်ရခြင်းသည် အရပ်ဘက် လူ့အဖွဲ့အစည်းနှင့် ပြည်သူများအတွက် အစိုးရ၏ ကတိကဝတ်များကို ဆန်းစစ်၍ ရလဒ်ရရှိစေသည့်အတွက်

ပြည်သူလူထုနှင့် ဥပဒေပြုရေးဘက်မှ အစိုးရ ဆောင်ရွက်ချက်များ မည်မျှ ထိရောက်မှုရှိသည်ကို စောင့်ကြည့်လေ့လာ၍ ရလဒ်ရရှိစေသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတော် အစိုးရသည် ဤလမ်းကြောင်းဦးတည်ရာအတိုင်း ထင်ရှားစွာ လျှောက်လှမ်းလျက်ရှိပြီး ပြည်ထောင်စု အစိုးရ၏ အချက် ၁၂ ချက်ပါဝင်သော စီးပွားရေး မူဝါဒနှင့် စီးပွားရေးနှင့် လူမှုရေး ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှု မူဘောင်^{၈၅} တို့ဖြင့် စတင်ခဲ့သည်။ များမကြာမီက ဆိုလျှင် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲပြီး ဟန်ချက်ညီသော ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု စီမံကိန်း (MSDP) တွင် အစိုးရ၏ လက်ရှိ မျှော်မှန်း ချက်ကို မဏ္ဍိုင်ငါးရပ်ဖြင့် ပေါင်းစည်းတင်ပြထားပြီး၊ ယင်းမျှော်မှန်းချက် အောင်မြင်စေရေးအတွက် တိုးတက်မှု တိုင်းတာရေး အညွှန်းကိန်း မူဘောင် တစ်ရပ်ကိုပါ ထည့်သွင်းပေး ထားသည်။ MSDP သည် NLD အစိုးရမှ ချမှတ်သည့် မူဝါဒဆိုင်ရာ ဦးစားပေးလုပ်ငန်းများ အနက် အရေးကြီးဆုံးသော ထုတ်ပြန်ချက်ဖြစ်သည်။

ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများမှလည်း ပွင့်လင်းမြင်သာမှု တိုးတက်စေရေးအတွက် ခြေလှမ်းကျကျဖြင့် ချီတက်လျက်ရှိကြသည်။ ဥပမာ ဘဏ္ဍာနှစ် ၂၀၁၈-၁၉ ခုနှစ်တွင် တရားဝင် ခွင့်ပြုထားသည့် ဘတ်ဂျက်ဆိုင်ရာ သတင်းအချက်အလက်များကို အများပြည်သူ ပိုမိုလက်လှမ်းမီစေရန် ကြိုးပမ်းသည့်အနေဖြင့် ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး တစ်ဆယ့်လေးခုလုံးတွင် Citizen's Budget များ ထုတ်ဝေခဲ့ကြသည်။ ထို့အပြင် ရှမ်း၊ တနင်္သာရီနှင့် ပဲခူးတို့မှာ ဘတ်ဂျက် အကြိုထုတ်ပြန်ချက်များ ပြုလုပ်နိုင်သည့် ပထမဦးဆုံးသော ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများ ဖြစ်လာကြသည်။^{၈၆} ထို့အပြင် Citizen's Budget အပါအဝင် အခြားဘတ်ဂျက်ဒေတာများ ထွက်ပေါ်လာခြင်းကြောင့် အတွေးသစ်များ ထွက်ပေါ်လာနိုင်စရာ ရှိသော်လည်း အရပ်ဘက် လူ့အဖွဲ့အစည်းနှင့် အခြား အများပြည်သူနှင့် ဆိုင်သည့် အဖွဲ့အစည်းများအနေဖြင့် အဆိုပါ အချက်အလက်များကို အသုံးပြုပြီး အစိုးရများကို တာဝန်ခံစေရန် သို့ ဘတ်ဂျက်ရေးဆွဲသည့် လုပ်ငန်းစဉ်ကို ဩဇာလွှမ်းမိုးနိုင်ရန် အသုံးပြုခြင်း မရှိကြသေးချေ။ ဤသို့ ဖြစ်ရခြင်းမှာ ဘတ်ဂျက်ဒေတာများကို မည်သို့အသုံးပြုရမည်ဟူသော နည်းပညာဆိုင်ရာ စွမ်းရည်မရှိခြင်းနှင့် တစ်စိတ်တဒေသ

သက်ဆိုင်သော်လည်း အများပြည်သူသို့ ဖွင့်ပေးသည့် ဘတ်ဂျက်ဒေတာမှာ ပြီးပြည့်စုံမှု မရှိခြင်းကြောင့်လည်း ဖြစ်သည်။

မြို့နယ်အဆင့် ဦးစီးဌာနများသည်လည်း ၎င်းတို့၏ စီမံချက်များနှင့် နောင်လာမည့် စီမံကိန်းများကို အများပြည်သူသို့ ထုတ်ပြန်ကြေညာ ချက်များ၊ ဆိုရှယ်မီဒီယာ၊ ပွင့်လင်းမြင်သာရေး ဘုတ်များ အစရှိသည်တို့မှတစ်ဆင့် အသိပေးမှုများ စတင်ပြုလုပ်လာကြသည်။ ၂၀၁၈ ခုနှစ်တွင် တောင်ကြီးမြို့ စည်ပင်သာယာရေးအဖွဲ့မှ မြို့နယ်စီပယ် Citizen's Budget *၇ ကို ထုတ်ဝေခဲ့ရာ ယင်းနောက် ဘဏ္ဍာနှစ် ၂၀၁၉ -၂၀၂၀ ခုနှစ်တွင် မုံရွာ စည်ပင်အဖွဲ့မှပါ အလားတူ ပြုလုပ်လာခဲ့သည်။

ပွင့်လင်းလွှတ်တော် platform ကဲ့သို့သော လမ်းကြောင်းများသည် လည်း လွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်များ၏ စွမ်းဆောင်ရည်နှင့် စပ်လျဉ်း၍ ယခင်မရရှိခဲ့ဖူးသည့် သတင်းအချက်အလက်များကို ပေးအပ်လာနိုင်ခဲ့သည့်အတွက် ပြည်သူ၊ အရပ်ဘက်အုပ်စုများနှင့် သတင်းမီဒီယာတို့အတွက် လွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်များ၏ စွမ်းဆောင်ချက်နှင့် ဥပဒေရေးရာ တိုးတက်မှုများကို ခြေရာ ကောက်လာနိုင်ခဲ့သည်။ အစိုးရ ဦးစားပေး လုပ်ငန်းများနှင့် ဆုံးဖြတ် ချက်များအပေါ် ပြည်သူလူထု ပိုမို၍ သိရှိခွင့် ရလာခဲ့ သည့်အပြင် ဆောင်ရွက်ဆဲ သုတေသနမှလည်း အစိုးရ၏ ဖွဲ့စည်းမှု များနှင့် လုပ်ငန်းစဉ်ကို ပိုမိုကောင်းမွန်စွာ နားလည်စေ သည့်အတွက် ရည်ရွယ်ထားသည့် အရပ်ဘက်လူထု ပူးပေါင်းပါဝင်မှု လုပ်ငန်းများ ကိုလည်း ပြုလုပ်လာနိုင်စေခဲ့သည်။

၂။ ပြည်သူလူထု ပူးပေါင်းပါဝင်ရန် အရေးကြီးပုံကို အစိုးရမှ လူသိရှင်ကြား အသိအမှတ်ပြုသည့် သာဓကများ ပေါ်ထွက်လာခြင်း

ဘတ်ဂျက်နှင့် စီမံကိန်း ရေးဆွဲရေး လုပ်ငန်းစဉ်တွင် ပူးပေါင်းပါဝင်မှု လိုအပ်သည်ကို မြန်မာနိုင်ငံတော် အစိုးရမှ အသိအမှတ်ပြုလာစေသည့် နေရာတစ်ခု ထွက်ပေါ်လာခဲ့သည်။ MSDP ၏ ဗျူဟာအမှတ်စဉ် ၂.၄.၆ တွင် “အဆင့်တိုင်းတွင် ဘဏ္ဍာရေး လုပ်ငန်းစဉ်၌ ပြည်သူတို့၏ ပါဝင်မှု ပမာဏ ပိုမိုကြီးထွားလာရေးနှင့် အားလုံး ပိုမိုပါဝင်နိုင်ရေးကို တွန်းအားပေးရန်” ဖော်ပြထားသည်။ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများ ထုတ်ဝေသည့် Citizen's Budget စာစောင်များတွင်လည်း ဘတ်ဂျက်စက်ဝန်းတွင် ပြည်သူလူထု ပူးပေါင်းပါဝင်မှု အရေးကြီး သည်ကို အသိအမှတ်ပြုထားပြီး၊ ပြည်သူလူထုနှင့် ချိတ်ဆက် ဆောင်ရွက်နိုင်မည့် လမ်းစာများ ပိုမိုများပြားလာစေရန် ဆောင်ရွက် လျက်ရှိသည်များကိုလည်း ဖော်ပြထားသည်။ ၂၀၁၉ ခုနှစ်တွင် ပဲခူးတိုင်းဒေသကြီး အစိုးရမှ နောက်ထပ် ခြေတစ်လှမ်းတိုးဆောင်ရွက် သည့်အနေဖြင့် ဒေသခံ အရပ်ဘက် လူ့အဖွဲ့အစည်းကို ဘတ်ဂျက် အကြိုထုတ်ပြန်ချက်နှင့် ပတ်သက်၍ လာရောက်လေ့လာရန် ဖိတ် ခေါ်ပြီး ထင်မြင်ချက်များကို လွှတ်တော်အမတ်များနှင့် ပဲခူးတိုင်း ဒေသကြီး စီမံကိန်းနှင့် ဘဏ္ဍာရေး ဝန်ကြီးဌာနမှ ကိုယ်စားလှယ်များသို့ တိုက်ရိုက်ပြုလုပ်စေခဲ့သည်။ ထုတ်ပြန်ကြေညာချက်များသည် လက်တွေ့ဆောင်ရွက်ချက်အဖြစ်သို့ အလိုအလျောက် ကူးပြောင်း မလာသော်လည်း အတိတ်နှင့် နှိုင်းစာပါက ထင်ရှားသော အရွေ့တစ်ခု ဖြစ်လာသည်ကို တွေ့ရပြီး အစိုးရအနေဖြင့် ပြည်သူလူထုနှင့် အရပ်ဘက် လူ့အဖွဲ့အစည်း၏ အပြုသဘောဆောင်သော စစ်ဆေးမှုကို ပို၍ လက်ခံမှု ရှိလာသည်။

၃။ ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများသည် ၎င်းတို့၏ အခန်းကဏ္ဍများကို ချဲ့ထွင်လာသည့်အတွက် အဓိပ္ပါယ်ပြည့်ဝပြီး ကျယ်ပြန့်သော အရပ်ဘက်လူထု ပူးပေါင်းပါဝင်မှုအတွက် နေရာများ ပိုမိုထွက်ပေါ်လာသည်။

၂၀၁၅ ခုနှစ် ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေ ပြင်ဆင်ချက်များသည် မြေယာစီမံခန့်ခွဲမှု၊ သတ္တုအသေးစားလုပ်ငန်း၊ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေး၊ ရေအရင်းမြစ်များ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးတို့အပြင် ကလေးသူငယ်များ၊ အမျိုးသမီးများ၊ သက်ကြီးရွယ်အိုများနှင့် မသန်မစွမ်းသူများကို စောင့်ရှောက်ရေးတို့နှင့် သက်ဆိုင်သည့် ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးများ၏ အာဏာများကို တိုးချဲ့ပေးလိုက်သည်။ အဆိုပါ ပြောင်းလဲမှုများတွင် အခြေခံပညာရေး၊ ဆေးရုံဆေးခန်းများနှင့် သက်ဆိုင်သည့် အာဏာများပါ အကန့်အသတ်နှင့် ခွင့်ပြုပေး ထားသည့်အတွက် ယခင် ဇယား ၁ အရ ပြည်ထောင်စု အစိုးရ၏ စီရင်ပိုင်ခွင့်တွင်သာ ရှိသော နယ်ပယ်တစ်ရပ်တွင် ပြည်နယ်/ တိုင်းဒေသကြီးများကို ပါဝင်ဆောင်ရွက်ခွင့် ပေးအပ်လိုက်ခြင်း ဖြစ်သည်။ ၎င်းတို့ကြောင့် ဇယား ၂ တွင် အမှတ်စဉ်ထိုး ဖော်ပြထား ချက်များအရ ပြည်သူလူထုအတွက် အလွန်တရာ အရေးကြီးလှသည့် တာဝန်များကို တိုး၍ ရရှိလာခဲ့သည့်အပြင် ပြည်သူလူထုနှင့် ၎င်းတို့နှင့် ပိုမိုနီးကပ်မှုရှိသော အစိုးရအုပ်ချုပ်ရေး ယန္တရားများကြား ပူးပေါင်း ပါဝင်မှု ပြုလုပ်ရန် နေရာသစ်များကို ဖွင့်လှစ်ပေးလိုက် နိုင်ခဲ့သည်။ သို့သော်လည်း ဇယား ၂ တွင် သတ်မှတ်မပေးထားသည့် ကဏ္ဍများအရ အဆိုပါ နယ်ပယ်တစ်ခုချင်းစီအတွက် “ပြည်ထောင်စုမှ ပြဋ္ဌာန်းသည့် ဥပဒေနှင့်အညီ” ဆောင်ရွက်ရမည်ဟု ပါရှိသည့်အတွက် ပြည်ထောင်စု ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းချက်မရှိသည့်အခါ အဆိုပါ အလားအလာ ရှိသော တာဝန် သစ်များသည် ပြည်ထောင်စု အဆင့်တွင်သာ ရှိမြဲရှိနေသည်။ **

လက်တွေ့တွင်မူ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ဒေသခံ အာဏာပိုင်များသည် ဒေသန္တရ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးနှင့် တရားဥပဒေ စိုးမိုးရေးတို့ကို ဦးဆောင်သည့်နေရာတွင် ၎င်းတို့၏ အခန်းကဏ္ဍကို ချဲ့ထွင်လာကြသည်။ ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး နှင့် ဒေသန္တရ အစိုးရ ဇာတ်ကောင်များသည် ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုကို မိတ်ဆက်ပေးရန်နှင့် ၎င်းတို့၏ ဦးစားပေးလုပ်ငန်းများအကြောင်းကို ဆက်သွယ်တင်ပြနိုင်ရန် ခြေလှမ်းပြင်လာကြသည်။ ထို့အပြင်လည်း မြို့ပြဒေသမှ ရပ်ကွက်များ သာမက ကျေးလက်ဒေသရှိ ကျေးရွာအုပ်စုများနှင့် ကျေးရွာများသို့ပါ ပုံမှန် ကွင်းဆင်း လေ့လာခြင်းဖြင့် မြို့နယ်များတွင် ပို၍ လူယောင်ပြ လာကြသည်။ ဥပမာ အချို့သော ပြည်နယ်များ/တိုင်းဒေသကြီးများတွင် MOPF ဝန်ကြီးများသည် ဘတ်ဂျက် စက်ဝန်းအစတွင် ကွင်းဆင်း လေ့လာမှုများ ပြုလုပ်ကြပြီး ၎င်းမှာ ဝန်ကြီးချုပ်များနောက်မှ လိုက်ပါ ပေးရသည့် သာမန် ဝန်ကြီးဌာနဆိုင်ရာ လာရောက်လည်ပတ်မှုနှင့် သီးခြားစီဖြစ်သည်။*၈ မြို့နယ်အဆင့်တွင်မူ အဆိုပါ လာရောက် လည်ပတ်မှုများကို ရပ်/ကျေး အုပ်ချုပ်ရေးမှူးများ၏ အကူအညီဖြင့် မြို့နယ်အုပ်ချုပ်ရေးမှူးမှ စီစဉ်ရပြီး ရပ်/ကျေး အုပ်ချုပ်ရေးမှူးများမှ ဒေသခံ ပြည်သူများကို ဖိတ်ကြားပြီး အစိုးရမူဝါဒများ၊ ဆောင်ရွက်ချက် များနှင့် စပ်လျဉ်း၍ လက်ရှိဆောင်ရွက်နေသည်များကို နားထောင် စေခြင်း၊ ဒေသခံတို့၏ လိုအပ်ချက်များကို ကြားနာနိုင်မည့် ဆွေးနွေးမှုများ ပြုလုပ်ပေးခြင်းတို့ဖြင့် ကူညီပံ့ပိုးပေးရသည်။ သို့သော်လည်း မြို့နယ်အဆင့် အများပြည်သူနဲ့ တွေ့ဆုံပွဲများ၊ အများပြည်သူ ကြားနာမှုများနှင့် ကွင်းဆင်း လေ့လာမှုများသည် ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးအလိုက်၊ မြို့နယ်အလိုက်နှင့် ဝန်ကြီးဌာန

ကောက်နုတ်ချက် ၆

မြန်မာနိုင်ငံတော် အစိုးရမှ ပြုလုပ်သည့် အစိုးရ ပွင့်လင်းမှုရှိရေး ကတိကဝတ်များ

ပွင့်လင်းသော အစိုးရအဖွဲ့ဝင်။ အစိုးရများသည် အရပ်ဘက် လူ့အဖွဲ့အစည်းနှင့် အတူ ခိုင်မာသော အဆင့်များ၊ ကတိကဝတ်များ ပါဝင်သည့် နှစ်နှစ်စာ လုပ်ငန်းစီမံချက်များကို စုံလင်များပြားလှစွာသော ကိစ္စရပ်များအတွက် ဖန်တီးခဲ့သည်။ အဆိုပါ ပုံစံတွင် အရပ်ဘက် အဖွဲ့အစည်းများ သို့မဟုတ် နိုင်ငံသားများ၏ တိုက်ရိုက် ချိတ်ဆက်ဆောင်ရွက်မှုတို့ကို အစိုးရများအား ပံ့ပိုးရာတွင်နှင့် စောင့်ကြည့်ရာတွင် နေရာတစ်ခု ရစေရန် အာမခံပေးထားသည်။

<https://www.opengovpartnership.org/about/approach/>

ဘတ်ဂျက် ပွင့်လင်းမြင်သာမှု စစ်တမ်း (OBS)။ ဘတ်ဂျက်သတင်းအချက်အလက်များကို အများပြည်သူ လက်လှမ်းမီစေရေးနှင့် တာဝန်ခံမှုရှိသော ဘတ်ဂျက်စနစ်များ ကျင့်သုံးလာစေရေးအတွက် အားပေးဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည့် ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ သုတေသနနှင့် အရေးဆိုမှုဆိုင်ရာ အစီအစဉ်တစ်ရပ်ဖြစ်ပြီး အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ဘတ်ဂျက်မိတ်ဖက် အဖွဲ့အစည်း (IBP) ၏ ဘတ်ဂျက် ပွင့်လင်းမြင်သာမှု အညွှန်းကိန်း တစ်စိတ်တဒေသ ဖြစ်သည်။ OBS ကို ၂၀၀၆ ခုနှစ်တွင် စတင်ခဲ့ပြီး (၁) ပွင့်လင်းမြင်သာမှု (၂) ထိန်းကျောင်းမှုနှင့် (၃) ပြည်သူ့ပါဝင်ဆောင်ရွက်မှု ဟူသော ပြည်သူ့ဘတ်ဂျက်တာဝန်ခံမှု၏ မဏ္ဍိုင်သုံးရပ်ကို သီးခြားလွတ်လပ်စွာ နှိုင်းယှဉ်သည့် ကမ္ဘာ့ တစ်ခုတည်းသော ဆန်းစစ်လေ့လာချက် ဖြစ်သည်။

ဘတ်ဂျက်ပွင့်လင်းမြင်သာမှုအညွှန်းကိန်း (OBI)။ OBS ၏ အစိတ်အပိုင်းဖြစ်ပြီး ဗဟိုအစိုးရဘတ်ဂျက် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုနှင့် ပတ်သက်လျှင် ကမ္ဘာပေါ်တွင် တစ်ခုတည်းသော သီးခြားလွတ်လပ်သည့် နှိုင်းယှဉ်တိုင်းတာချက်ဖြစ်သည်။ ဘတ်ဂျက်ပွင့်လင်းမြင်သာမှုအညွှန်းကိန်းသည် ၎င်းတိုင်းတာသည့် တိုင်းပြည်များကို အမှတ် ၀ မှ ၁၀၀ အထိပေးသည်။ ယင်းအမှတ်ကို IBP မှ အညွှန်းကိန်းတည်ဆောက်ရာ၌ အသုံးပြုပြီး ၎င်းလေ့လာသည့် တိုင်းပြည်များကို အဆင့် သတ်မှတ်သည်။

<https://www.internationalbudget.org/open-budget-survey/>

တွင်းထွက် သယံဇာတ တူးဖော်ထုတ်လုပ်သည့် လုပ်ငန်းများ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုဖော်ဆောင်ရေး (EITI)။ သယံဇာတ တူးဖော်မှုလုပ်ငန်းများ (ရေနံ၊ သဘာဝဓါတ်ငွေ့နှင့် တွင်းထွက် အရင်းမြစ်များ) တွင် ပွင့်လင်းမြင်သာပြီး တာဝန်ခံမှုရှိသော စီမံခန့်ခွဲမှု အားကောင်းစေရေးအတွက် အာရုံထား လုပ်ဆောင်သည့် ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းစဉ်တစ်ရပ် ဖြစ်သည်။ တူးဖော်မှတ်၊ ဝင်ငွေရရှိမှု၊ ပြည်သူလူထုအတွက် မျှော်မှန်းထားသည့် အကျိုးကျေးဇူးများ အစရှိသည့် သတင်းအချက်အလက်များ ဖွင့်ပေးခြင်းဖြင့် အစိုးရနှင့် ပုဂ္ဂလိက ကဏ္ဍများတွင် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုနှင့် တာဝန်ခံမှု မြင့်မားလာစေရေးအတွက် အားပေးကူညီရန် ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ စံနှုန်းတစ်ရပ်ကို ယင်းလုပ်ငန်းစဉ်တွင် သတ်မှတ်ပေးထားသည်။

<https://eiti.org/homepage>

အလိုက် များစွာ ကွဲပြားမှုရှိပြီး ပူးပေါင်းပါဝင်မှုအဆင့်၊ လူအုပ်စုမျိုးစုံ ပါဝင်မှုနှင့် လာရောက်လည်ပတ်သည့် အရာရှိများမှ အများပြည်သူ၏ လိုအပ်ချက်များကို မည်မျှအရေးတယူရှိသည်ဟူသော ကိစ္စများနှင့် ပတ်သက်၍မူ ဆက်လက်လေ့လာရန် လိုအပ်လျက်ရှိသေးသည်။ များမကြာမီက ပြုလုပ်ခဲ့သည့် သုတေသနတစ်ခုအရ အာဏာပိုင် များမှနေ၍ ကျေးရွာအုပ်ချုပ်ရေးလုပ်ငန်းကို အဆင့်မြှင့်တင်ရေးနှင့် ပစ္စည်းဝယ်ယူရေး လုပ်ငန်းစဉ်များတွင် ပိုမို၍ပွင့်လင်းမြင်သာမှု ရှိစေရေးတို့အတွက် ဆောင်ရွက်လာကြပြီး၊ အကတိလိုက်စားမှုနှင့် ခရိုနီစနစ် လျော့ပါးစေရေးတို့အတွက်လည်း တိုက်တွန်းနှိုးဆော် လျက် ရှိကြကြောင်း သာဓကများ တွေ့ရသည်။^{၆၀} မြေယာအငြင်းပွားမှု များ နှင့် မြေသိမ်းမှုများနှင့် ပတ်သက်၍ အဆုံးအဖြတ်ပေးရာတွင်လည်း ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများမှ ဆထက်ထမ်းပိုး ပါဝင် ဆောင်ရွက်လာကြသည်။^{၆၁}

အစိုးရအောက်ပိုင်းအလွှာများမှ ကောက်ခံခွင့်ရှိသည့် အခွန်ဝင်ငွေ အချိုးအဆနှင့် အရင်းမြစ်များကို ခွဲဝေရန် ဆုံးဖြတ်ချက်များ ပြုလုပ်နိုင် စွမ်းတို့သည် အစိုးရအလွှာအသီးသီးတွင် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု အခြေအနေ

မည်သို့ ရှိကြောင်း ပြဆိုသည့် ရည်ညွှန်းချက်ဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရများသည် ၂၀၁၀ ခုနှစ်မှစတင်၍ နိုင်ငံဘတ်ဂျက်၏ ကြီးစွာသော ပမာဏတစ်ရပ်ကို ရရှိလာကြသည်။ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအဆင့် ဇာတ်ကောင် များအနေနှင့်လည်း ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအဆင့်ရှိ အရင်းမြစ်များကို ကဏ္ဍအသီးသီး တွင် မည်သို့ခွဲဝေရမည်ဟူသော ကိစ္စ၌ ပိုမို၍ ပြောရေးဆိုခွင့် ရရှိလာပြီ ဖြစ်သည်။ ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး ဘတ်ဂျက်များ၏ ပမာဏမှာ ပျမ်းမျှခန့်မှန်းခြေအားဖြင့် အစိုးရအသုံးစရိတ် စုစုပေါင်း၏ ၁၂ ရာခိုင်နှုန်းမျှရှိသည်။^{၆၂} သို့သော် မကြာသေးမီ ပြုလုပ်ခဲ့သည့် သာမန် နှင့် ငွေလုံးငွေရင်း အသုံးစရိတ်ကို ခွဲခြားပြီး စိစစ်ထားသည့် လေ့လာ ချက်အရ မြို့နယ်တစ်ခု အတွင်း ခွဲတမ်းချပေးသည့် ငွေလုံးငွေရင်း အသုံးစရိတ်အားလုံး၏ ၈၈ ရာခိုင်နှုန်းအထိကို ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသ ကြီး ဘတ်ဂျက်ထဲမှ ဘဏ္ဍာငွေ ထောက်ပံ့ပေးရကြောင်း တွေ့ရှိ ရသည်။^{၆၃} အဆိုပါ ရာခိုင်နှုန်းသည် မြို့နယ်အလိုက် ကွာခြားမှု ရှိသော်လည်း (ယင်းလေ့လာချက်အရပင် ၃၃ ရာခိုင်နှုန်းအထိ နိမ့်ပါးသည်လည်းရှိ) ဤအချက်သည် ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရ များသည် လမ်း၊ တံတားနှင့် လျှပ်စစ်ဓါတ်အား လိုင်းများ ဆောက်လုပ်

ခြင်းကဲ့သို့သော အဓိကကျသည့် အရေးကိစ္စ များတွင် အရေးကြီးသော အခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင်လျက်ရှိကြောင်း ထင်ရှားစွာ ဖော်ပြ လျက်ရှိသည်။^{၆၄}

၄။ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များသည်လည်း မြို့နယ်အဆင့်တွင် တက်ကြွပြီး လွှမ်းမိုးမှုရှိသည့် အခန်းကဏ္ဍတစ်ခုကို ဦးဆောင် လျက်ရှိကြသည့်အပြင် ပြည်သူလူထုကိုလည်း အဓိက လုပ်ငန်း တာဝန်တစ်ခုအနေဖြင့် ကိုယ်စားပြုလျက်ရှိကြရာ အရပ်ဘက်လူထု ပူးပေါင်းပါဝင်မှု တိုးပွားလာစေရန် အခွင့်အလမ်းများပင် ဖြစ်သည်

ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များဖြင့် ပြုလုပ်သည့် သုတေသနအရ ပြည်သူကို ကိုယ်စားပြုရန်၊ အစိုးရကို ထိန်းကျောင်းရန်နှင့် ဥပဒေပြုရန် ဟူသည့် လွှတ်တော်၏ လုပ်ငန်း တာဝန် သုံးရပ်အနက် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ် အများစုသည် သက်ဆိုင်ရာ မဲဆန္ဒနယ်များအား ကိုယ်စားပြုခြင်းကို ၎င်းတို့၏ ပင်မ အခန်းကဏ္ဍအဖြစ် ယူဆထားကြသည်ကို တွေ့ရသည်။^{၆၅} NLD အစိုးရ လက်အောက်တွင် တွေ့ရသည့် သိသာထင်ရှားသော အရွေ့ တစ်ခုမှာ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များသည် ဒေသန္တရအဆင့်များ၌ အချိန်ပိုပေး လာကြပြီး၊ မြို့နယ် စီမံကိန်းရေးဆွဲရေးနှင့် အကောင် အထည်ဖော်ရေး ကော်မတီ (TPIC) ကဲ့သို့သော NLD အစိုးရ၏ မျှော်မှန်းချက်အတိုင်း အောက်ခြေမှအထက်သို့ စီမံကိန်းရေးဆွဲခြင်းကို အကောင်အထည်ဖော် ရန် ဖွဲ့စည်းထားသည့် ကော်မတီများတွင်လည်း ပါဝင်ဆောင်ရွက်မှု ပိုမို ပြုလုပ်လာကြသည်။ ထို့အပြင်လည်း လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ် များသည် မြေယာအငြင်းပွားမှုများကို ဖြေရှင်းပေးခြင်း၊ ရပ်/ကျေး အုပ်ချုပ်ရေးမှူးများကို တာဝန်ခံအောင် ပြုလုပ်ခြင်းတို့၌ အချိန်များစွာ ပေး၍ ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည်ကိုလည်း တွေ့ရသည်။^{၆၆} သို့တိုင် လွှတ်တော်များအတွက် ပြည်သူနှင့် ဆက်ဆံရေး တိုးတက်ကောင်းမွန် အောင် ဆောင်ရွက်နိုင်စရာကျန်သေးသည်ကို တွေ့ရသည်။ ၂၀၁၈ ခု နှစ်တွင် မန္တလေး တိုင်းဒေသကြီး လွှတ်တော် သည် ဝက်ဘ်ဆိုဒ်တစ်ခု လွှင့်တင်သည့် ပထမဦးဆုံးနှင့် တစ်ခု တည်းသော ပြည်နယ်နှင့် တိုင်း ဒေသကြီး ဥပဒေပြုရေး ယန္တရား ဖြစ်လာခဲ့သည်။ အနည်းငယ်မျှသော လွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ် များသာလျှင် အခြားသော ဆက်သွယ်ရေး နည်းဗျူဟာများ ရှိကြပြီး အချို့သာလျှင် ဖေ့ဘုတ်စာမျက်နှာ ထားရှိကြ သည်။^{၆၇}

၅။ မြို့နယ်အဆင့်တွင် ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်မှုပိုင်း ပြုပြင် ပြောင်းလဲရေး မရှိသည့် အခြေအနေတွင် ခြွင်းချက်အနေဖြင့် စည်ပင်အဖွဲ့များသည် မြို့ပြဒေသ ရပ်ကွက်များ၌ ထိရောက်မှု ရှိသော အရပ်ဘက်လူထု ပူးပေါင်းပါဝင်နိုင်မည့် အခွင့်အလမ်းတစ်ခုကို ဖန်တီးပေးလာသည်။

ယေဘုယျအားဖြင့် ခိုင်မာအားကောင်းပြီး ပိုမိုကိုယ်စားပြုမှုရှိသော ဒေသန္တရ အစိုးရများသည် အစိုးရနှင့် အရပ်ဘက် လူ့အဖွဲ့အစည်းကြား အဓိပ္ပါယ်ပြည့်ဝသော ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုတိုးပွားစေရန် အားပေး တတ်ကြသည်ကို တွေ့ရှိရသည်။ ဝန်ဆောင်မှုပေးသည့် ရပ်ရွာ အစုအဖွဲ့များနှင့် အနီးကပ်ဆုံးတွင်ရှိကြသည့် ရွှေ့တန်းမှ ဝန်ဆောင်မှု ပေးသူများနှင့် အစိုးရ ဇာတ်ကောင်များ အဖြစ်ဖြင့် ဒေသန္တရ အစိုးရ များသည် အရပ်ဘက်လူထု ပူးပေါင်းပါဝင်မှုအတွက် အကောင်းဆုံး သော အလားအလာကို ဆောင်ကြဉ်းလာနိုင်စရာရှိသည်။ သို့သော်လည်း ဤသည်မှာ ၎င်းတို့၏ ဆုံးဖြတ်ချက် ပြုလုပ်နိုင်သည့်

အာဏာများနှင့် ဒေသန္တရ ရပ်ရွာအစုအဖွဲ့များမှ တင်ပြလာသည့်များအပေါ် ပြောင်းလဲမှုများ ပြုလုပ်နိုင်ခြင်းမရှိမရှိဆို သောအချက်ပေါ် မူတည်သည်။ တစ်ချိန်တည်းမှာပင် ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများ သို့မဟုတ် ဒေသန္တရ အစိုးရအရာရှိများကို ဆုံးဖြတ်ချက် ပြုလုပ်နိုင်စွမ်း မရှိဟု ထင်မြင်ယူဆကြပါက အရပ်ဘက် လူ့အဖွဲ့အစည်းအနေနှင့် ၎င်းတို့နှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မည့်အစား အစိုးရအထက်ပိုင်း အဆင့်များဖြင့် အခွင့်သာသလို အလုပ်လုပ်ရန်သာ ရွေးချယ်ကြပေလိမ့်မည်။ အဆိုပါ အကြောင်းပြချက်များကြောင့် အစိုးရ၏ ရွေးကောက်ခံ တတိယ အလွှာသည် အစိုးရနှင့် ပြည်သူကြား အဓိကကျသော မျက်နှာစာတစ်ခုအနေဖြင့် ဆောင်ရွက်နိုင်ပြီး ယင်းအလွှာတွင် အရပ်ဘက်လူထု ပူးပေါင်းပါဝင်မှုဆိုင်ရာ စွမ်းဆောင်ချက်များမှာ အပြောင်းအလဲပေါ် သက်ရောက်မှု အရှိနိုင်ဆုံး ဖြစ်သည်။

လက်ရှိ မြန်မာနိုင်ငံတွင် မြို့နယ်အုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာ ဖွဲ့စည်းမှုပိုင်း ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှု မရှိသည့်အတွက် အစိုးရ၏ တုံ့ပြန်ဆောင်ရွက်နိုင်စွမ်းအပေါ် အတားအဆီးဖြစ်စေပြီး တောင်းဆိုသည့်ဘက်နှင့် ဖြည့်ဆည်းသည့်ဘက် တာဝန်ခံမှု အတွက် တွန်းအားများကို အားပျော့သွားစေသည်။ သို့သော်လည်း USDP နှင့် NLD အစိုးရနှစ်ရပ်လုံးသည် ဒေသန္တရ ကော်မတီများနှင့် ရန်ပုံငွေများ မိတ်ဆက်အသုံးပြုခြင်း၊ တခါတရံ ဤသို့သော တွန်းအားပေးမှုများ အတွင်းမှနေ၍ ရပ်ရွာအတွက် ယန္တရားများ ဖွဲ့စည်းပေးခြင်းတို့ဖြင့် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျှော့ချရေး မူဝါဒကို ဆက်လက်ဆောင်ရွက်ခဲ့ကြသည်။

USDP အစိုးရ၏ “ပြည်သူ့ဗဟိုပြု ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု” ဟူသော ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျှော့ချရေး မူဝါဒတွင် အုပ်ချုပ်ရေးပိုင်း ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှု (၂၀၁၂ ခုနှစ် ရပ်ကွက် သို့မဟုတ် ကျေးရွာအုပ်စု အုပ်ချုပ်ရေး ဥပဒေ) နှင့် မြို့နယ်အဆင့် ကော်မတီများ ဖွဲ့စည်းပေးခြင်း တို့ ပါဝင်ပါသည်။ ရှေ့ခန်းတွင် အသေးစိတ် ဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း ရပ်/ ကျေး အုပ်ချုပ်ရေးမှူး ဥပဒေ အရ ရွေးကောက်ပွဲများ ကျင်းပပြုလုပ် လာခဲ့သည့်အတွက် ရပ်ရွာနေပြည်သူများမှ ရပ်/ကျေး အုပ်ချုပ်ရေးမှူး များအား ပိုမို၍ တုံ့ပြန်ဆောင်ရွက်ရန် များစွာ မျှော်လင့်လာကြသည်။^{၆၈} တချိန်တည်းမှာပင် ရပ်ရွာနေပြည်သူများသည် ရပ်/ကျေး အုပ်ချုပ်ရေး မှူးများ၏ အခန်းကဏ္ဍကို သိနားလည်မှုမရှိခြင်း၊ သို့မဟုတ် ရှေးယခင် အတိုင်း ဥပဒေနှင့် ရပ်ရွာတည်ငြိမ်ရေးကို ထိန်းသိမ်းရေး၊ အုပ်ချုပ်ရေး လုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်ရေးတို့ကိုသာ ပြုလုပ်လိမ့်မည်ဟု ထင်မြင် ယူဆထားကြခြင်းကိုသာ သုတေသနအရ တွေ့ရှိရသည်။^{၆၉} ထို့အပြင် ရပ်ကွက် နှင့် ကျေးရွာအုပ်စု အုပ်ချုပ်ရေးမှူး ရွေးကောက်ပွဲများသည် သတင်းအချက်အလက် ရယူနိုင်မှု မရှိခြင်း၊ သတင်းမီဒီယာ၊ နိုင်ငံရေး ပါတီများနှင့် အရပ်ဘက် လူ့အဖွဲ့အစည်းတို့မှ စိတ်ပါဝင်စားမှုနှင့် ပါဝင် ဆောင်ရွက်မှု မရှိခြင်းတို့ကြောင့် ၎င်းရွေးကောက်ပွဲများကို သုံးသပ်ရာ၌ အကန့်အသတ်များ ရှိသည်ကို တွေ့ရသည်။^{၇၀} သို့ဖြစ်ပါ၍ အဆိုပါ ကျယ်ပြန့်လာသော အခန်းကဏ္ဍသည် အရပ်ဘက်လူထု ပူးပေါင်းပါဝင် မှု ပိုမိုရရှိစေရန် အခွင့်အလမ်းတစ်ခု ပေးလာသော်လည်း ရလဒ်များ ကိုမူ စောင့်ကြည့်ရန် လိုသေးသည်။ ရပ်/ကျေး အုပ်ချုပ်ရေးမှူးများအား ၎င်းတို့၏ ကျယ်ပြန့်လာသော အခန်းကဏ္ဍနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများ၊ လေ့ကျင့်သင်ကြားမှုများ ပြုလုပ်ခြင်းမရှိသေးသည့် အတွက် ဤအချက်မှာ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု ပြုလုပ်နိုင်စရာ နေရာ တစ်ခု ဖြစ်လာသည်။ ရပ်/ကျေး အုပ်ချုပ်ရေးမှူးများကို ပံ့ပိုးကူညီခြင်း ဖြင့် သက်ဆိုင်သူများ ပူးပေါင်းပါဝင်မှုကို ချဲ့ထွင်ခြင်း၊ ရပ်/ကျေး

အုပ်ချုပ်ရေးမှူး စွမ်းဆောင်ရည်များကို အားကောင်းစေခြင်း၊ ရပ်/ကျေး အုပ်ချုပ်ရေးမှူးများ၏ အခန်းကဏ္ဍများ၊ တာဝန်များနှင့် ရွေးကောက်ပွဲများကို ရပ်ရွာနေပြည်သူများ သိနားလည်အောင် ပြုလုပ်ခြင်းအပြင် အရေးကြီးသောကိစ္စမှာ ကျားမတန်းတူညီမျှမှု ရှိစေရန်နှင့် လူစုံတက်စုံ ပါဝင်မှု ရှိစေရန် လိုအပ်ချက်ကို သိသာထင်ရှားစေခြင်းတို့ကို ဆောင်ရွက်ရာ၌ အရပ်ဘက် လူ့အဖွဲ့အစည်းအနေဖြင့် အရေးကြီးသော အခန်းကဏ္ဍမှ လှုပ်ရှားနိုင်ပါသည်။^{၁၁၁}

ယခင် ဒေသန္တရအဆင့် ကော်မတီများသည် လူမှု-စီးပွား ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး စီမံကိန်းရေးဆွဲမှုများတွင် အရပ်သား ကိုယ်စားပြုမှု ပါဝင်အောင် ပြုလုပ်ပေးရန်ကိစ္စ အပါအဝင် အစိုးရဌာနများနှင့် ဒေသခံ ပြည်သူများကြား ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်မှု ပိုမိုရှိအောင် ဆောင်ရွက်ပေးရန် အခွင့်အာဏာ ရှိကြပါသည်။ ရပ်ရွာခေါင်းဆောင်များအပြင် အရပ်ဘက် လူ့အဖွဲ့အစည်း၊ စီးပွားရေးနှင့် ကျွမ်းကျင်ပညာရှင် အသင်းအဖွဲ့များမှ ကိုယ်စားလှယ်များကို ပါဝင်စေခြင်းဖြင့် အများပြည်သူ ပူးပေါင်း ပါဝင်မှုကို မြှင့်တင်ပေးရန်လည်း အဆိုပါ ကော်မတီများစွာတို့မှ ဆောင်ရွက်ခဲ့ကြပါသည်။^{၁၁၂} သို့သော်လည်း အများပြည်သူ ပါဝင်ဆောင်ရွက်မှုကို မြှင့်တင်ပေးရာ၌မူ ၎င်းတို့၏ အကျိုးသက်ရောက်မှုမှာ တစ်ခုနှင့် တစ်ခု ကွာခြားကြပါသည်။ ဥပမာအားဖြင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး အထောက်အကူပြု ကော်မတီများနှင့် မြို့နယ်စည်ပင်သာယာရေး ကော်မတီများတွင် ရွေးကောက်ပွဲ ကျင်းပပြုလုပ်ပေးရသည့် လုပ်ငန်းစဉ်ပါရှိသော်လည်း လက်တွေ့တွင်မူ ယင်း ရွေးကောက်ပွဲများမှာ ပွင့်လင်းမြင်သာမှု မရှိသည့်အပြင် ဒေသန္တရ လိုအပ်ချက်များကို အဓိပ္ပါယ်ပြည့်ဝစွာဖြင့် ခြုံငုံ ကိုယ်စားပြုနိုင်စေရန်အတွက် ရပ်ရွာပြည်သူများနှင့် တိုင်ပင် ဆွေးနွေးသည့် တရားဝင် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများလည်း မပါရှိပေ။^{၁၁၃} NLD အစိုးရသည်လည်း ဒေသခံ ပြည်သူများ၏ ပါဝင်မှုနှင့် တာဝန်ခံမှုတို့ကို အားကောင်းလာစေရန် ဒေသန္တရအဆင့် ကော်မတီများကို ပင်မ ယန္တရားများ အဖြစ် ဦးစားပေးအသုံးပြုသည့် အလားတူ ချဉ်းကပ်နည်းကိုသာ ဆက်လက်အသုံးပြုခဲ့သည်။ ၂၀၁၅ ခုနှစ် ရွေးကောက်ပွဲများအပြီး NLD အစိုးရမှနေ၍ ဒေသန္တရအဆင့်ရှိ ကော်မတီများ၏ ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်မှုပိုင်းကို ပြင်ဆင်မှု မြောက်မြားစွာ ပြုလုပ်ခဲ့သည်။ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး အထောက်အကူပြု ကော်မတီကို ဖျက်သိမ်းပြီး မြို့နယ် စီမံကိန်းရေးဆွဲရေးနှင့် အကောင်အထည်ဖော်ရေး ကော်မတီ (TPIC) ကို မိတ်ဆက်အသုံးပြုလာရာ၌ မြို့နယ်စည်ပင်သာယာရေး ကော်မတီကိုမူ ဆက်လက်ထားရှိခဲ့သည်။ ထပ်လောင်းပြောဆိုရပါမူ NLD အစိုးရ လက်ထက် ဆောင်ရွက်မှုတွင် ထင်ရှားသော အရွေ့မှာ ဒေသန္တရအဆင့်တွင် လွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်များ၏ ပါဝင်ဆောင်ရွက်မှုသည် အထူးသဖြင့် TPIC ကဲ့သို့သော ဒေသန္တရအဆင့် ကော်မတီများတွင် တိုးပွားလာခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။^{၁၁၄}

ဒေသန္တရ ဖွံ့ဖြိုးရေး ရန်ပုံငွေများမှာမူ အခြေခံအဆောက်အအုံ တိုးတက်ရေး၊ ဆင်းရဲမွဲတေမှုကို ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းရေးနှင့် ဒေသန္တရ ဖွံ့ဖြိုးရေး စီမံကိန်းများတွင် ဒေသခံ ပြည်သူတို့၏ ပါဝင်သက်ဆိုင်မှုကို မြင့်မားစေရေးတို့အတွက် အစိုးရနှစ်ရပ်လုံးမှနေ၍ ကြိုးပမ်းသည့် ဒုတိယ အစီအစဉ်ဖြစ်သည်။ အဆိုပါ ရန်ပုံငွေအများစုကို စိုက်ပျိုးရေး၊ မွေးမြူရေးနှင့် ဆည်မြောင်း ဝန်ကြီးဌာန (MOALI) မှ ကြီးကြပ်သည်။^{၁၁၅} ဒေသန္တရ ဖွံ့ဖြိုးရေး ရန်ပုံငွေများကို မြို့နယ်နှင့် ရပ်/ကျေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး အထောက်အကူပြု ကော်မတီများဖြင့် ပေါင်းစပ် ပေးလိုက်သောအခါ ဒေသန္တရ အခြေခံအဆောက်အအုံ

စီမံကိန်းများ ရွေးချယ်ခြင်းနှင့် အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းဆိုင်ရာ ဆုံးဖြတ်ချက်များတွင် အရပ်ဘက်လူထု ပူးပေါင်းပါဝင်မှု မြှင့်တက်လာစေမည့် အခွင့်အလမ်းများ ပေါ်ထွက်လာသည်။ ဒေသန္တရ စီမံခန့်ခွဲမှု ကော်မတီများ (ဥပမာ မြေယာစီမံခန့်ခွဲရေး ကော်မတီ) တွင် ဥက္ကဋ္ဌ အဖြစ် ဆောင်ရွက်ရသည့် ရပ်/ကျေး အုပ်ချုပ်ရေးမှူးများ၏ အခန်းကဏ္ဍ၊ မြို့နယ်အဆင့်တွင် လွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်များ ပို၍ မြင်တွေ့လာရခြင်းတို့ကြောင့် ၎င်းတို့သည် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု ပြုလုပ်ရန် အရေးကြီးသော ဇာတ်ကောင်များ ဖြစ်လာကြသည်။

စည်ပင်အဖွဲ့အစည်းများမှာမူ အခြားသော ဒေသန္တရအဆင့် ဦးစီးဌာနများနှင့် ဆန့်ကျင်စွာပင် ဆုံးဖြတ်ချက်နှင့် မူဝါဒချမှတ်ခြင်းကို လွတ်လပ်စွာ ဆောင်ရွက်နိုင်ပြီး ကိုယ်ပိုင် အခွန်ဝင်ငွေ ကောက်ခံခြင်း၊ ကိုယ်ပိုင်ဘတ်ဂျက်များ ရေးဆွဲခြင်းတို့ကိုလည်း ပြုလုပ်နိုင်သည်။ ၎င်းတို့သည် မြို့နယ်စည်ပင်သာယာရေး ကော်မတီ (TDAC) မှတစ်ဆင့် ရွေးကောက်ခံ ပုဂ္ဂိုလ်များ၏ ကြီးကြပ်မှုကို ခံရသည့် တစ်ခုတည်းသော မြို့နယ်အဆင့် ဇာတ်ကောင်လည်း ဖြစ်သည်။ TDAC ကို ပြည်သူ့အဖွဲ့ဝင် လေးဦး၊ အစိုးရဝန်ထမ်း သုံးဦးတို့ဖြင့် ဖွဲ့စည်းထားပြီး “အများပြည်သူ၏ ဦးစားပေးကိစ္စရပ်များကို ထင်ဟပ်စေရန်နှင့် စီမံကိန်း အကောင်အထည်ဖော်ရာ၌ အောင်မြင်မှုရှိစေရန်” ဟူသော ရည်ရွယ်ချက်နှစ်ခုဖြင့် ဆောင်ရွက်သည်။^{၁၁၆} TDAC ၏ ဩဇာလွှမ်းမိုးမှုမှာ မြို့နယ်အလိုက် ကွာခြားမှုရှိသော်လည်း TDAC များကို “ရွေးကောက်ခံ မြို့နယ်စီမံကိန်း ကောင်စီ ကနဦး ပုံစံတစ်ရပ်အနေဖြင့် ရှုမြင်နိုင်”^{၁၁၇} ပြီး ကောင်းမွန်သော လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှု သာဓကများ ပေါ်ထွက်လာသည်ကိုလည်း မှတ်တမ်းတင် တွေ့ရှိရသည်။ ၂၀၁၉ ခုနှစ် အစောပိုင်းတွင် တောင်ကြီး စည်ပင်အဖွဲ့သည် ၎င်း ကိုယ်ပိုင် မြို့နယ်စီမံ Citizen’s Budget စာစောင်ကို ရေးဆွဲထုတ်ဝေခြင်း၊ စည်ပင်ဝန်ဆောင်မှုများနှင့် စပ်လျဉ်း၍ အများပြည်သူ ပိုမိုနားလည်လာစေရန် ရည်ရွယ်၍ သတင်းအချက်အလက် ဌာနတစ်ခုကို ထူထောင်ဖွင့်လှစ်ခြင်းတို့ဖြင့် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုနှင့် အရပ်ဘက်လူထု ပူးပေါင်းပါဝင်မှုတို့ကို မြှင့်တင်ရန် ကြိုးပမ်းမှုများ ပြုလုပ်ခဲ့သည်။

နိဂုံးဆိုရသော် GAD သည် အရပ်ဘက် လူ့အဖွဲ့အစည်း အခြေအနေနှင့် လှုပ်ရှားမှုများကို စောင့်ကြည့်ရသည့် ဦးဆောင် စီမံခန့်ခွဲရေး အဖွဲ့အစည်း ဖြစ်နေသေးသည်။ GAD သည် ဒေသန္တရ၊ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးနှင့် အမျိုးသားအဆင့် အသင်းအဖွဲ့များအတွက် မှတ်ပုံတင်သည့် လုပ်ငန်းကို တာဝန်ယူရပြီး အများပြည်သူဆိုင်ရာ အခမ်းအနားများအတွက် ခွင့်ပြုမိန့်များကို ကြီးကြပ်ပေးရသည်။ မှတ်ပုံတင်ပြီးသော အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းများအနေဖြင့် အလှူရှင်စာရင်း အပါအဝင် လုပ်ငန်းအစီအစဉ်နှင့် ဘတ်ဂျက်များကို GAD မှ သုံးသပ်စစ်ဆေးနိုင်ရန် တစ်နှစ် နှစ်ကြိမ် တင်ပြပေးရသည်။ ပြည်သူများအတွက် လွယ်ကူသက်သာမှု ရှိစေရန် တစ်တိုက်တိုင်းရည်ရွယ်၍ GAD သည် ဌာနပေါင်းစုံ၊ ကော်မတီပေါင်းစုံကြား ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်မှု ပိုမိုကောင်းမွန်လာစေရန် ခြေလှမ်းသစ်များကို ပြုလုပ်လျက်ရှိသည်။ ဥပမာ GAD ၏ ပြည်သူဝန်ဆောင်မှုရုံး များ၏ ရွေ့လျားဝန်ဆောင်မှုပေးခြင်း အသစ်ပေါ်ထွက်လာသော ယန္တရားတစ်ခုဖြစ်ပြီး ယင်းမှတစ်ဆင့် အစိုးရသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ လူဦးရေ အများစု ပါရှိရာ ကျေးလက်နေ လူဦးရေနှင့် ထိတွေ့ပြီး ဝန်ဆောင်မှုများ ပြုလုပ်ပေးသည်။ သာဓကပြရသော် ဤသို့ ဆောင်ရွက်ခြင်းဖြင့် အစိုးရအနေဖြင့် အဓိကကျသော

အများပြည်သူ ဝန်ဆောင်မှုများ (အလုပ်သမား၊ လူဝင်မှု ကြီးကြပ်ရေး နှင့် ပြည်သူ့အင်အားဝန်ကြီးဌာနမှ စာရွက်စာတမ်းများ သို့မဟုတ် လူမှုဝန်ထမ်းဦးစီးဌာနမှ အကူအညီများ ရရှိစေခြင်း) ကို ကချင် ပြည်နယ်အတွင်းရှိ ဝေးလံခေါင်သီသော ဒေသများသို့ တစ်လလျှင် နှစ် ကြိမ်ထိ ပေးအပ်လာနိုင်ခဲ့သည်။^{၁၁၁}

မြို့နယ်အဆင့် အာဏာပိုင်များနှင့် ပြည်သူများ တောင်ကြီးမြို့ မြူနီစီပယ် Citizen's Budget မိတ်ဆက်ပွဲသို့ တက်ရောက်ကြစဉ်

တောင်ကြီး မြို့နယ် အထွေထွေ အုပ်ချုပ်ရေးမှူးမှ မြူနီစီပယ် Citizen's Budget ကို ဖတ်ရှုနေစဉ်

နောက်ဆက်တွဲ ၁

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲပြီး ဖန်ချက်ညီသော ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု စီမံကိန်း၊ မဟာဗျူဟာ ၁.၅

မဏ္ဍိုင် ၁။ ငြိမ်းချမ်းရေးနှင့် တည်ငြိမ်မှု

ပန်းတိုင် ၁။ ငြိမ်းချမ်းရေး၊ အမျိုးသား ပြန်လည်သင့်မြတ်ရေး၊ လုံခြုံရေးနှင့် ကောင်းမွန်သော အုပ်ချုပ်မှု

မဟာဗျူဟာ ၁.၅	ပြည်သူ့အားလုံး အစိုးရနှင့် ဆက်သွယ် လုပ်ကိုင်နိုင်စွမ်းကို တိုးမြှင့်ခြင်း	
	လုပ်ငန်းစဉ်	မဟာဗျူဟာ ရလဒ်များ
၁.၅.၁	မူဝါဒချမှတ်သည့်အဆင့်တိုင်းတွင် ပြည်သူ့ပါဝင်မှုနှင့် ပြည်သူ့အကြံဉာဏ် ဆွေးနွေးတောင်းခံခြင်း လုပ်ငန်းစဉ်များ အားကောင်းခိုင်မာစေရန်	ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်သည့် လုပ်ငန်းစဉ်တွင် ပိုမို၍ အားလုံး ပါဝင်လာခြင်း၊ ပါဝင်ပတ်သက်ခြင်းနှင့် ကိုယ်စားပြုလာခြင်း
၁.၅.၂	အစိုးရဌာနများ၏ ဆက်သွယ်မှု စွမ်းဆောင်ရည် ခိုင်မာစေခြင်းဖြင့် ပိုမိုထိရောက်သည့် မူဝါဒ ဆွေးနွေးမှုနှင့် တုံ့ပြန်မှုကို ရယူသည့် စနစ် ပေါ်ပေါက်လာစေရန်	အစိုးရ၏ လုပ်ငန်းစဉ်များတွင် ပွင့်လင်းမြင်သာမှု၊ ကြိုတင်မှန်းဆနိုင်မှုနှင့် တာဝန်ခံမှု မြင့်မားလာခြင်း
၁.၅.၃	နိုင်ငံသားများအတွက် သတင်းအချက်အလက်အား သိရှိပိုင်ခွင့်ကို တိုးတက်ကောင်းမွန်စေရန်နှင့် ဥပဒေအရ ဖြစ်စေပြီး၊ အစိုးရ၏ ဘတ်ဂျက်၊ ဥပဒေများ၊ မဟာဗျူဟာ စီမံကိန်းများ၊ မူဝါဒများ၊ စာရင်းအင်းများနှင့် အခြား အရေးကြီးသည့် သတင်းအချက်အလက်များကို ပိုမိုကျယ်ပြန့်စွာ သိရှိနိုင်စေရေး ဆောင်ရွက်ရန်	အစိုးရ၏ လုပ်ငန်းစဉ်များတွင် ပွင့်လင်းမြင်သာမှု၊ ကြိုတင်မှန်းဆနိုင်မှုနှင့် တာဝန်ခံမှု မြင့်မားလာခြင်း
၁.၅.၄	အစိုးရ၏ အဆင့်တိုင်းတွင် ပါဝင်ပတ်သက်သည့် လုပ်ငန်းစဉ်အပေါ် အခြေခံ၍ အားလုံးပါဝင်သော စီမံကိန်း ရေးဆွဲသည့် အလေ့အထကို ခိုင်မာစေရန်	ဆုံးဖြတ်ချက် ချမှတ်သည့် လုပ်ငန်းစဉ်တွင် ပိုမို၍ အားလုံးပါဝင်လာခြင်း၊ ပါဝင်ပတ်သက်ခြင်းနှင့် ကိုယ်စားပြုလာခြင်း
၁.၅.၅	လူတစ်ဦးချင်းစီနှင့် အုပ်စုများ၏ လွတ်လပ်စွာ ထုတ်ဖော်ခွင့်ကို ဥပဒေဖြင့် ကာကွယ်ပေးခြင်းဖြင့် အဆင့်တိုင်းတွင် ယဉ်ကျေးမှုနှင့် ဘာသာစကားမျိုးစုံ ထွန်းကားမှုကို ဥပဒေပြု၍ မြှင့်တင်ရန်	ဆုံးဖြတ်ချက် ချမှတ်သည့် လုပ်ငန်းစဉ်တွင် ပိုမို၍ အားလုံးပါဝင်လာခြင်း၊ ပါဝင်ပတ်သက်ခြင်းနှင့် ကိုယ်စားပြုလာခြင်း
၁.၅.၆	ပြည်ထောင်စုနှင့် တိုင်းဒေသကြီး/ပြည်နယ် အဆင့်များတွင် အစိုးရ ပစ္စည်း ဝယ်ယူမှုအတွက် စံသတ်မှတ်ထားပြီး ပွင့်လင်းမြင်သာသည့် ဈေးပြိုင် တင်ဒါစနစ်ဖြင့် ဆောင်ရွက်ရန်	ဆုံးဖြတ်ချက် ချမှတ်သည့် လုပ်ငန်းစဉ်တွင် ပိုမို၍ အားလုံးပါဝင်လာခြင်း၊ ပါဝင်ပတ်သက်ခြင်းနှင့် ကိုယ်စားပြုလာခြင်း
၁.၅.၇	အဆင့်တိုင်းနှင့် ကဏ္ဍတိုင်းတွင် ဖွံ့ဖြိုးမှု မဟာဗျူဟာနှင့် မူဝါဒများ၏ ဗဟိုချက်၌ ညီမျှမှု၊ အားလုံးပါဝင်မှုနှင့် ကျား-မ တန်းတူရည်တူ ရှိရေးကို ထည့်သွင်း လုပ်ဆောင်ရန်	ဆုံးဖြတ်ချက် ချမှတ်သည့် လုပ်ငန်းစဉ်တွင် ပိုမို၍ အားလုံးပါဝင်လာခြင်း၊ ပါဝင်ပတ်သက်ခြင်းနှင့် ကိုယ်စားပြုလာခြင်း

အသုံးပြုမှု

- ၁။ ဆုမွန်သင်အောင်နှင့် မက်သရူးအာနိုး၊ ‘အပြောင်းအလဲကို စီမံခန့်ခွဲခြင်း။ မြန်မာအစိုးရအဖွဲ့၏ မူဝါဒချမှတ်သည့် လုပ်ငန်းစဉ်’ အာရှဖောင်ဒေးရှင်း၊ ၃။ <https://asiafoundation.org/publication/managing-change-executive-policy-making-in-myanmar/>
- ၂။ Jean-Paul Faguet, (၂၀၁၁) Decentralization and governance. Economic Organization and Public Policy Discussion Papers, EOPP ၀၂၇။ London School of Economics and Political Science၊ လန်ဒန်၊ UK၊ စာ ၂၄
- ၃။ ၂၀၁၄-ခုနှစ်၊ မြန်မာနိုင်ငံ၊ ပြောင်းလဲနေသော လူ့အဖွဲ့အစည်းအတွင်းရှိ နိုင်ငံသားများ၏ အသိပညာနှင့် တန်ဖိုးထားမှုများ (ရန်ကုန်/အာရှဖောင်ဒေးရှင်း) <http://asiafoundation.org/resources/pdfs/MyanmarSurvey20141.pdf>။ ဤစစ်တမ်းတွင် ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး ၁၄ ခုမှ ဖြေကြားသူပေါင်း ၃,၀၀၀ ကျော်နှင့် မျက်နှာချင်းဆိုင် လူတွေ့မေးမြန်းမှုများ ပါဝင်သည်။
- ၄။ ibid.
- ၅။ Jeff Thindwa et al., “Enabling Environments for Civic Engagement in PRSP Countries,” Social Development Notes, no.82 (March 2003), World Bank, <http://documents.worldbank.org/curated/en/301441468762908841/pdf/279920PAPER0s0n82.pdf>
- ၆။ Charles Petrie and Ashley South, ‘Development of Civil Society in Myanmar’, in: Gravers, Mikael, and Ytzen, Flemming (eds), Burma/Myanmar – Where Now?, Copenhagen: Nordic Institute of Asian Studies Press. 2014. 86.
- ၇။ ibid
- ၈။ Aline Rocha Menocal What is Political voice, why does it matter, and how can it bring about change’ A Development Progress Discussion paper. ODI မေလ ၂၀၁၄ ခုနှစ် <https://www.odi.org/sites/odi.org.uk/files/odi-assets/publications-opinion-files/8950.pdf>
- ၉။ Shaazka M. Beyerle, *Curtailling Corruption: People Power for Accountability and Justice*, Ch 1: Corruption, People, Power. Lynne Rienner Publishers, ၂၀၁၄.
- ၁၀။ Amartya Sen, *Development as freedom* (Oxford: Oxford University Press, 1999)
- ၁၁။ Sanjay Pradhan, ‘Improving Governance in Developing Countries,’ [Powerpoint] ကမ္ဘာ့ဘဏ်၊ ၂၀၁၆။ <http://www1.worldbank.org/publicsector/anticorrupt/feb06course/SanjayPradhan.ppt>
- ၁၂။ မိတ်ဆက်အပိုင်းတွင် တင်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း ဤအစီရင်ခံစာတွင် အရပ်ဘက် လူ့အဖွဲ့အစည်းကို မိသားစု၊ ဈေးကွက်နှင့် နိုင်ငံတော်ကြားတွင် လည်ပတ်လှုပ်ရှားသော လူတစ်ဦးချင်း သို့ စုပေါင်း အင်အားစုများအဖြစ် အဓိပ္ပါယ် ဖွင့်ဆိုသည်။
- ၁၃။ Tom Kramer, *Civil Society Gaining Ground*, Transnational Institute. ၂၀၁၁၊ ၁၄။ David Steinberg ‘Void in Myanmar: Civil Society in Myanmar, Transnational Institute, ၁၉၉၉၊ ၂။
- ၁၄။ Richard Batcheler၊ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများ၊ (ရန်ကုန်၊ အာရှဖောင်ဒေးရှင်း၊ ၂၀၁၈)၊ ၁၉။
- ၁၅။ တိုင်းရင်းသား အုပ်စုတစ်စုသည် ၎င်းတို့နှင့် မတူကွဲပြားသော တိုင်းရင်းသားအုပ်စုဝင် လူဦးရေ များပြားလွန်းလှသည့် ပြည်နယ် သို့ တိုင်းဒေသကြီးတစ်ခုတွင် နေထိုင်ပါက သက်ဆိုင်ရာ တိုင်းရင်းသားရေးရာ ဝန်ကြီးများ ထားရှိပေးရသည်။ ဥပမာ ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီးတွင် ကရင်လူဦးရေသည် ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီးလူဦးရေ၏ ၀.၁ ရာခိုင်နှုန်းကျော် ရှိပါက ကရင်တိုင်းရင်းသားရေးရာ ဝန်ကြီးတစ်ဦးဖြင့် ကိုယ်စားပြုပေးရသည်။ တချိန်တည်းမှာပင် ကရင်ပြည်နယ်၌ ပြည်နယ်ဗမာလူဦးရေ > ၀.၁ ရာခိုင်နှုန်းကို ကိုယ်စားပြုသည့် ဗမာတိုင်းရင်းသားရေးရာ ဝန်ကြီးတစ်ဦးရှိသည်။
- ၁၆။ Batcheler၊ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများ၊ ၃၇။
- ၁၇။ တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်လွှတ်တော်ဆိုင်ရာ ဥပဒေ အမှတ် ၂၂/၂၀၁၃ ဖြင့် နိုင်ငံတော်အေးချမ်းသာယာရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးကောင်စီဥပဒေ အမှတ် ၁၆/၂၀၁၀ ကို ပယ်ဖျက်လိုက်သည်။ [မြန်မာဘာသာ]
- ၁၈။ Batcheler၊ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများ၊ ၅၈။
- ၁၉။ Ibid.
- ၂၀။ Ibid.
- ၂၁။ Ibid.
- ၂၂။ San Yamin Aung, ‘An Inside Look at Changes at the Formerly Military-Run GAD,’ The Irrawaddy, ဇွန် ၁၃၊ ၂၀၁၉။ <https://www.irrawaddy.com/in-person/interview/an-insiders-view-of-changes-at-the-formerly-military-run-gad.html>
- ၂၃။ Batcheler၊ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများ၊ ၅၈။
- ၂၄။ Susanne Kempel and Aung Thu Nyein, *Local Governance Dynamics in South East Myanmar: An Assessment for Swiss Agency for Development and Cooperation (SDC)*, (Yangon: Swiss Agency for Development, 2014), 16, https://themimu.info/sites/themimu.info/files/documents/Report_Local_Governance_Dynamics_in_SE_Kempel_SDC_Aug2014.pdf
- ၂၅။ ဤအစီရင်ခံစာ ရေးသားစဉ်အတွင်း မြို့နယ် အုပ်ချုပ်ရေးမှူး ၃၃၀ အနက် တစ်ဦးမှအပ ကျန်အားလုံး အမျိုးသားများသာဖြစ်ကြသည်။

- ၂၆။ အရပ်ဘက်လူ့အဖွဲ့အစည်းနှင့် လူတွေ့မေးမြန်းချက်။
- ၂၇။ ရန်ကုန်၊ မန္တလေး နှင့် နေပြည်တော် တို့၏ စည်ပင်သာယာရေး အဖွဲ့အစည်းများကို ဖွဲ့စည်းပုံမှာ အခြားနှင့် တူညီခြင်း မရှိပါ။ ရန်ကုန် နှင့် မန္တလေးတို့၏ စည်ပင်သာယာရေး လုပ်ငန်းများကို မန္တလေးစည်ပင်သာယာရေး ကော်မတီ (MCDC) နှင့် ရန်ကုန်စည်ပင်သာယာရေး ကော်မတီ (YCDC) တို့က စီမံခန့်ခွဲပြီး ရန်ကုန်တွင် မြို့နယ် ၃၃ ခုနှင့် မန္တလေးတွင် မြို့နယ် ၇ ခုတို့ကို စုစည်း၍ စီမံခန့်ခွဲပါသည်။ နေပြည်တော်တွင်မူ အဖွဲ့ဝင် ၁၀ ဦးပါသည့် နေပြည်တော်ကောင်စီမှ စည်ပင်သာယာရေး လုပ်ငန်းများကို စီမံခန့်ခွဲပါသည်။
- ၂၈။ ၂၀၁၁ ခုနှစ်တွင် ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများ ပေါ်ထွက်လာပြီး စည်ပင်သာယာရေး အဖွဲ့များ၏ စီရင်ပိုင်ခွင့်သည် မြို့နယ်များ အတွင်းရှိ မြို့ပြဧရိယာများ (ဥပမာ- မြို့ပြ ရပ်ကွက်များ) ကိုသာ အဓိကထားပါသည်။
- ၂၉။ Batcheleri ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများ၊ ၄၉။
- ၃၀။ Batcheleri ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများ၊ ၄၄။
- ၃၁။ ကျေးလက်ဖွံ့ဖြိုးရေး ဦးစီးဌာန ၊ ပြည်ထောင်စု သမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံတော်၊ စိုက်ပျိုးရေး၊ မွေးမြူရေး နှင့် ဆည်မြောင်းဝန်ကြီးဌာန ဝက်ဘ်ဆိုဒ် <https://www.moali.gov.mm/en/departement-of-rural-development> မှ အောက်တိုဘာ ၂၄၊ ၂၀၁၉ ခုနှစ်တွင် ရယူထားသည်။
- ၃၂။ Richard Batcheleri ‘အောက်ခြေမှအထက်သို့ စီမံကိန်းရေးဆွဲတင်ပြခြင်းနှင့် အထက်မှအောက်ခြေသို့ စီမံကိန်းရေးဆွဲခြင်း တို့၏ ဆုံချက်’၊ အာရှဖောင်ဒေးရှင်း၊ ၂၀၁၉၊ ၂၂။
- ၃၃။ Robertson, B., Joeline, C., and Dunn, L. 2015. Local Development Funds in Myanmar: An Initial Review. Subnational Government in Myanmar Discussion Paper No. 9. Yangon: MDRI CESD, Action Aid, and The Asia Foundation. https://asiafoundation.org/wp-content/uploads/2015/10/Local-Development-Funds-in-Myanmar_ENG.pdf.
- ၃၄။ Richard Batcheleri အောက်ခြေမှအထက်သို့ စီမံကိန်းရေးဆွဲတင်ပြခြင်းနှင့် အထက်မှအောက်ခြေသို့ စီမံကိန်းရေးဆွဲခြင်း တို့၏ ဆုံချက်။ အာရှဖောင်ဒေးရှင်း၊ ၂၀၁၉၊ ၂၂။
- ၃၅။ ကျေးလက်ဒေသဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး ဥပဒေ၊ ပြည်ထောင်စုတော် ဥပဒေအမှတ် ၃၉၊ ၂၀၁၉။ <https://www.president-office.gov.mm/?q=hluttaw/law/2020/01/02/id-16074>
- ၃၆။ ယင်းနောက်ပိုင်းဥပဒေကို ၂၀၁၆ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလနှင့် ၂၀၁၆ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလတို့တွင် နှစ်ကြိမ် ပြင်ဆင်ခဲ့သည်။ ပြင်ဆင်ချက်များမှာ ရွေးကောက်ပွဲ လုပ်ငန်းစဉ်ကို အဓိက ဦးတည်သည်။
- ၃၇။ Susanne Kempel and Aung Tun, ‘Myanmar Ward and Village Tract Administrator Elections 2016: An overview of the role, the laws and the procedures,’ Norwegian People Aid, မြန်မာ၊ ၂၀၁၆။ https://themimu.info/sites/themimu.info/files/documents/Report_Ward_Village_Tract_Administrator_Elections_2016_NPA_Jan2016.pdf
- ၃၈။ ရာအိမ်မှူးတစ်ဦးသာ ရှိပါက ၎င်းသည် အလိုအလျောက် ရပ်/ကျေး အုပ်ချုပ်ရေးမှူးဖြစ်သွားသည်။ ပဋိပက္ခ ဖြစ်ပွားရာ ဒေသတွင် လုံခြုံရေးအရနှင့် ပစ်မှတ်ထားခြင်းခံရသည့်ဘေးကို ရှောင်ရှားရန် သင့်တော်သည့် ဆယ်ဦးမှူး သို့ ရာအိမ်မှူးတစ်ဦးမှသာ ကျေးရွာအုပ်စု အုပ်ချုပ်ရေးမှူးရာထူး ယူလိုက်သည်ကိုလည်း ပုံမှန်ဆိုသလို တွေ့ရသည်။
- ၃၉။ Batcheleri ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများ၊ ၂၅။
- ၄၀။ Susanne Kempel, ‘Myanmar’s forgotten local elections,’ The Myanmar Times. ၂၀၁၆ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီ ၁၆ <https://www.mmtimes.com/opinion/19009-myanmar-s-forgotten-local-elections.html>
- ၄၁။ ရပ်ကွက် သို့မဟုတ် ကျေးရွာအုပ်စုအုပ်ချုပ်ရေးဥပဒေ ၂၀၁၂ အခန်း ၄။
- ၄၂။ The State of Local Governance: Trends in Myanmar; A Synthesis of people’s perspectives across all States and Region. (Yangon: United Nations Development Programme, 2015) https://www.mm.undp.org/content/dam/myanmar/docs/Publications/PovRedu/Local%20Governance%20Mapping/UNDP_MM%20State%20of%20Local%20Governance%20-%20Synthesis%20Report.pdf
- ၄၃။ ibid.
- ၄၄။ Susanne Kempel and Aung Tun, “Myanmar Ward and Village Tract Administrator Elections 2016, An Overview of the role, the laws and the procedures,” Norwegian People Aid, ဇန်နဝါရီ ၃၁၊ ၂၀၁၆၊ ၁၁။
- ၄၅။ “Grassroots Democracy: Analysis of the Ward or Village Tract Administration Law,” Action Committee for Democracy Development and Progressive Voice, https://progressivevoicemyanmar.org/wp-content/uploads/2018/05/20180410_ACDD_Grassroots_Democracy_-_Print-ready.pdf
- ၄၆။ Kempel and Tun “Myanmar Ward and Village”, 7.
- ၄၇။ Ibid.
- ၄၈။ Kramer, *Civil Society Gaining Ground* မြန်မာနိုင်ငံတွင် civil society ကို အရပ်ဘက် အဖွဲ့အစည်းဟုသာ ရည်ညွှန်းခေါ်ဝေါ်ပြီး ၎င်းသည် civil society organization များ အတွက် ဘာသာပြန်ဆိုချက်နှင့် လွန်စွာနီးစပ်တူညီသည်။ ဤသည်မှာ civil society ကို CSO များနှင့် ဝေါဟာရပလ္လင်အသုံးပြုခြင်းအတွက် ဖြစ်တန်ရာသော ရှင်းလင်းချက် ဖြစ်သည်။
- ၄၉။ Kramer, *Civil Society Gaining Ground*, 7
- ၅၀။ Kramer, *Civil Society Gaining Ground*
- ၅၁။ မြစ်ကြီးနားရှိ အရပ်ဘက် လူ့အဖွဲ့အစည်းနှင့် လူတွေ့မေးမြန်းချက်။ စက်တင်ဘာ ၂၀၁၉။

- ၅၂။ ပူတာအိုနှင့် ထားဝယ်တို့ရှိ အရပ်ဘက် လူ့အဖွဲ့အစည်းနှင့် လူတွေ့မေးမြန်းချက်များ။ ဩဂုတ် ၂၀၁၉။
- ၅၃။ Kramer, *Civil Society Gaining Ground*, 7
- ၅၄။ တနင်္သာရီနှင့် ရန်ကုန်တို့တွင် လူတွေ့မေးမြန်းမှုများ။ ဇူလိုင် - ဩဂုတ် ၂၀၁၉။
- ၅၅။ ရန်ကုန်ရှိ အရပ်ဘက် လူ့အဖွဲ့အစည်းနှင့် လူတွေ့မေးမြန်းချက် (အာနန္ဒာ)။ ဩဂုတ် ၂၀၁၉။
- ၅၆။ Gerard McCarthy, 'Democratic Deservingness and Self-Reliance in Contemporary Myanmar,' *Sojourn: Journal of Social Issues in Southeast Asia*, အတွဲ ၃၄၊ အမှတ် ၂ (ဇူလိုင် ၂၀၁၉)၊ ၃၂၇-၃၆၅။
- ၅၇။ Ibid.
- ၅၈။ Susanne Kempel, 'Myanmar's forgotten local elections,' The Myanmar Times. ၂၀၁၆ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီ ၁၆။ <https://www.mmtimes.com/opinion/19009-myanmar-s-forgotten-local-elections.html>
- ၅၉။ တနင်္သာရီရှိ အရပ်ဘက် လူ့အဖွဲ့အစည်းနှင့် လူတွေ့မေးမြန်းချက်။ ဩဂုတ် ၂၀၁၉။
- ၆၀။ Susanne Kempel, 'Myanmar's forgotten local elections,' The Myanmar Times.
- ၆၁။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ အမျိုးသားအဆင့် လူငယ်ရေးရာ မူဝါဒ (ဒီဇင်ဘာ ၂၀၁၇) တွင် အသက် ၁၆-၃၅ ကို လူငယ်ဟု တရားဝင် သတ်မှတ်ပေးထားသည်။
- ၆၂။ Irena Grizelj, 'Youth Space of Dialogue and Mediation in Myanmar,' Berghof Foundation. ၂၀၁၇၊ ၆။
- ၆၃။ Irena Grizelj, 'Youth Led Participatory Research on Social Cohesion in Urban Areas,' Search for Common Ground, Myanmar. ၂၀၁၈၊ ၆။ Grizelj ၂၀၁၇။ ၁၀။ ကချင်ပြည်နယ်ရှိ လူငယ်အဖွဲ့များနှင့် ၂၀၁၉ ခုနှစ် ဩဂုတ်-စက်တင်ဘာလများအတွင်း လူတွေ့မေးမြန်းချက်။
- ၆၄။ တနင်္သာရီနှင့် ရန်ကုန်ရှိ အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းနှင့် လူတွေ့မေးမြန်းချက်များ။ ဇူလိုင် - ဩဂုတ် ၂၀၁၉။
- ၆၅။ Morten Nygaard Christensen, 'Survey Next Generation', ဗြိတိသျှကောင်စီ၊ မြန်မာ။ ၂၀၁၉။
- ၆၆။ Grizelj, *Youth Led Participatory Research*, 4
- ၆၇။ Grizelj, *Youth Led Participatory Research*, 4; Christensen, *Survey Next Generation*, 16.
- ၆၈။ Myanmar Budget Dashboard," The Ananda, <https://mmbudgets.info/#/>
- ၆၉။ ပွင့်လင်းလွှတ်တော်၊ မြန်မာ့ပစ္စည်းအဖွဲ့။ http://www.openhluttaw.info/my_MM/
- ၇၀။ စုစုပေါင်းအောင်နှင့် မက်သရူးအာနိုး၊ အပြောင်းအလဲကို စီမံခန့်ခွဲခြင်း၊ ၄၀။
- ၇၁။ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး တို့တွင် အခြေစိုက်ပြီး ဒေသဘာသာစကားဖြင့် ဒေသအရေးကို ဖော်ထုတ်တင်ပြလျက် ရှိသည့် မီဒီယာများကို ဆိုလိုပြီး ရုပ်သံ၊ ပုံနှိပ်၊ တီဗီ နှင့် ရေဒီယိုအသံလွှင့် စသည့် ပုံစံမျိုးစုံဖြင့် မီဒီယာများ ပါဝင်ပါသည်။
- ၇၂။ ကချင်ပြည်နယ် အရပ်ဘက်လူ့အဖွဲ့အစည်းနှင့် လူတွေ့မေးမြန်းချက်။ ဩဂုတ် ၂၀၁၉။
- ၇၃။ ကချင်နှင့် တနင်္သာရီတို့ရှိ အရပ်ဘက်လူ့အဖွဲ့အစည်းနှင့် လူတွေ့မေးမြန်းချက်များ။ ဩဂုတ် ၂၀၁၉။
- ၇၄။ တာကပေါ၊ ထားဝယ်ဖွံ့ဖြိုးရေးအဖွဲ့၊ ထားဝယ်သုတေသနအသင်း၊ Humanity Institute တို့မှ ပြုလုပ်သော သုတေသနကို ဥပမာအနေနှင့်။ ကရင်လူ့အခွင့်အရေးအဖွဲ့များမှ ထုတ်ဝေသည့် အပတ်စဉ် စိစစ်လေ့လာချက်။
- ၇၅။ ကရင်လူ့အခွင့်အရေးအဖွဲ့များ (အပတ်စဉ်စိစစ်လေ့လာချက်)၊
- ၇၆။ ကရင်လူ့အခွင့်အရေးအဖွဲ့များ (အပတ်စဉ်စိစစ်လေ့လာချက်)၊ KDNIG၊ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု၏ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ သက်ရောက်မှု (ထားဝယ်ဖွံ့ဖြိုးရေးအဖွဲ့၊ Humanity Institute၊ တာကပေါ လူငယ်ကွန်ယက်)
- ၇၇။ Richard Batcheler၊ အောက်ခြေမှအထက်သို့ စီမံကိန်းရေးဆွဲတင်ပြခြင်းနှင့် အထက်မှအောက်ခြေသို့ စီမံကိန်းရေးဆွဲခြင်း တို့၏ ဆုံချက်၊ ၃။
- ၇၈။ ဖွံ့ဖြိုးရေးမဏ္ဍိုင်အဖွဲ့၊ Equality Myanmar ၊ ပေါင်းကူးတို့ကဲ့သို့သော အဖွဲ့အစည်းများမှာ ထင်ရှားသော သာဓကများ ဖြစ်ကြသည်။
- ၇၉။ ထားဝယ်ဖွံ့ဖြိုးရေးအဖွဲ့နှင့် လူတွေ့မေးမြန်းချက်၊ ဩဂုတ်လ ၂၀၁၉။
- ၈၀။ Ibid.
- ၈၁။ ဥပမာကို - မြတ်သေသော၊ မြန်မာနိုင်ငံ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်လွှတ်တော်များ စွမ်းဆောင်ရည် လေ့လာသုံးသပ်မှု အစီရင်ခံစာ (၂၀၁၀ - ၂၀၁၅)၊ (ရန်ကုန်၊ ပညာလင်းပွင့်မြန်မာ သုတေသနဖောင်ဒေးရှင်း၊ ၂၀၁၇) တွင်ရှု။
- ၈၂။ "Municipal Accountability, Governance and Inclusive Communities (MAGIC) Project in Tanintharyi Region and Chin State program," VNG International, accessed November 2. 2019, https://www.vng-international.nl/wp-content/uploads/2018/10/MAGIC_page_20181017.pdf
- ၈၃။ "Overview," Myanmar Extractives Industries and Transparency Initiative, accessed October 10, 2019, <https://eiti.org/myanmar>
- ၈၄။ "Open Budget Survey 2017, Myanmar," International Budget Partnership, accessed August 5, 2019, <https://www.internationalbudget.org/wp-content/uploads/myanmar-open-budget-survey-2017-summary.pdf>
- ၈၅။ ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော်၊ 'စီးပွားရေးနှင့် လူမှုရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုအတွက် အခြေခံမူဘောင်။ အမျိုးသားဘက်စုံ ဖွံ့ဖြိုးရေး စီမံကိန်း နှစ်ရှည်ရှည်မှန်းချက်များအတွက် (၂၀၁၂-၁၅) ခုနှစ်အထိ မူဝါဒရေးရာ ဦးစားပေးကိစ္စများ' ၂၀၁၂။
- ၈၆။ အသေးစိတ် သိရှိလိုပါက။ Roger Shotton ၊ Brief on Budget Analysis ၊ အာရှဖောင်ဒေးရှင်း၊ ဒီဇင်ဘာ ၂၀၁၉ တွင်ရှု။
- ၈၇။ Taunggyi Citizen's Budget, 2018.

- ၈၈။ ပြည်ထောင်စု သမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံတော် ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေကို ပြင်ဆင်သည့် ဥပဒေ၊ ပြည်ထောင်စု လွှတ်တော် ဥပဒေအမှတ် ၄၅/၂၀၁၅
- ၈၉။ ဥပမာ တနင်္သာရီတွင် စီမံ/ဘဏ္ဍာဝန်ကြီးသည် ၂၀၁၈-၂၀၁၉ ဘတ်ဂျက် အစီအစဉ်သတ်မှတ်သည့် ကာလအတွင်း မြို့နယ် ၁၀ မြို့နယ်သို့ ကွင်းဆင်းလေ့လာခဲ့သည်။
- ၉၀။ Batcheleri ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများ။
- ၉၁။ ibid.
- ၉၂။ ကမ္ဘာ့ဘဏ်၏ ခန့်မှန်းချက်များ အပေါ်တွင် အခြေခံသည်။
- ၉၃။ Roger Shotton, 'ဒေသန္တရ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအတွက် ဘဏ္ဍာငွေ ထောက်ပံ့ခြင်း' အာရှဖောင်ဒေးရှင်း ၂၀၁၉။
- ၉၄။ ကွာဟချက်မှာ များပြားလွန်းလှသော သာမန်အသုံးစရိတ်ပမာဏ (ဥပမာ လစာများ၊ ဝန်ထမ်းအိမ်ရာ၊ ထိန်းသိမ်းစရိတ်) နှင့် ပြည်ထောင်စု ဘတ်ဂျက်မှ ထောက်ပံ့ရသည့် တပ်မတော် အသုံးစရိတ်တို့ကြောင့် ဖြစ်နိုင်သည်။
- ၉၅။ Batcheleri ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများ၊ ၁၅၉။
- ၉၆။ Batcheleri ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများ၊ ၁၈၄။
- ၉၇။ မန္တလေး လွှတ်တော် ဝက်ဘ်ဆိုဒ် (မြန်မာဘာသာ)။ <http://mandalayregionhluttaw.gov.mm/>
- ၉၈။ Kempel နှင့် အောင်ထွန်း ၂၀၁၆။
- ၉၉။ Batcheleri ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများ၊ ၁၆၈။
- ၁၀၀။ Kempel နှင့် အောင်ထွန်း ၂၀၁၆။ "Myanmar Ward and Village."
- ၁၀၁။ Kempel နှင့် အောင်ထွန်း ၂၀၁၆။ "Myanmar Ward and Village." ၁၄။
- ၁၀၂။ Batcheleri ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများ။
- ၁၀၃။ Batcheleri ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများ။
- ၁၀၄။ Batcheleri ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများ၊ ၄၅။
- ၁၀၅။ McCarthy ၂၀၁၉။
- ၁၀၆။ Batcheleri ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများ၊ ၅၉။
- ၁၀၇။ Ibid.
- ၁၀၈။ ကချင်ပြည်နယ် ဒေသန္တရ အစိုးရနှင့် လူတွေ့မေးမြန်းချက်၊ ဩဂုတ်လ ၂၀၁၉။

The Asia Foundation

အာရှဖောင်ဒေးရှင်း (The Asia Foundation) သည် အကျိုးအမြတ် မယူသည့် နိုင်ငံတကာ ဖွံ့ဖြိုးရေးအဖွဲ့အစည်း တစ်ခုဖြစ်ပြီး အရှိန်အဟုန်ဖြင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်နေသည့် အာရှဒေသနေ ပြည်သူများ၏ လူနေမှုဘဝ မြှင့်တင်ရေးဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းများကို ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။ ဖွံ့ဖြိုးရေး လုပ်ငန်းများအား နိုင်ငံပေါင်း ၁၈ နိုင်ငံတွင် လုပ်ဆောင်နေပြီး ဆယ်စုနှစ်ခြောက်ခုကြာ ကာလအတွင်း ရရှိထားသည့် လုပ်ငန်းနှင့်ဒေသတွင်း အတွေ့အကြုံများအပေါ် အခြေခံ၍ ၂၁ ရာစုတွင် အာရှဒေသတွင်း တွေ့ကြုံနေရသည့် စိန်ခေါ်မှုများကို ရင်ဆိုင်ရာတွင် စီမံအုပ်ချုပ်မှု အားကောင်းစေရေး၊ စီးပွားရေး အခွင့်အလမ်းများ ကျယ်ပြန့်စေရေး၊ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ ခံနိုင်ရည်မြှင့်တင်ရေး၊ အမျိုးသမီးစွမ်းဆောင်ရည်မြှင့်တင်ရေးနှင့် နိုင်ငံတကာ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု မြှင့်တင်ရေးတို့အတွက် လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်ပေးလျက်ရှိပါသည်။

ယခုသုတေသနတမ်းကို ရယူလိုပါက country.myanmar.general@asiafoundation.org သို့ ဆက်သွယ်နိုင်ပါသည်။ အကြံပြုသဘောထားမှတ်ချက်များကိုလည်း လျှောက်လွှာကြိုဆိုပါသည်။